

9:o) I fråga om i staten medgiven förhöjning av lönen efter viss tids fortsatt innehavande av befattning i samma tjänstegrad gäller, att tidpunkten

för första förhöjningen bestämmes att inträda efter fem år, under villkor att innehavaren under mer än fyra femtedelar av den tjänstetid, som erfordras för att vinna nämnda förhöjning, med gott vitsord bestritt sin egen eller, på grund av förordnande, annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag, dock att härvid icke må föras honom till last den tid, han åtnjutit semester eller ledighet för fullgörande av värnplikt, och

för andra förhöjningen, om sådan äger rum, efter ytterligare fem år, på samma villkor;

under iakttagande, vad var och en av omförmälda löneförhöjningar angår, att den högre avlöningen ej får tillträdas förr än vid början av kalenderåret näst efter det, varunder den stadgade tjänstaldern blivit uppnådd;

börande därvid löntagare, som övergår från den förutvarande till den nya staten, tillgodoräknas ej mindre den tid, som före den nya statens trädande i kraft förflutit från hans tillträde till befattningen, än även i förekommande fall den tid, varunder han omedelbart före tillträdet bestritt sådant förordnande, som enligt tillämpningsbestämmelserna till den förutvarande staten kunnat få tillgodoräknas för erhållande av ålderstillägg.

10:o) Därest kvinnligt biträde, som vid den tidpunkt, då staten träder i kraft, är anställt i riksbanken och befordras till ordinarie biträde i banken från samma tidpunkt, omedelbart före sin befordran mot fast arvode utfört arbete av motsvarande eller jämförlig beskaffenhet därstädes, skall biträdet äga att för åtnjutande av löneförhöjning räkna sig till godo den tid, biträdet utfört sådant arbete i riksbanken.

Där kvinnligt biträde med avlöning efter lägre grad,

som redan intjänat andra ålderstillägget, befordras till biträdesbefattning, för vilken avlöning utgår efter högre grad, äger nämnda biträde att omedelbart komma i åtnjutande av ett ålderstillägg i sistnämnda grad.

11:o) Tjänst innehavare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande av löneförhöjning, redan uppnått den levnads- och tjänstålder, som berättigar honom till pension, må icke tillträda samma förhöjning.

12:o) Därest under något kalenderår tjänst innehavare, som från förut gällande stat övergått till den nya staten, enligt sistnämnda stat i avlöning — däri inberäknade i förekommande fall missräkningspenningar eller arvode för deltagande i kassavård — uppburit lägre belopp än det, som skulle tillkommit honom, därest han kvarstått på den äldre staten, skall han äga att enligt fullmäktiges bestämmande åtnjuta sådan fyllnad i avlöningen, att densamma kommer att uppgå till sistnämnda belopp.

13:o) Semester må årligen, när sådant kan ske utan hinder för göromålets behöriga gång, åtnjutas

av tjänstemännen i fjärde graden vid huvudkontoret samt i tredje graden vid huvudkontoret och avdelningskontoren i Göteborg och Malmö ävensom av verkställande styrelseledamöter och kontorsföreståndare vid avdelningskontor under en och en halv månad;

av tjänstemännen i andra och första graderna vid huvudkontoret samt avdelningskontoren i Göteborg och Malmö, av de vid övriga avdelningskontor anställda tjänstemännen ävensom av de kvinnliga biträdena under en månad; samt

av befattningshavare tillhörande vaktpersonalen under femton dagar.

Kassörer och andra tjänstemän, som hava sig an-

förtrodd kassavård, äro pliktiga att årligen begagna sig av medgiven semester.

14:o) Vid avgång från tjänsten till följd av avskedstagande, entledigande eller dödsfall utgår själva lönen till månadens slut.

15:o) Där kvinnligt biträde ingår äktenskap, skall hon icke vara skyldig att av sådan anledning avgå från befattningen, därest icke fullmäktige med hänsyn till befattningens behöriga uppehållande finna det nödigt.

16:o) Tjänstinnehavare skall såsom bidrag till kostnaden för beredande av pension erlægga pensionsavgift till årligt belopp av nedan angivna procent å det för honom gällande pensionsunderlag.

Avgiftsprocenten utgör en tiondedels procent för varje helt hundratal kronor av pensionsunderlaget, dock icke i något fall mindre än tre procent. Avgiften erlägges genom avdrag å lönen för varje månad, för vilken lön åtnjutes, och genom kontant inbetalning till riksbanken för månad, under vilken, på grund av tjänstledighet eller i följd av ådömd mistning av tjänsten för viss tid, lön ej uppbäres.

Pensionsavgifterna ingå till en särskild fond.

Rätt att återbekomma erlagda pensionsavgifter medges allenast vid övergång till annan statstjänst, därest med inträdet i denna tjänst är förenad skyldighet att för beredande av pension erlægga retroaktiv avgift, dock ej till högre belopp än det, vartill retroaktivavgiften uppgår.

17:o) Beräkning av pension åt tjänstinnehavare grundas på dels det för honom gällande pensionsunderlag, dels levnadsåldern och dels det antal år, han varit anställd såsom extra ordinarie eller ordinarie i riksbankens eller annan statens tjänst.

Vid sådan tjänstårsberäkning skall avdrag göras för tid, under vilken ledighet från tjänsten ägt rum av

annan anledning än semester, sjukdom, offentligt uppdrag eller resa, som med vederbörligt tillstånd företagits till egen utbildning.

18:o) Skyldighet att från tjänsten avgå med pension till samma belopp som det för tjänsten gällande pensionsunderlag inträder för manlig tjänst innehavare vid uppnådda sextiofem levnadsår och trettiofem tjänstår samt för kvinnlig tjänst innehavare vid uppnådda sextio levnadsår och trettio tjänstår, fullmäktige obetaget att, på framställning av tjänst innehavaren, låta med avskedet anstå, därest och så länge den pensionsberättigade prövas kunna i tjänsten på ett tillfredsställande sätt gagna riksbanken, dock icke i något fall längre än till fyllda sjuttio år.

Verkställande styrelseledamot eller kontorsföreståndare vid avdelningskontor, vilken är tjänsteman i riksbanken, vare, om han vid ovan för manlig tjänst innehavare angivna levnads- och tjänstålder frånträder befattningen såsom verkställande styrelseledamot eller kontorsföreståndare, berättigad att åtnjuta pension till samma belopp som det för honom i sådan egenskap gällande pensionsunderlag.

19:o) Manlig tjänst innehavare, som fyllt sextio år och uppnått trettiofem tjänstår, vare, därest han efter ådagalagt välförhållande anhåller om avsked, berättigad att åtnjuta pension till belopp motsvarande tre fjärdedelar av det för tjänsten gällande pensionsunderlag. Under enahanda förutsättning vare kvinnlig tjänst innehavare, som fyllt femtiofem år och uppnått trettio tjänstår, berättigad att åtnjuta pension med motsvarande andel av det för hennes tjänst gällande pensionsunderlaget.

Endast i händelse av bevislig oförmögenhet till vidare tjänstgöring kan pension erhållas av manlig avskedssökande, som icke uppnått sextio levnadsår och trettiofem tjänstår, eller av kvinnlig avskedssökande, som icke

uppnått femtiofem levnadsår och trettio tjänstår. Pensionsbeloppet bestämmes då efter tjänståren allena medelst avdrag å det i första stycket av detta moment omförmälda pensionsbeloppet för varje bristande tjänstår av en trettiofemtedel för manlig och en trettiondedel för kvinnlig befattningshavare.

Överstiga däremot tjänståren trettiofem för manlig och trettio för kvinnlig befattningshavare eller åldersåren sextio för manlig och femtiofem för kvinnlig befattningshavare, ökas det i första stycket av detta moment bestämda pensionsbeloppet antingen för varje överskjutande tjänstår med en trettiofemtedel för manlig och en trettiondedel för kvinnlig befattningshavare eller ock för varje överstigande åldersår med en sextiondedel för manlig och en femtiofemtedel för kvinnlig befattningshavare. Därest bådadera beräkningssätten kunna vinna tillämpning, användes det beräkningssätt, som utfaller förmånligast för avskedsökanden.

Pensionsbeloppet må dock icke i något fall överstiga beloppet av det för tjänsten gällande pensionsunderlaget.

20:o) Då sådant för göromälens säkra och skyndsamma gång finnes erforderligt, kunna fullmäktige på pensionsstat förflytta tjänst innehavare, som av sjukdom eller minskad arbetsförmåga är förhindrad att vidare på ett tillfredsställande sätt gagna riksbanken, oaktat han ej anmält sig om avsked. I sådant fall äga fullmäktige att efter omständigheterna tillägga den, som avskedas, i pension ett belopp, antingen motsvarande hela det för honom gällande pensionsunderlaget, evad de föreskrivna levnads- och tjänståren äro uppnådda eller icke, eller ock en del av pensionsunderlaget, dock ej mindre än vad med tillämpning av bestämmelserna i nästföregående moment belöper.

Finna fullmäktige erforderligt att tidigare än i

mom. 18:o) angives på pensionsstat överflytta verkställande styrelseledamot eller kontorsföreståndare vid avdelningskontor, vilken tillika är tjänsteman i riksbanken, äga fullmäktige att, såvida han under minst tio år tjänstgjort såsom verkställande styrelseledamot eller kontorsföreståndare, enligt de i mom. 19:o) och detta moment angivna grunder beräkna pensionsbeloppet efter det pensionsunderlag, som för dylik ledamot eller kontorsföreståndare är bestämt.

21:o) Rätt till pension tillkommer ej den, som blivit från tjänsten avsatt eller för fel eller försumlighet skild från tjänsten.

Har pensionstagare blivit dömd till förlust av medborgerligt förtroende eller till, i stället för avsättning, straff enligt 2 kapitlet 17 § strafflagen, skola, efter det sådant beslut vunnit laga kraft, två tredjedelar av pensionen anses förverkade och pensionen alltså utgå med endast en tredjedel av det ursprungliga beloppet.

22:o) Pension utgår från och med månaden näst efter den, under vilken avgång från tjänsten ägt rum, till och med den månad, under vilken pensionstagare avlider eller pensionsrätten eljest upphör.

23:o) Häftar pensionstagare vid tillträde av pension för oguldna pensionsavgifter, skola dessa avgifters sammanlagda belopp uttagas genom avdrag å pensionen, intilldess beloppet till fullo guldits.

24:o) Pensionsbelopp, som icke uttagits inom tre år, sedan det till betalning förfallit, vare förverkat och tillfalle pensionsfonden, dock med rätt för fullmäktige att, efter prövning av anledningen till försummelsen, medgiva beloppets utbetalning, om framställning göres därom.

Därjämte torde, i huvudsaklig överensstämmelse med vad vid löne-regleringar i allmänhet plägar ske, böra förklaras.

att den, som från och med eller efter den tid, då den nya staten träder i kraft, tillträder ordinarie befattning vid riksbanken, skall vara pliktig att underkasta sig ovanberörda villkor och bestämmelser; samt

att de förutvarande innehavare av ordinarie befattningar vid riksbanken, vilka icke före viss angiven tidpunkt anmäla, att de vilja övergå till den nya staten samt underkasta sig de för avlöningens åtnjutande stadgade villkor och bestämmelser, och som icke lagligen kunna därtill förbindas, skola varda bibehållna vid dem enligt dittills gällande bestämmelser tillkommande avlönings- och pensionsförmåner.

Vid avgivandet av detta förslag har kommittén förutsatt, att de tjänster i riksbanken, som äro eller möjligen bliva lediga, innan den nya staten trätt i kraft, icke för tiden dessförinnan besättas med ordinarie innehavare utan uppehållas medelst förordnande.

* * *

I sitt nu avgivna förslag till avlöningsvillkor har kommittén, såsom förut angivits, endast delvis upptagit de stadganden, som innefattas i de nu gällande s. k. tillämpningsbestämmelserna. *Särskilda bestämmelser.*

Utan att närmare ingå på frågan, huruvida dessa stadganden i återstående delar böra särskilt för sig utfärdas eller helt eller delvis inryckas i riksbankens reglemente, har kommittén allenast velat här erinra, att enligt kommitténs mening bestämmelser synas erfordras av huvudsakligt innehåll:

att vid förflyttning av extra ordinarie tjänsteman från ett kontor till annat fullmäktige äga att bevilja den sålunda förflyttade ersättning för resekostnaden och annan utgift, som förflyttningen kan medföra för den transporterade;

att, då enligt medgivande i riksbankens reglemente tjänstemän över stat eller extra vaktmästare anställas, fullmäktige äga att åt dem för tjänstgöringstiden anslå lämplig avlöning, dock ej till högre belopp än begynnelseavlöningen enligt stat för jämförlig ordinarie befattningshavare, minskad med belopp, motsvarande avgift för sådan befattningshavares egen pensionering;

att, utöver vad staten upptager, fullmäktige därjämte äga att, där de finna särskilda omständigheter sådant påkalla, tilldela lämpliga arvoden åt biträden inom avdelningen för riksbankens utrikes affärer;

att fullmäktige likaledes äga att anvisa nödiga medel för polis- och annan bevakning, för tillhållande åt vaktmästare av lämplig uniformsbeklädnad vid tjänstgöring och för biträde vid värmelednings skötande ävenom att till vaktmästare vid huvudkontoret anvisa de särskilda arvoden för postbefordran och inkasseringssupdrag samt för tjänstgöring vid brandanstalterna, som fullmäktige finna skäliga;

att för den tid, verkställande styrelseledamot eller kontorsföreståndare vid avdelningskontor åtnjuter semester eller är av sjukdom hindrad att tjänstgöra, samt till vikarie för befattningens uppehållande förordnas befattningshavare vid annat kontor, fullmäktige skola äga bestämma gottgörelse till vikarien, med tillämpning därvid av de i avlöningsstaten innefattade bestämmelser angående avlöningsförmåner för dylik styrelseledamot eller kontorsföreståndare;

att, då vare sig annan styrelseledamot vid avdelningskontor än verkställande styrelseledamot eller kontrollant vid sådant kontor åtnjuter i reglementet medgiven kostnadsfri ledighet, samt suppleant till följd därav inträder, till denne må utgå ersättning med belopp, mot-

svarande det för ordinarie styrelseledamot eller kontrollant i staten anvisade arvode;

att, för bestridande av tjänstgöring under semester, som åtnjutes av verkställande styrelseledamot, kontorsföreståndare eller tjänsteman vid något av bankens kontor, samt för bestridande av vikariat vid sjukdomsfall för sådan befattningshavare, fullmäktige samt styrelserna för vederbörande avdelningskontor äga att anvisa till extra ordinarie tjänstemän arvoden, uppgående för år räknat antingen till 2,100 kronor för manliga tjänstemän och 1,050 kronor för kvinnliga biträden vid huvudkontoret samt avdelningskontoren i Göteborg och Malmö samt till 1,800 kronor för manliga tjänstemän och 900 kronor för kvinnliga biträden vid övriga avdelningskontor eller ock, därest den förordnade skulle i sin egenskap av extra ordinarie tjänsteman komma i åtnjutande av högre arvode, till beloppet av detta arvode; dock att om extra ordinarie tjänsteman, som erhållit förordnande att uppehålla ordinarie befattning, får uppbära med denna befattning förenade tjänstgöringspenningar, vikariatsersättningen utöver tjänstgöringspenningarna icke må överstiga för manliga tjänstemän vid huvudkontoret samt avdelningskontoren i Göteborg och Malmö 2,100 kronor, för kvinnliga biträden vid dessa kontor 1,050 kronor, för manliga tjänstemän vid övriga avdelningskontor 1,800 kronor och för kvinnliga biträden vid sistnämnda kontor 900 kronor;

att till extra ordinarie tjänsteman, som vikarierar för kassör under dennes semester, dessutom må utbetalas mot kassörens missräkningspenningar svarande belopp för tiden i fråga samt till extra ordinarie tjänsteman, som i egenskap av vikarie för ordinarie bokhållare vid mindre avdelningskontor under dennes semester deltagit i kassa-

vård, det belopp, som motsvarar det härför anvisade arvodet; samt

att, då ordinarie befattningshavare tillhörande vaktpersonalen erhåller semester eller av sjukdom hindras att förrätta sin tjänst samt vikarie erfordras för tjänstens bestridande, den person, som därtill förordnas, må erhålla arvode, motsvarande högst fyra kronor om dagen, i sistnämnda fall med inberäkning av belöpande tjänstgöringspenningar.

Slutligen synes uttryckligt bemyndigande böra lämnas bankofullmäktige att, såsom under de senare åren pläгат ske, av förslagsanslaget till extra personal m. m. årligen använda högst 2,000 kronor såsom bidrag till utländska studieresor för bankens tjänstemän.

* * *

Kostnadsberäkning.

De i nu gällande stat för riksbanken uppförda avlöningar för tjänstemän och vaktpersonal vid huvudkontoret och samtliga avdelningskontor samt för styrelseledamöter vid avdelningskontoren uppgå, med inberäkning tillika av det för alla kontoren gemensamma förslagsanslaget till extra ordinarie tjänstemän m. m., till sammanlagt 1,388,000 kronor.

I kommitténs förslag till avlönings- och övergångsstater utgöra motsvarande belopp tillhopa 1,545,450 kronor.

Vid beräkning av den ökade kostnad, som genomförandet av kommitténs förslag skulle medföra, bör emellertid beaktas, dels att bostadsavdragen för verkställande styrelseledamöter eller kontorsföreståndare vid 20 avdelningskontor enligt kommitténs förslag skulle höjas med sammanlagt 6,200 kronor dels ock att enligt förslaget från nyssnämnda förslagsanslag skulle bestridas utgifter till beräknat belopp av 50,000 kronor, vilka hittills icke belastat detta anslag.

Med avseende härå skulle kostnadsökningen komma att uppgå till 101,250 kronor, vid vilken beräkning hänsyn emellertid icke tagits till ålderstilläggen.

Utdrag av protokoll, hållet hos den av Kungl. Maj:t den 3 oktober 1902 tillsatta kommitté för avgivande av förslag rörande reglering av statens ämbetsverks och myndigheters löneförhållanden m. m.

1914 den 28 mars.

Närvarande:

Herr ordföranden samt herrar greve Klingspor, Pers, Carl Persson, Nilsson och Wählin ävensom bankofullmäktigen Norberg.

§ 1.

Behandlades frågan om ny avlöningsstat för Sveriges riksbank m. m.; och beslöt kommittén att med skrivelse av denna dag till herrar fullmäktige i riksbanken överlämna utlåtande i ämnet, innefattat i delen XLII av kommitténs betänkanden.

Herr *Norberg* avgav därvid följande särskilda yttrande:

»Då jag deltagit i såväl utarbetandet av som beslutet om framläggandet för 1912 års bankoutsrott av det förslag till ny avlöningsstat för riksbanken, som varit föremål för kommitténs granskning, och då skiljaktigheter i flera avseenden förefinnas emellan detta förslag och det förslag till avlöningsstat för riksbanken, som kommittén nu går att till bankofullmäktige överlämna, har jag ansett mig böra här uttala, att jag,

oaktat dessa skiljaktigheter och oaktat jag i vissa avseenden, särskilt beträffande avlöningen till tjänstemännen i registrators- och bokhållaregraden och vaktmästarne i Stockholm, Göteborg och Malnö, önskat kommitténs förslag annorlunda, jag dock anslutit mig till detsamma i sin helhet, dels på grund av de upplysningar och skäl, som under kommitténs behandling av ärendet framkommit, och dels därför, att det synes mig föga sannolikt att Riksdagen, som strävar att så mycket som möjligt åvägbringa likformighet i statens avlöningsväsende, skulle vara benägen låta riksbankens befattningshavare komma i åtnjutande av förmåner, som ej i allmänhet tillerkänts andra statens tjänare.»

In fidem

Elis Sidenbladh.

UNDERDÅNIGT BETÄNKANDE

AVGIVET AV

DEN AV KUNGL. MAJ:ET DEN 3 OKTOBER 1902

TILLSATTA KOMMITTÉ

RÖRANDE

REGLERING AV STATENS ÄMBETSVERKS OCH MYNDIGHETERS LÖNEFÖRHÅLLANDEN M. M.

XLIII.

REGLERING AV LÖNEFÖRHÅLLANDEN M. M.

BETRÄFFANDE

PENSIONSTYRELSEN.

STOCKHOLM

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

1914

[140411]

I N N E H Å L L.

	Sid.
Underdånig skrivelse till Konungen	I—II.
Betänkande och förslag.	
Inledning	1.
Pensionsstyrelsens organisation och verksamhet m. m.	21.
Till kommittén remitterad framställning angående stat för år 1915	33.
Promemoria från pensionsstyrelsen, avsedd att i vissa hänseenden närmare utveckla styrelsens framställning angående stat för år 1915	42.
Kommitténs förslag	68.
Byråindelning	73.
<i>Kanslibyrån</i>	»
<i>Byrån för yttre ärenden</i>	76.
<i>Gransknings- och besvärbyråerna</i>	78.
<i>Försäkringstekniska byrån</i>	82.
<i>Statistiska byrån</i>	84.
Avlöningar till ordinarie befattningshavare	88.
<i>Generaldirektören</i>	»
<i>Ledamöterna</i>	»
<i>Tjänstemän i andra och första graderna</i>	91.
<i>Kvinnliga befattningshavare</i>	»
<i>Vaktmästare</i>	98.
<i>Hemställen</i>	»
Anslag till vikariatsersättningar m. m.	100.
Stat	101.
Avlöningsvillkor	102.
Anslag å extra stat	109.
Kostnadsberäkning	117.

Till KONUNGEN.

Den kommitté, åt vilken Kungl. Maj:t den 3 oktober 1902 uppdragit att avgiva underdånigt utlåtande och förslag rörande reglering av statens ämbetsverks och myndigheters löneförhållanden m. m., överlämnade med

underdånig skrivelse den 18 december 1913 delen XLI av sina tryckta betänkanden, innefattande förslag i fråga om reglering av löneförhållanden m. m. beträffande naturhistoriska riksmuseet.

Sedermera har kommittén avgivit särskilda underdåniga utlåtanden dels den 12 januari 1914 angående reglering av löneförhållanden m. m. vid Sveriges geologiska undersökning (med ordningsnummer 31 bland kommitténs skriftliga utlåtanden) dels ock den 2 mars 1914 i fråga om uppförande å statistiska centralbyråns stat av kvinnliga biträdesbefattningar (med ordningsnummer 32).

Därefter har kommittén med skrivelse den 28 mars 1914 till fullmäktige i Sveriges riksbank avgivit utlåtande angående ny avlöningsstat för riksbanken m. m., innefattat i delen XLII av kommitténs betänkanden.

Kommittén får härmed i underdånighet överlämna delen XLIII av sina betänkanden, innehållande förslag i fråga om reglering av löneförhållanden m. m. beträffande pensionsstyrelsen.

Stockholm den 24 april 1914.

Underdånigst

F. H. SCHLYTERN.

PHILIP KLINGSPOR.

AUG. NILSSON.

AND. PERS.

CARL PERSSON.

S. WÄHLIN.

Elis Sidenblad.

Pensionsstyrelsen.

Inledning.

Enligt 3 § av lagen den 30 juni 1913 om allmän pensionsförsäkring *Lagen om allmän pensionsförsäkring.* skola pensionsärenden, som avses i nämnda lag, handläggas av en för hela riket gemensam myndighet, benämnd pensionsstyrelsen, samt av särskilda pensionsnämnder i orterna.

Grunderna för pensionsstyrelsens organisation och verksamhet skola enligt nyssberörda paragraf bestämmas av Konung och Riksdag. Dock finnes redan uti ifrågavarande paragraf intagen följande bestämmelse:

I behandling av besvärsmål eller, oberoende av besvär, av fråga om lagligheten av pensionsnämnds beslut skola deltaga förutom den, av vilken ärendet föredrages, minst två av styrelsens ledamöter; skolande av dessa ledamöter åtminstone en hava fullgjort vad författningarna föreskriva dem, som uti domarämbeten må nyttjas. Uppstå härvid skiljaktiga meningar, skall gälla vad allmänna lagen stadgar angående omröstning till dom.

I fråga om pensionsstyrelsens åligganden innehåller lagen följande särskilda stadganden.

Kommuners och landstings andelar i pensionskostnaden skola uträknas av pensionsstyrelsen (§ 10).

Inom fem år efter det lagen trätt i kraft och sedermera minst en gång vart tionde år skall genom pensionsstyrelsens försorg anställas en på vetenskaplig sannolikhetsberäkning grundad undersökning, huruvida genom de föreskrivna pensionsavgifterna kunna för dem, som först därefter bliva avgiftspliktiga, beredas de pensioner, som enligt bestämmelserna i 6 § första stycket av lagen motsvara dessa avgifter.

I sammanhang med sådan undersökning skall tillika verkställas utredning, huruvida den fond, till vilken pensionsavgifterna ingå, är så stor,

att den minst motsvarar kapitalvärdet av alla de utbetalningar, som med dess medel skola bestridas (§ 12).

Till pensionsstyrelsen skola av vederbörande uppbördsmyndigheter varje år insändas förteckning över i mantalslängd upptagna personer, som vid årets början uppnått femton men icke sextiosex års ålder, ävensom uppgifter om erlagda eller indrivna pensionsavgifter (§§ 14 och 15).

Där ändring sökes i taxeringsnämnds beslut rörande fråga, huruvida någon skall på grund av varaktig oförmåga till arbete undantagas från erläggande av pensionsavgift, skola dessa besvär anföras hos pensionsstyrelsen (§ 16).

För varje pensionsdistrikt skall finnas ett av pensionsstyrelsen förordnat ombud; dock må samma person kunna förordnas till ombud för flera pensionsdistrikt. Sådant ombud har att ställa sig till efterrättelse de särskilda föreskrifter, som varda meddelade av pensionsstyrelsen (§ 27).

Ändring i pensionsnämnds beslut må sökas hos pensionsstyrelsen. Över pensionsstyrelsens beslut må klagan ej föras av enskild sakägare. Justitiekanslern eller efter dennes medgivande kommun, pensionsnämnds ordförande och för pensionsdistrikt av pensionsstyrelsen eller landsting utsedda ombud må genom besvär söka ändring i pensionsstyrelsens beslut hos Konungen (§ 28).

Ansökning rörande pension skall göras hos vederbörande pensionsnämnd, och skall nämnden besluta, huruvida sökanden äger rätt till pension, samt bestämma storleken av den årsinkomst, som skall läggas till grund för beräkning av pensionstilläggs belopp.

Beslutet i ärendet jämte tillhörande handlingar skola av nämndens ordförande insändas till pensionsstyrelsen.

Där sökanden funnits berättigad till pension, skall pensionsstyrelsen beräkna och fastställa beloppet samt utfärda pensionsbrev, som genom nämndens försorg tillställas pensionstagaren. Uppgår det beräknade beloppet icke till sex kronor om året, må dock ej pension utgå och förty ej heller pensionsbrev utfärdas.

Finnes pensionsnämnds beslut strida mot nu ifrågavarande lag, äger pensionsstyrelsen, där ej på grund av anförda besvär rättelse kan ske, att återförvisa ärendet till förnyad prövning.

Vad om ansökning rörande pension samt om handläggning av sådant ärende stadgats gäller i tillämpliga delar jämväl om ärende rörande ökning, minskning eller indragning av pension (§ 30).

Utbetalning av pension verkställes genom viss i pensionsbrevet angiven postanstalt. Önskar pensionstagare pensionens utbetalande genom annan postanstalt, må pensionsstyrelsen förordna om utbetalningens verkställande genom den postanstalt, pensionstagaren uppgivit (§ 32).

Beträffande understöd i vissa fall till personer, som blivit till arbete varaktigt oförmögna, samt angående frivilliga avgifter och pensioner på grund av dylika avgifter meddelas i §§ 33 och 34 vissa särskilda bestämmelser.

I kungl. kungörelse den 28 november 1913 angående försäkring för beredande av pension på grund av frivilliga avgifter jämlikt 34 § i den nämnda lagen stadgas, att försäkringen i fråga skall ombänders av pensionsstyrelsen, dock att inkasseringen av avgifter skall ombesörjas av postsparbanken genom postanstalterna i viss angiven ordning. *Kungl. kung.
28/11 1913.*

Enligt § 6 i kungörelsen skola i avseende å denna försäkring i tillämpliga delar gälla bestämmelserna i lagen om allmän pensionsförsäkring.

De närmare föreskrifter, som, utöver vad i kungörelsen stadgats, må erfordras med avseende å försäkring på grund av frivilliga avgifter, beslutas av pensionsstyrelsen eller, där de skola lända till efterrättelse i fråga om försäkringsgöromålens handläggning å postanstalt, av pensionsstyrelsen och styrelsen för postsparbanken gemensamt (§ 7 i kungörelsen).

* * *

I proposition till Riksdagen den 25 april 1913, n:r 298, gjorde Kungl. Maj:t framställning angående anslag till pensionsstyrelsen. *Kungl. proposition vid 1913
års riksdag.*

Enligt det vid propositionen fogade utdraget av statsrådsprotokollet över civilärenden för nämnda dag yttrade statsrådet och chefen för civildepartementet beträffande berörda anslagsfråga, bland annat, följande.

Då det varit av vikt att ej fördröja avslutandet av ålderdomsförsäkringskommitténs egentliga uppdrag att avgiva förslag till ålderdoms- och invaliditetsförsäkring, hade den ganska invecklade frågan om ordnandet i de-

talj av pensionsstyrelsens organisation och sättet för dess verksamhet lämnats å sido i kommitténs betänkande.

Frågan om denna organisations definitiva ordnande kunde ej heller för det dåvarande framläggas för Riksdagen.

Utom det att därför lämpligen borde fordras någon tids erfarenhet av pensionsväsendet i verksamhet, inverkade så många faktorer på denna fråga, att det måste anses mindre lämpligt att redan från början bestämma sig för en detaljerad organisation.

I sådant hänseende erinrade departementschefen om ett av honom gjort uttalande till statsrådsprotokollet den 22 mars 1912 i fråga om anslag till ett centralt ämbetsverk för sociala ärenden. Departementschefen hade därvid uttalat, att det syntes honom tämligen visst, att, huru än den blivande socialförsäkringens förvaltningsorgan kunde bliva ordnade, en gemensam sammanhållande myndighet måste bliva erforderlig. Kunde detta behov tillgodoses inom ramen av den då till upprättande föreslagna socialstyrelsen, syntes detta honom vara lämpligt.

Departementschefen anförde vidare till statsrådsprotokollet den 25 april 1913, att vid fråga om pensionsstyrelsens organisation måste därför enligt hans mening tillses, såväl att denna styrelse erhöles en för sin uppgift enligt förslaget till lag om allmän pensionsförsäkring lämpad organisation som att denna så lades, att de av departementschefen framhållna synpunkter rörande enhetlighet och sammanhållning av de olika socialförsäkringsfrågorna icke bleve trädde för nära. Socialstyrelsen bleve på detta område, liksom på flertalet andra sociala områden, den myndighet, som närmast finge hand om lagstiftningen i ämnet, givetvis i intimaste samarbete med pensionsstyrelsen; förstnämnda styrelse borde också beredas tillräckligt inflytande på ordnande av pensionsstyrelsens statistik, vilken i så hög grad bleve av betydelse för många andra sociala frågors bedömande. Jämväl i övrigt måste mellan socialstyrelsen och pensionsstyrelsen ett intimt samarbete äga rum, vilket borde få närmare fastställas genom av Kungl. Maj:t utfärdade föreskrifter.

Pensionsstyrelsens organisation borde således enligt departementschefens mening icke för det dåvarande bindas fastare, än att den framdeles med socialförsäkringsfrågornas utveckling kunde inpassas i det system, som

då efter omständigheterna befunnes mest gagnande. Tilläventyrs kunde tänkas, att en särskild nämnd eller överdomstol för slutlig prövning av besvärsmål i alla socialförsäkringsfrågor i framtiden bleve erforderlig.

Om således av antydda skäl och andra sådana pensionsstyrelsen borde organiseras så, att den icke lade hinder i vägen för vinnande av den enhetlighet på socialförsäkringens område, som vore av gagn och betydelse för hela denna viktiga gren av den sociala verksamheten, vore det å andra sidan uppenbart, att de omfattande göromål, som ålåg pensionsstyrelsen, krävde en betydlig förvaltningspersonal och att däri någon inskränkning av betydelse icke kunde ske, huru än denna styrelse infogades i administrationen.

Vid den organisation av pensionsstyrelsen, som för det dåvarande borde föreläggas Riksdagen till antagande i samband med lagförslaget om allmän pensionsförsäkring, syntes allenast böra ifrågasättas de förfoganden, som vore nödiga, på det att styrelsen måtte kunna träda i funktion vid lagens ikraftträdande eller redan någon tid därförut. Det vore, ansåg departementschefen, uppenbart för en var, att just under de första åren av styrelsens verksamhet dess arbete måste bliva synnerligt omfattande och maktpåliggande, enär det då gällde att organisera hela den vidlyftiga försäkringsapparaten.

För vinnande av kännedom om de beräkningar av kostnaderna för pensionsstyrelsen och dess verksamhet samt övriga omkostnader, som ålderdomsförsäkringskommittén räknat med, ävensom för erhållande av en allmän översikt av den tilltänkta organisationen hade departementschefen vänt sig till kommitténs ordförande, regeringsrådet A. Lindstedt, som där-om lämnat en uti statsrådsprotokollet för den 25 april 1913 intagen promemoria.

Ur nämnda promemoria må här intagas följande.

De huvuduppgifter, som skulle tillkomma pensionsstyrelsen, syntes regeringsrådet Lindstedt kunna sammanfattas under följande rubriker:

- 1) pensionsärendenas behandling och avgörande;
- 2) bokföringen av erlagda pensionsavgifter och utgående pensioner;
- 3) statistiska och försäkringstekniska arbeten;
- 4) övervakandet av försäkringens genomförande i orterna jämte behandling av besvärsmål m. m.

Beträffande den första frågan eller frågan om pensionsärendena framhöll regeringsrådet Lindstedt, att kännedomen om det årliga antalet ansökningar ävensom deras beskaffenhet vore av betydelse.

Hela antalet ansökningar rörande pension skulle, om ansökningar rörande avgiftspension och pensionstillägg även beträffande samma person ansåges såsom två skilda ansökningar, enligt regeringsrådet Lindstedts beräkning uppgå till omkring 110,000, motsvarande 1907 års förhållanden och försäkringens fulla utveckling.

Kostnaderna för statsverket vore i väsentlig mån beroende på det sätt, efter vilket avgörandet av dessa ansökningar anordnades. Av hela det nämnda antalet kunde man antaga, att omkring $\frac{9}{10}$, efter den föregående prövningen genom pensionsnämnderna och ombuden, i huvudsak vore rena expeditiönsärenden och endast undantagsvis gäve anledning till ändring av underinstansens beslut. Angående $\frac{1}{10}$ av ärendena måste man däremot antaga, att besvär anförts från något håll, antingen från sakägaren själv eller från ombud eller nämndens ordförande, eller att målet i överinstansen befunnits tvistigt.

För att nedbringa arbetet med alla dessa pensionsärenden till det minsta möjliga, hade regeringsrådet Lindstedt tänkt sig, att ansökningar tillhörande den stora massan mera enkla mål skulle kunna avgöras av tvenne tjänstemän sålunda, att varje mål föredroges av en första gradens tjänsteman (revisor eller aktuarie) inför en tjänsteman av tredje graden (byråchef eller råd). En dylik föredragande skulle då hava att förbereda omkring 50 enkla mål i veckan, och skulle alla dessa mål kunna avgöras på en föredragningsdag av honom och den högre tjänsteman, inför vilken målet föredroges. Räknade man för varje sådan högre tjänsteman 4 arbetsdagar i veckan för dylika måls handläggning, komme på hans andel 200 enkla mål i veckan, föredragna av 4 föredragande. Förutom dessa 50 mål, som för varje vecka skulle av en var av de föredragande tjänstemännen förberedas, skulle därjämte å dem fördelas de mera tvistiga målen, till vilka då även skulle räknas sådana mål, där fråga om ändring först vid målets föredragning uppkommit, utan att från sakägaren eller ombudet anmärkning blivit gjord.

Varje sådant tvistigt mål skulle föredragas å en femte arbetsdag i veckan inför tvenne av de högre tjänstemännen, varvid borde tillses, att åtminstone en av de tre tjänstemän, som handlade målet, ägde domarkvalifikation (3 §).

En dag i veckan skulle slutligen vara avsedd för behandling av allmänna ärenden och av andra besvärsmål samt av sådana pensionsärenden, som funnes vara av synnerligen tvistig beskaffenhet och därför borde göras till föremål för en allsidigare prövning.

Det hade därför synts regeringsrådet Lindstedt, som om för behandlingen av pensionsmålen vid försäkringens fulla utveckling skulle erfordras omkring 10 tredje gradens tjänstemän med omkring 40 föredragande inom första gradens tjänst. Emellertid vore det icke allenaast möjligt utan även sannolikt, att under försäkringens fortgång, efter allt större erfarenhet och rutin, ärendena kunde behandlas ännu raskare och av något mindre antal arbetskrafter, än som tills vidare antagits.

Förutom pensionsärendena och övriga mål av ovan antydd beskaffenhet tillkomme den vidlyftiga bokföringen av erlagda pensionsavgifter och utgående pensioner, de statistiska och försäkringstekniska utredningarna ävensom övertvakandet av försäkringens genomförande i orterna. Därför erfordrades minst ytterligare tre tjänstemän med byråchefs tjänst och avlöning förutom ett antal underordnade tjänstemän, vilka även i dessa fall ej syntes erfordra högre ställning, än som tillkomme första gradens tjänster. För den vidlyftiga skriftväxlingen erfordrades minst två sekreterare jämte biträden.

Särskilt för utförande av de statistiska och försäkringstekniska utredningarna, framför allt för genomförande av kortsystemet i fråga om de försäkrade och pensionärerna, måste ett

betydande antal biträden anställas, vilka dock till största delen kunde utgöras av kvinnliga tjänst innehavare med ett begynnelsearvode av 1,200 kronor. Dessutom erfordrades ett mindre antal tjänstemän av första graden såsom chefer för avdelningar av dessa biträden.

Förutom vaktbetjäning och expenser av olika slag syntes man även böra vara betänkt på att, såsom vid vissa andra statens verk dåmera vore fallet, tillsätta tvenne fullmäktige med ungefär samma befogenhet som t. ex. i fråga om socialstyrelsen, dock att, då dessa fullmäktiges göromål i förevarande fall även syntes böra utsträckas till att övervara ett begränsat antal föredragningar av pensionsmål och dylikt, för deras uppdrag lämpligen borde bestämmas ett årligt arvode av åtminstone 3,000 kronor för en var av dem. Huruvida och i vilken utsträckning därjämte borde påtänkas inrättandet av ett särskilt råd, ansåg regeringsrådet Lindstedt för det dåvarande kunna lämnas utom beräkningen, då kostnaderna därför ej syntes böra bli större än att de kunde inbegripas i summan för allmänna utgifter.

Att närmare än som skett ingå på frågan om det definitiva ordnandet av den ifrågasatta pensionsstyrelsens organisation syntes regeringsrådet ej lämpligt, då denna organisation i allt fall, i betraktande av ärendenas stora antal och svårigheten att överskåda den blivande verksamheten i sin helhet, ej kunde med någon säkerhet angivas, utan hade han endast sökt att erhålla en ungefärlig föreställning angående antalet av de tjänstemän och om de kostnader, som skulle erfordras i framtiden.

Beträffande huvudposterna i den enligt de antydda grunderna antagligen erforderliga framtida staten för ämbetsverket i fråga meddelade regeringsrådet följande sammanställning:

	Lön eller arvode m. m.
1 chef	15,000 kronor
13 tjänster av tredje lönegraden à 8,100 kronor	105,300 »
2 » » andra » à 5,800 »	11,600 »
50 » » första » à 4,000 »	200,000 »
100 kvinnliga biträden à 1,200 kronor	120,000 »
2 fullmäktige à 3,000 kronor	6,000 »
Övriga utgifter av olika slag, till en del oberäknliga	342,100 »
	Summa 800,000 kronor.

För det dåvarande — yttrade departementschefen till statsrådsprotokollet den 25 april 1913 — gällde det emellertid närmast att erhålla en föreställning om de arbetskrafter, som erfordrades under de allra första åren av verksamheten, och särskilt om beloppet av det anslag, som av 1913 års Riksdag borde äskas för ändamålet.

Vad då först beträffade de för behandling av pensionsärenden erforderliga arbetskrafterna, vore de tydligen i avsevärd mån beroende på de blivande övergångsbestämmelserna. Sålunda skulle, därest kommitténs förslag i detta hänseende bleve antaget, endast omkring 16,000 pensionsansökningar vara att förvänta under år 1914. I verkligheten syntes man

dock även under denna förutsättning böra räkna med ett ej obetydligt högre antal ansökningar.

Genomförandet av det förslag i förevarande hänseende, som av Kungl. Maj:t förelagts Riksdagen, skulle antagligen höja antalet pensionsansökningar till omkring 50,000. Skulle genom övergångsbestämmelserna pensioneringen från början erhålla en sådan omfattning, som t. ex. förut-sattes i särskilt yrkande av herr Branting, måste man år 1914 räkna med minst 80,000 ansökningar. Utsträcktes lagens omfattning från början till ett så stort antal befintliga invalider, bleve således antalet pensionsansökningar första året högst betydligt, vartill komme, att man då ännu ej vunnit tillräcklig erfarenhet för ett riktigt bedömande av de olika fallen; därigenom måste målens behandling bliva ännu mera tidsödande än under mera normala förhållanden.

Vid denna osäkerhet beträffande vad som i förevarande avseende kunde komma att bestämmas, syntes det departementschefen emellertid lämpligt att för det första året (1914) ej på stat uppföra flera befattningar än som i varje fall bleve erforderliga.

Beträffande under de första åren erforderlig tjänstepersonal hade regeringsrådet Lindstedt meddelat, att, under antagande av en organisation av den ungefärliga beskaffenhet han i ovannämnda promemoria antytt, redan från början skulle erfordras, förutom chefen, åtminstone 4 ledamöter (tredje gradens tjänstemän) av styrelsen för pensionsärendenas behandling. Förutom dessa fyra tjänstemän skulle erfordras ytterligare minst två avdelningschefer för handhavandet av de statistiska arbetena och för övervakandet av försäkringens handhavande i orterna. I fråga om sekreterargöromålen skulle tydligen krävas från början minst två sekreterare. För beredningen av pensionsmålen behövdes, motsvarande de fyra därför avsedda tjänstemännen av tredje graden, minst 16 tjänstemän av första graden (revisorer eller aktuarier). Därtill komme ytterligare minst 9 dylika tjänstemän för registratorsgöromålen och såsom närmaste biträden åt cheferna för dessa avdelningar.

Tillika hade regeringsrådet Lindstedt anmärkt, att i fråga om det stora flertalet av samtliga de nämnda tjänstemännen i början, innan verksamhetens

omfattning hunnit bliva fullt klar, ej borde bestämmas allt för begränsade uppgifter. Sålunda syntes det just under det första året vara nödvändigt att kunna använda de disponibla arbetskrafterna på det sätt, som närmast svarade mot pensionsanstaltens verksamhet under detta första år med dess i många avseenden osäkra förhållanden. I den mån sådant bleve möjligt med hänsyn till de egentliga arbetsuppgifterna, skulle således i händelse av behov även de tjänstemän, vilkas arbetsområde sedermera skarpere begränsades och vilkas arbetskraft egentligen vore avsedd för verkets övriga ändamål och behov, under den allra första tiden, om så bleve nödvändigt, kunna disponeras för den då närmast liggande uppgiften att avgöra och expediera de inkomna pensionsansökningarna.

Till nu omnämnda tjänstepersonal behövde läggas 1 förste vaktmästare och 2 vaktmästare.

Därförutom erfordrades 2 fullmäktige samt ett avsevärt antal befattningar för diverse olika göromål av enklare beskaffenhet, vilka senare befattningar syntes kunna besättas med nästan uteslutande kvinnlig personal. Att för det dåvarande angiva något antal av sådana befattningshavare vore ej möjligt. Under början av år 1914 syntes ett antal av 20 vara tillräckligt, medan under senare hälften av året man behövde räkna med omkring 100.

De kvinnliga biträdenas huvudsakliga verksamhet skulle avse bokföringen samt statistisk bearbetning. För förstnämnda ändamål borde uppmärksammas, att arbetet för statistikkort och böcker i början bleve vida mer omfattande än vad sedermera skulle bliva fallet, när det endast komme att gälla komplettering av föreliggande material. Uppmärksammas borde också, att de för statistiken rörande de avgiftsbetalande personerna erforderliga arbetskrafterna ej skulle behöva tagas i anspråk förr än under senare hälften av år 1914, och även detta endast under förutsättning att man för statistikkortens uppställande ej skulle avvakta den tidpunkt, då listorna över avgiftsbetalningarna först under 1915 inflöte, utan redan vid mitten av år 1914, efter anskaffande genom pensionsstyrelsens försorg av nödiga avskrifter av taxeringsnämndernas då uppgjorda förteckningar, kunna påbörja detta vittomfattande arbete.

För avlönande av nu angivna biträden, för sedvanliga expenser m. m. ävensom för tryckning av formulär, pensionsbrev, statistikkort och för lokalhyra m. m. syntes ett anslag av omkring 400,000 kronor för år 1914 böra beräknas. Med hänsyn till en del ovissa och oberäkneliga omständigheter borde dock detta anslag givas förslagsanslags natur.

För egen del anförde departementschefen följande.

Med hänsyn till förevarande verks natur syntes honom böra övervägas, huruvida icke avvikelser från de för centrala verk vanliga normerna i avseende å löner och tjänsteställning för tjänstemännen borde i mer eller mindre mån äga rum. Verksamheten inom pensionsanstalten vore av säregen beskaffenhet; såsom prövande i sista instans frågor av betydelse för den enskilde, måste anstalten utrustas med för detta ändamål fullt kvalificerade krafter; i avseende å en hel mängd andra göromål fordrades närmast noggrannhet, uppmärksamhet och intresse, men knappast särskild utbildning. Vore det i allmänhet av betydelse, att överkvalificerad arbetskraft undvekes i statsförvaltningen, måste detta särskilt vara att beakta, när det gällde att skapa ett nytt verk av förevarande art, varinom en betydande personal erfordrades och för vars upprätthållande stora kostnader påkallades från det allmännas sida. Departementschefen ansåg därför, att särskild försiktighet borde iakttagas med avseende å uppförande av tjänstemän å ordinarie stat.

Vidare ville han uttala, att, när han antydde, huru de medel, som behövde begäras å extra stat för pensionsstyrelsens upprätthållande närmast under år 1914, skulle kunna, vidkommande avlöningar till olika tjänstemän, disponeras, därmed icke finge anses givet något som helst på hand angående dessa tjänstemäns löner och tjänsteställning vid en definitiv organisation. En sådan organisation kunde först framläggas om ett par år, när erfarenhet vunnits. Tilläventyrs skulle det också befinnas lämpligt att därförinnan lämna löneregleryskommittén tillfälle att granska ett slutligt förslag till lönestat.

Vidkommande chefen för verket ansåg departementschefen, att med hänsyn till dennes synnerligen omfattande och maktpåliggande befatt-

ning en avlöning av 15,000 kronor kunde anses skälig. Beträffande chefens benämning syntes för det dåvarande särskilt beslut icke påkallas.

Då det enligt departementschefens mening knappast kunde förväntas, att lämplig chef skulle kunna förvärfvas, om befattningen icke redan från början uppfördes å ordinarie stat, ansåg departementschefen en sådan anordning nödig.

Beträffande därefter de fyra ledamöter av styrelsen, som regeringsrådet Lindstedt ansett redan från början böra anställas för pensionsärendenas handläggning, fann departementschefen för sin del, att för det dåvarande allenast två behövde uppföras å ordinarie stat. Av dessa skulle allenast för en böra fordras juridisk utbildning. Vidkommande dessa ledamöters avlöning syntes departementschefen de för hovrättsråd gällande bestämmelser böra tills vidare vinna tillämpning. Enligt gällande lönestat åtnjöte hovrättsråden en begynnelseavlöning av 7,000 kronor jämte 3 ålders-tillägg efter 5, 10 och 15 års tjänstgöring å respektive 500, 600 och 600 kronor. Efter 15 år komme de nämnda tjänstemännen i pensionsstyrelsen alltså att uppnå en avlöning av tillhoppa 8,700 kronor eller samma löne-förmåner, som de centrala verkens byråchefer i allmänhet åtnjöte efter 5 år.

De två andra ledamöter, som enligt regeringsrådet Lindstedts mening erfordrades för pensionsärendens handläggning, av vilka en syntes böra innehava juridisk utbildning, ansåg departementschefen tills vidare icke behöva uppföras å ordinarie stat.

De två ledamöter av styrelsen, vilka, likaledes enligt regeringsrådets mening, närmast skulle handhava statistiska arbeten och övertvakandet av försäkringens handhavande i orterna, syntes departementschefen icke heller behöva för det dåvarande uppföras å ordinarie stat.

Redan från början erfordrades en förste vaktmästare och två andre vaktmästare. Avlöningarna borde bliva de för vaktmästare vanliga, och syntes befattningarna redan från början böra uppföras å ordinarie stat.

Med avseende å övriga erforderliga tjänstemäns avlöningsförhållanden och ställning ansåg departementschefen definitivt förslag ej för det då-

varande kunna framläggas. Annat förfogande syntes honom ej kunna träffas, än att det överlämnades åt Kungl. Maj:t att bestämma tjänstemännens antal och skäligen avlöningsförmåner, varvid givetvis borde tillses, att varken dessa förmåner eller tjänstemännens ställning komme att binda Kungl. Maj:t och Riksdagen vid det slutliga förslaget till organisation och stat. All uppmärksamhet borde också ägnas åt, att överkvalificerad arbetskraft icke bleve anställd.

Departementschefen ansåg sig emellertid i detta avseende böra göra några antydningar.

Om förutom de två ledamöter av styrelsen, som skulle uppföras å ordinarie stat, ytterligare fyra erfordrades, därav 2 för pensionsärendens prövande och 2 för övervakande och ledande av statistiska arbeten och för försäkringens handhavande i orterna — något varom departementschefen ej för det dåvarande kunde avgiva ett slutligt omdöme — syntes deras arvoden böra sättas till samma belopp som begynnelseavlöningen för de å ordinarie stat uppförda ledamöterna eller 7,000 kronor.

En av styrelsens ledamöter ansågs böra erhålla uppdrag såsom cheffens ställföreträdare.

Anställande av särskilda sekreterare syntes departementschefen knappast behöva från början ifrågakomma, utan de göromål, som dessa eljest skulle handhava, bestridas av tjänstemän med avlöning som första gradens tjänstemän.

Huruvida samtliga de tjänstemän, som motsvarade de i regeringsrådet Lindstedts förslag upptagna första gradens tjänstemän, skulle behöva uppföras till arvode av 4,000 kronor om året, ansåg departementschefen ovisst. Möjligen kunde för några lägre arvode ifrågasättas. Departementschefen utgick emellertid vid kostnadsberäkningarna från, att alla dessa bleve avlönade med 4,000 kronor om året.

Av de nio tjänstebefattningar, som av regeringsrådet Lindstedt ifrågasatts för registrators- och statistiska arbeten, syntes några kunna besättas med kvinnliga innehavare, t. ex. fyra stycken. De ifrågavarande befattningshavarna ansågos tills vidare kunna tillerkännas arvoden med samma belopp som bokhållares i järnvägsstyrelsen begynnelselön, således de manliga 2,940 kronor och de kvinnliga 2,100 kronor.

Med avseende å samtliga de nämnda tjänsterna och bokhållarfattningarna borde dock uppmärksammas, att arvodena ej finge sättas alltför knappa, då befordringsutsikterna ej kunde bliva mer omfattande.

Det stora antal befattningshavare, som därförutom redan från början erfordrades och vartill borde avses uteslutande kvinnlig personal, syntes departementschefen icke från början kunna uppföras å ordinarie stat. De ansågos böra vara av de två typer, som då funnes i centralförvaltningen, således med arvode av 1,200 kronor för den lägre biträdesklassen och av 1,600 kronor för den högre biträdesklassen.

I ett verk som det ifrågavarande erfordrades enligt departementschefens uppfattning ett rådgivande lekmannelement, som i största möjliga utsträckning deltog i arbetet. Om detta lekmannelement slutligt borde skapas i form av fullmäktige eller på annat sätt, ansåg departementschefen för det dåvarande kunna lämnas därhän. Det syntes honom tills vidare viktigast, att de sakkunniga lekmän, som anställdes, kunde påräknas för att deltaga i behandlingen av de ärenden, för vilka enligt regeringsrådet Lindstedts förenämnda promemoria skulle disponeras en veckodag (allmänna ärenden, besvärsmål samt sådana pensionsärenden, som befunes vara av synnerligen tvistig beskaffenhet och därför syntes böra göras till föremål för en allsidigare prövning), ävensom för en del organisatoriska arbeten. Med hänsyn till det ganska omfattande arbete, som skulle åligga dessa sakkunniga, och med beaktande att olika kategorier sådana borde vara representerade i styrelsen, ansåg departementschefen deras antal böra sättas till 4 samt arvodet för en var till 3,000 kronor för år räknat.

Någon kostnad för pensionsstyrelsens ombud i orterna i form av arvode borde enligt departementschefens mening ej beräknas. Däremot syntes i flera fall resekostnadsersättning behöva ifrågakomma. På förstnämnda omständighet berodde naturligtvis till väsentlig del, att de beräknade förvaltningskostnaderna för staten hölle sig inom jämförelsevis ej alltför betydande belopp. Det vore ju tydligt, att dessa belopp skulle blivit vida högre, om man för omkring 2 å 3,000 ombud måst beräkna låt vara ganska blygsamma arvoden. Kommunerna finge ju alltid vidkännas en

del kostnader för pensionsförsäkringen, men dessa vore svåra att beräkna, då de berodde på kommunernas egna åtgöranden och beslut.

Därest i allmänhet ett ombud utsåges för ett pensionsdistrikt och ej för större områden, syntes försäkringsverksamheten ej komma att få en sådan omfattning, att de åligganden, som skulle tillkomma ombuden, blevo synnerligen betungande.

Om man undantog första året, vilket under vissa förutsättningar angående övergångsbestämmelserna måste antagas komma att erbjuda särskilda svårigheter, kunde dessa åligganden, så vitt departementschefen förstod, ej bliva av den omfattning, att det skulle möta avsevärda svårigheter att i varje fall finna en person, som både vore för ändamålet lämplig och som skulle vilja ägna någon del av sitt arbete åt den för det allmänna så betydelsefulla saken, utan att därför kräva särskild ersättning. För övrigt syntes man väl få antaga, att försäkringsärendena, i den mån verksamheten utvecklades och större erfarenhet och rutin vunnes, skulle just för ombuden vålla allt mindre arbete och svårigheter.

I anslutning till vad sålunda anförts borde enligt departementschefens mening å ordinarie stat uppföras från och med år 1914 följande tjänstemän i pensionsstyrelsen:

1 chef, löneförmåner	kronor	15,000
2 ledamöter, » à 7,000 kronor	»	14,000
1 förste vaktmästare	»	1,500
2 vaktmästare à 1,200 kronor	»	2,400
	<u>Summa kronor</u>	<u>32,900</u>

För år 1914 kunde beräknas erfordras arvoden till följande personal å extra stat:

4 ledamöter à 7,000 kronor	kronor	28,000
4 sakkunniga lekmän à 3,000 kronor	»	12,000
18 tjänstemän à 4,000 kronor	»	72,000
5 manliga bokhållare à 2,940 kronor	»	14,700

4 kvinnliga bokhållare à 2,100 kronor	kronor	8,400
20 kvinnliga biträden av högre grad à 1,600 kronor	»	32,000
80 kvinnliga biträden av lägre grad à 1,200 »	»	96,000
(alla biträden syntes ej erfordras för hela året, men uppfördes deras arvoden ändock för helt år)		
		Summa kronor 263,100

Departementschefen erinrade, att i förut gjorda uttalanden och angivna extra stat tjänstemännens avlöning upptagits utan hänsyn till de avdrag, motsvarande pensionsavgifter för ordinarie tjänstemän, som givetvis borde föreskrivas.

Övriga anslag för år 1914 å extra stat hade departementschefen, efter samråd med regeringsrådet Lindstedt, beräknat på följande sätt:

lokalhyra, med värme, belysning och städning	kronor	25,000
möblering av lokalen	»	35,000
kostnaden för tryck, skrivmaterialier, postporto	»	150,000
extra utgifter, reseersättningar, vikariatsersättningar m. m.	»	70,000
		Summa kronor 280,000

Hela staten för pensionsstyrelsen för år 1914 skulle således uppgå till 576,000 kronor, därav å ordinarie stat 32,900 kronor samt å extra stat 543,100 kronor; och syntes sistnämnda belopp böra anvisas såsom förslagsanslag.

Departementschefen ansåg det emellertid vara tydligt, att en del av ovannämnda befattningar i pensionsstyrelsen måste tillsättas redan under år 1913, så tidigt ske kunde, då ju en mängd förarbeten vore nödvändiga, för att den egentliga verksamheten från och med år 1914 skulle utan hinder kunna taga sin början.

Det syntes departementschefen, efter överläggning med regeringsrådet Lindstedt, sannolikt, att för sådant ändamål ungefär från och med den 1 september 1913 följande tjänstebefattningar erfordrades, nämligen:

chefen, 3 ledamöter, 2 andra tjänstemän samt de 4 sakkunniga lekmännen.

Därigenom skulle tillkomma en kostnad för år 1913 av i runt tal 18,000 kronor.

Av förslagsanslaget till biträden, lokalhyra och möbler m. m. behövde dessutom en del hållas tillgänglig under år 1913.

Med tillägg av nyssnämnda 18,000 kronor skulle hela det anslag för pensionsstyrelsens verksamhet, som behövde uppföras å 1914 års stat, bliva 594,000 kronor.

Under förutsättning av bifall till vad av departementschefen uttalats framlade han förslag till avlönings- och omkostnadsstat för pensionsstyrelsen för år 1914.

Beträffande de befattningshavare i styrelsen, vilka kunde komma att uppföras å ordinarie stat, syntes departementschefen allmänna villkor och bestämmelser för avlöningsförmånernas åtnjutande böra stadgas i huvudsaklig överensstämmelse med vad för de under de senare åren nyreglerade centrala ämbetsverken blivit föreskrivet, med ungefärligen den ytterligare skärpning, som gällde för socialstyrelsen; och angav departementschefen den lydelse, dessa villkor och bestämmelser enligt hans mening borde erhålla.

Departementschefen hemställde, att Kungl. Maj:t måtte föreslå Riksdagen att, under förutsättning att Riksdagen antog lag om allmän pensionsförsäkring,

dels, med godkännande av de utav departementschefen förordade förslag till avlöningsstat samt till allmänna villkor och bestämmelser för avlöningsförmånens å ordinarie stat åtnjutande, från och med år 1914 i riksstaten under sjätte huvudtiteln uppföra ett ordinarie anslag till en central anstalt för pensionsförsäkringsärenden, pensionsstyrelsen, å 32,900 kronor,

dels för upprätthållande av pensionsstyrelsens verksamhet, utöver anslaget å ordinarie stat, å extra stat för år 1914 anvisa ett förslagsanslag av 543,100 kronor,

dels till avlönande av vissa tjänstemän i pensionsstyrelsen för tiden 1 september—31 december 1913 å extra stat för år 1914 anvisa 18,000 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att redan under år 1913 av tillgängliga medel utanordna beloppet,

dels ock medgiva, att av förslagsanslaget å extra stat för år 1914 Kungl. Maj:t finge under år 1913 av tillgängliga medel utanordna 60,000 kronor.

Den kungl. propositionen avfattades i överensstämmelse med departementschefens berörda hemställan.

I skrivelse den 28 maj 1913, n:r 159, anförde Riksdagen i anledning av nyssberörda proposition huvudsakligen följande.

*Riksdagens
skrivelse
28/5 1913.*

I betraktande av de svårigheter, som måste möta att redan för det dåvarande med större säkerhet kunna fastställa en detaljerad organisation av det för folkpensioneringens genomförande och handhavande föreslagna nya ämbetsverket, pensionsstyrelsen, fann Riksdagen i likhet med föredragande departementschefen, att med denna organisations definitiva ordnande ännu någon tid borde anstå, till dess att större erfarenhet vunnits rörande pensionsförsäkringens verksamhet.

Vad närmast gällde syntes Riksdagen vara att beträffande pensionsstyrelsens inrättande och organisation träffa de anordningar, som vore av nöden för att trygga ett ändamålsenligt utövande av styrelsens funktioner under den första tiden av folkpensioneringslagens tillämpning, men att samtidigt tillse, att dess organisation ej knötes fastare, än att en lämplig anpassning efter utvecklingens krav utan svårighet skulle kunna ske.

Riksdagen höll före, att Kungl. Maj:ts förslag i stort sett tagit hänsyn till vad som ur dessa synpunkter skäligen kunde anses påkallat.

Med anledning av vad föredragande departementschefen anfört beträffande frågan om sambandet mellan pensionsstyrelsens organisation och en eventuell enhetlig organisation av socialförsäkringen i dess helhet, anmärkte emellertid Riksdagen, att — enär för det dåvarande på socialförsäkringens om-

råde beträffande samtliga andra spörsmål än pensionsförsäkringen ett revisionsarbete påginge eller bebådats — frågan om den för vårt land andamålsenligaste organisationen för åvägabringande av en i detta avseende önskvärd enhetlighet och sammanhållning tills vidare syntes undandraga sig en mera ingående prövning.

Vid socialstyrelsens upprättande uttalades visserligen den mening, att denna myndighet lämpligen kunde tjäna ett syfte av nu berörda art. Hävdandet av en dylik uppfattning borde emellertid icke leda till, att det nu föreslagna verket för folkpensioneringens administration berövades något av den rörelsefrihet, som måste vara en förutsättning för att verket på bästa sätt skulle kunna tjäna sina närmaste och viktigaste uppgifter. Detta syntes möjligen kunna bli en följd av, att socialstyrelsen, såsom departementschefen uttalat, bland annat borde »beredas tillräckligt inflytande på ordnande av pensionsstyrelsens statistik».

Denna statistik, vilken måste förutsättas bli av en avgörande betydelse för pensionsstyrelsens verksamhet, borde enligt Riksdagens mening främst ordnas med hänsyn till pensionsförsäkringens särskilda behov och intressen. Ett bemyndigande för ett annat verk att utöva ett mer eller mindre bestämmande inflytande på denna angelägenhets ordnande inom pensionsstyrelsen syntes därför icke böra ifrågasättas. Då Riksdagen emellertid anslöt sig till departementschefens uppfattning, att mellan pensionsstyrelsen och socialstyrelsen ett nära samarbete måste äga rum, förmodade Riksdagen, att vid det närmare ordnandet av detta samarbete förhållandet mellan de tvenne myndigheterna skulle kunna så gestaltas, att bådas berättigade krav på gemensamma eller ömsesidiga intressens tillgodoseende kunde på ett tillfredsställande sätt upprätthållas.

Vad i propositionen eljest föreslagits hade givit Riksdagen anledning till följande erinringar.

För verkets chef hade föreslagits en på ordinarie stat upptagen avlöning av 15,000 kronor.

Riksdagen delade visserligen till fullo den med anledning av detta förslag av departementschefen uttalade uppfattning om önskvärdheten att till förste innehavare av denna befattning kunna förvärva en person med särskilt framstående egenskaper för fyllande av den krävande uppgiften;

Riksdagen ansåg det emellertid vara lämpligast att ordna denna avlöningsfråga så, att den normala lönen för chefen fastställdes enligt samma grunder som dem, vilka gällde för generaldirektörer med en avlöning å 11,000 kronor, men att, för möjliggörande av att högre löneförmåner måtte kunna beredas för befattningens förste innehavare, på extra stat anvisades ett anslag av 4,000 kronor att av Kungl. Maj:t för ändamålet disponeras.

Beträffande befattningshavarnas benämning hade Riksdagen för sin del beslutit, att chefen skulle erhålla titeln generaldirektör, medan frågan om övriga befattningshavares benämning syntes kunna anstå, till dess större fasthet vunnits i verkets organisation.

Vad i övrigt anginge den i propositionen föreslagna lönestaten för pensionsstyrelsen ävensom förslaget till allmänna villkor och bestämmelser för åtnjutande av avlöningsförmåner å ordinarie stat, ville Riksdagen erinra, att, i överensstämmelse med vad för andra under de senare åren nyinrättade eller nyreglerade verk bestämts, syntes böra stadgas, att ordinarie tjänstinnehavare skulle, där ej undantag medgäves, vara tillstädes å tjänsterummet minst sex timmar varje söckendag; varjämte Riksdagen gjorde en mindre jämkning beträffande formuleringen av avlöningsstaten, i vad den avsåg vaktmästare.

Den av Riksdagen med anledning av Kungl. Maj:ts ifrågavarande proposition godkända staten hade följande lydelse:

»Avlönings- och omkostnadsstat för pensionsstyrelsen år 1914.

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Orts-tillägg.	Summa.	
<i>A. Ordinarie anslag:</i>					
1 generaldirektör och chef för pensionsstyrelsen	7,000—	3,000—	1,000—	11,000—	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, efter 10 år med 600 kronor och efter 15 år med ytterligare 600 kronor.
1 ledamot	4,500—	2,500—	—	7,000—	
1 d:o	4,500—	2,500—	—	7,000—	
Transport	—	—	—	25,000—	

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Orts-tillägg.	Summa.	
Transport	—	—	—	25,000	} Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor.
1 förste vaktmästare	900	450	150	1,500	
1 vaktmästare	700	350	150	1,200	
1 d:o	700	350	150	1,200	} Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor och efter 10 år med ytterligare 100 kronor.
Summa kronor i ordinarie stat	—	—	—	28,900	
<i>B. Extra anslag:</i>					
Till chef (lönetillägg till förste innehavaren 4,000 kronor), tjänstemän, biträden, lokalhyra med möbler, skrivmaterialier, tryckningskostnader m. m., <i>förslagsanslag</i> . .	—	—	—	547,100	
Summa å extra stat	—	—	—	547,100	
<i>C. Dessutom: Extra anslag, avseende tiden 1 september—31 december 1913</i>					
	—	—	—	18,000	
Summa S:rum	—	—	—	594,000	

Anm. 1. Såsom pensionsunderlag skall för ledamot gälla det belopp, vartill lönen uppgår efter avdrag av 600 kronor.

Anm. 2. Därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej till honom utgå ävensom å lönen avdragas 100 kronor.

Pensionsstyrelsens organisation och verksamhet m. m.

Genom beslut den 18 juli 1913 fastställde Kungl. Maj:t den av *Kungl. beslut* Riksdagen antagna avlönings- och omkostnadsstaten för pensionsstyrelsen att ^{18/7} 1913. gälla från och med år 1914.

I sammanhang därmed stadgade Kungl. Maj:t, i överensstämmelse med Riksdagens därom fattade beslut, för åtnjutande av i nyssnämnda avlöningsstat upptagna avlöningsförmåner de allmänna villkor och bestämmelser, som finnas intagna i en samma dag utfärdad kungörelse i ämnet (svensk författningssamling n:r 138).

Därjämte utnämnde Kungl. Maj:t för tiden från och med den 1 september 1913 generaldirektör och chef i pensionsstyrelsen samt två ledamöter i denna styrelse; och förordnades tillika, att till nämnda befattningshavare skulle för tiden intill 1914 års ingång utgå arvode med vissa angivna belopp.

Vidare anbefalldes statskontoret att redan under år 1913 till pensionsstyrelsen i mån av behov av under händer varande medel utbetala tillhoppa 78,000 kronor mot gottgörelse efter ingången av år 1914, för 18,000 kronor av extra anslaget å samma belopp och för återstående 60,000 kronor av förslagsanslaget å 547,100 kronor; och skulle ovan berörda arvoden till generaldirektören och de bägge ledamöterna utgå av det i staten upptagna extra anslaget å 18,000 kronor.

Tillika anbefalldes Kungl. Maj:t pensionsstyrelsen att inkomma med förslag rörande användningen av återstående delen av omförmälda förslagsanslag å 547,100 kronor ävensom beträffande de bestämmelser i övrigt, som för det dåvarande kunde finnas erforderliga för pensionsstyrelsens verksamhet.

Samma den 18 juli 1913 förordnade Kungl. Maj:t jämväl fyra sakkunniga hos pensionsstyrelsen, var och en med arvode av 3,000 kronor. Pensionsstyrelsen trädde i verksamhet den 1 september 1913.

Ställföreträdare för generaldirektören.

Sedermera förordnade Kungl. Maj:t en av ledamöterna att från och med den 15 september 1913 tills vidare under tre år vara ställföreträdare för generaldirektören och chefen för pensionsstyrelsen.

Extra ledamot i styrelsen.

Utöver de ordinarie ledamöterna förordnade Kungl. Maj:t den 12 september 1913 en extra ledamot i pensionsstyrelsen från och med den 15 september 1913 tills vidare.

Beträffande den nämnda extra ledamoten förordnades, att han skulle äga att i denna egenskap åtnjuta arvode av 7,000 kronor, därav 4,500 kronor skulle anses motsvara lön och 2,500 kronor tjänstgöringspenningar, allt för år räknat, att till honom månatligen utbetalas, dock att från den del av nämnda arvode, som skulle anses motsvara lön, skulle avdragas efter år räknat ett belopp av 250 kronor, motsvarande avgiften för ordinarie ledamots i pensionsstyrelsen pensionering.

Därjämte föreskrevs, att för den extra ledamoten skulle i tillämpliga delar gälla vad som funnes stadgat i kungl. kungörelsen den 18 juli 1913 angående villkor och bestämmelser för åtnjutande av de från 1914 års början för ordinarie befattningshavare i pensionsstyrelsen fastställda avlöningsförmåner.

Tillika bestämdes, att arvodet till den extra ledamoten skulle utgå under tiden intill den 1 januari 1914 av det extra anslaget å 18,000 kronor och under år 1914 av det extra förslagsanslaget å 547,100 kronor.

*Kungl. brev
5/12 1913.*

Genom kungl. brev den 5 december 1913 bemyndigades pensionsstyrelsen att anställa tjänstemän och biträden i styrelsen mot den avlöning, som styrelsen ansåge erforderlig med hänsyn till beskaffenheten av det arbete, som skulle av tjänsteman eller biträde utföras, och den för arbetets behöriga utförande nödiga utbildningen, dock ej till högre årligt belopp för någon befattningshavare än 5,600 kronor samt under iakttagande, att anställningen endast skedde tills vidare och på sådana villkor,

att avlöningsbeloppen kunde vid den definitiva organisationens fastställande jämkas, om så funnes skäligt.

* * *

I anledning av den av Kungl. Maj:t den 18 juli 1913 meddelade föreskriften för pensionsstyrelsen att inkomma med förslag rörande användningen av den odisponerade delen av det i staten uppförda förslagsanslaget å 547,100 kronor, avgav styrelsen uti underdånig skrivelse den 23 december 1913 förslag i sådant hänseende.

*Fram-
ställning av
pensions-
styrelsen
23/12 1913.*

Styrelsen erinrade därvid, bland annat, därom, att Kungl. Maj:t den 10 oktober 1913 till styrelsens förfogande ställt ett belopp av förslagsvis 12,000 kronor att användas för bestridande av kostnader för anordnande av föredrag rörande den praktiska tillämpningen av lagen om allmän pensionsförsäkring och särskilt de däri omförmälda pensionsnämndernas arbete och uppgifter. Berörda medel skulle utgå av det belopp å 60,000 kronor, som, enligt vad förut är nämnt, jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 18 juli 1913 utanordnats till pensionsstyrelsen för sistnämnda år.

Det erinrades tillika, att Kungl. Maj:t den 10 oktober 1913 bemyndigat styrelsen att för tiden intill 1914 års utgång bland de av styrelsen enligt 27 § i lagen om allmän pensionsförsäkring förordnade ombud utse vissa personer till ett antal av högst femtio för hela riket att under benämning instruktionsombud stå till styrelsens förfogande för biträdande vid behandlingen av organisationsfrågor och frågor rörande pensionsnämnderna inom visst område, som styrelsen ägde bestämma. Därjämte hade föreskrivits, att instruktionsombud skulle för det särskilda uppdraget äga åtnjuta ej mindre för därav föranledda resor resekostnads- och traktamentsersättning enligt fjärde klassen i gällande resereglemente, än även arvode till det belopp, styrelsen ägde bestämma, dock högst 1,000 kronor för år räknat. Tillika hade förordnats, att resekostnads- och traktamentsersättning samt arvode skulle utgå för tiden intill den 1 januari 1914 av förenämnda belopp å 60,000 kronor och för tiden efter ingången av år 1914 av det extra förslagsanslaget å 547,100 kronor.

Ävenledes erinrade pensionsstyrelsen därom, att Kungl. Maj:t den 7

november 1913 medgivit, att de personer, som av styrelsen anmodats att delta i en av styrelsen anordnad instruktionskurs i Stockholm rörande den praktiska tillämpningen av lagen om allmän pensionsförsäkring, finge för därav föranledda resor åtnjuta resekostnads- och traktamentsersättning enligt fjärde klassen i gällande resereglemente; ifrågavarande rese- och traktamentsersättningar skulle utgå av förutnämnda belopp å 60,000 kronor.

Pensionsstyrelsen anförde vidare i underdåniga skrivelsen den 23 december 1913 följande.

I fråga om styrelsens arbete under år 1914 hade man att skilja mellan det mera *ordinarie arbetet*, som återkomme även följande år och som borde läggas till grund för beräkningen av de mera ordinarie kostnaderna, samt det *extra arbete*, som föranleddes dels av övergångsbestämmelser i 37 § av lagen om allmän pensionsförsäkring, dels av nödvändigheten att redan under år 1914 påbörja upplägandet av register över de obligatoriskt försäkrade.

Vad beträffade det *ordinarie arbetet* hade pensionsstyrelsen, med anledning av de uppgifter, som lämnats i kungl. propositionen n:r 298 till 1913 års Riksdag, och den erfarenhet, som vunnits under det pågående organisationsarbetet, beräknat, att för ifrågavarande göromåls utförande erfordrades, förutom dittills utnämnda två ordinarie ledamöter och en extra ledamot, ytterligare tre extra ledamöter. Samtliga dessa sex ledamöter borde delta i prövningen av pensionsnämndernas beslut rörande pensionsansökningar och av besvärsmål.

Övriga ärenden beträffande pensionsansökningar och andra arbeten inom verket borde enligt styrelsens uppfattning fördelas på ledamöterna efter ungefär följande, tills vidare provisoriska fördelningsgrunder.

En ledamot skulle hava att handlägga ärenden rörande verkets inre organisation, personalen, registrering av pensionsansökningar, övriga registreringsärenden, ärenden angående kassa och bokföring, författningsfrågor, remisser från Kungl. Maj:t m. m.

En ledamot skulle handlägga de mera yttre ärendena, såsom frågor rörande pensionsnämnder, pensionsstyrelsens ombud, upplysningar angående lagen och dess tillämpning m. m.

En ledamot skulle handlägga försäkringstekniska ärenden: beräkning

av pensioner och pensionstillägg, uträkning av kommuners och landstings bidrag till försäkringskostnaderna, prövning av frågor rörande undantag från avgiftsplikt, den frivilliga försäkringen m. m.

En ledamot skulle handlägga statistiska ärenden samt leda arbetet med det stora registret över de obligatoriskt försäkrade.

Övriga två ledamöter skulle hava att handlägga ärenden rörande granskning av pensionsansökningar samt ombestyra expeditioner av styrelsens beslut beträffande prövning av pensionsnämnders beslut och besvärsmål m. m.

Då de första åren, innan den yttre och inre organisationen blivit fullt genomförd och vunnit nödig stadga, de fyra förstnämnda ledamöterna icke i så stor utsträckning, som sedermera kunde bliva fallet, kunde delta i behandlingen av besvärsmål, syntes det vara nödvändigt, att medel ställdes till förfogande för avlönande av en eller två extra ledamöter. Någon lekman eller någon av verkets därtill lämpliga tjänstemän ansågs böra förordnas att tjänstgöra som sådan extra ledamot i styrelsen.

Avlöningen för de fyra förenämnda stadigvarande extra ledamöterna syntes styrelsen böra utgå med samma belopp som till den för det dåvarande anställde extra ledamoten eller med 7,000 kronor med avdrag av 250 kronor, motsvarande avgiften för ordinarie ledamots pensionering.

Sammanlagda beloppet av avlöningarna för år 1914 till nämnda fyra extra ledamöter skulle sålunda uppgå till 27,000 kronor.

För de mera tillfälliga extra ledamöter, som skulle behöva förordnas, syntes ett efter förhållandena avpassat arvode böra utgå, vilket inberäknats i det belopp, som upptoges under rubriken »vikariatsersättningar, amanuenser och extra biträden».

I fråga om den i övrigt för det mera ordinarie arbetet under år 1914 erforderliga personalen anförde styrelsen, hurusom enligt dess mening redan under år 1914 vore nödvändigt att anställa några tjänstemän med högre avlöning än den, som vore fastställd för tjänstemän av första graden. En del av dessa högre avlönade tjänstemän skulle biträda vederbörande ledamöter såsom deras närmaste män, inträda i stället för ledamot vid förfall för honom samt förordnas såsom tillfälliga ledamöter; en del skulle anställas såsom föreståndare för viktigare arbetsavdelningar

och ansvara för dithörande arbetens ordentliga utförande. Avlöningen till den, som tjänstgjorde som ledamots närmaste man, borde utgå med ungefär samma belopp, som vore fastställt för tjänsteman av andra lönegraden, efter avdrag av ett belopp, motsvarande egen pensionering. De övriga skulle avlönas med ett belopp av omkring 4,600 kronor för år.

Enligt den beräkning, styrelsen gjort, skulle i nyssnämnda hänseenden erfordras:

dels 4 tjänstemän à 5,600 kronor	kr. 22,400
dels ock 3 tjänstemän med avlöning av omkring 4,600 kronor »	13,800

Vidare skulle erfordras:

17 tjänstemän med avlöning efter 3,900 kronor för år	» 66,300
1 registrator och kassör, för vilken avlöningen under år 1914 ansågs kunna bestämmas till något lägre belopp än det, som beräknats för år 1915, eller till	» 2,400
4 kvinnliga bokhållare à 2,100 kronor	» 8,400
12 kvinnliga biträden av högre grad (1,600 kronor)	» 19,200
15 kvinnliga biträden av lägre grad (1,200 kronor)	» 18,000

De anförda avlöningsbeloppen ansåg styrelsen böra få jämkas med hänsyn till i varje fall föreliggande omständigheter i enlighet med det pensionsstyrelsen i kungl. brevet den 5 december 1913 lämnade medgivande.

De avlöningsförmåner, som skulle bestämmas att tills vidare utgå, syntes böra av styrelsen uppdelas i lön, tjänstgöringspenningar och ortstillägg samt utgå i huvudsak under enahanda villkor, som vore bestämda för ordinarie befattningshavare. Semester borde även, i den mån sådant läte sig göra med hänsyn till arbetet, medgivas ifrågavarande extra personal.

Av övriga mera ordinarie, jämväl följande år återkommande kostnader skulle, anförde styrelsen vidare, enligt Riksdagens beslut utgå till generaldirektören lönetillägg med 4,000 kronor.

Till generaldirektörens ställföreträdare hade i statförslag för år 1915 beräknats ett arvode av 1,000 kronor, under förutsättning, att avlöningen till ledamot höjdes från 7,000 till 8,100 kronor. För år 1914 syntes böra beräknas ett arvode till ställföreträdaren av 1,500 kronor. Därest, såsom

styrelsen ansåg vara avsett, arvodet till ställföreträdaren skulle utgå redan från och med den 15 september 1913, borde ifrågavarande arvode i staten för år 1914 beräknas till 1,941 kronor.

Arvodet till en var av de sakkunniga hos styrelsen vore bestämt till 3,000 kronor och upptoges alltså för 4 sakkunniga till 12,000 kronor.

Till vikariatsersättningar, amanuenser och extra biträden ansågs böra beräknas omkring 40,000 kronor.

Vidare hade styrelsen beräknat kostnaden för ortsombud enligt angivna grunder till omkring 150,000 kronor;

arvoden till instruktionsombud till omkring 25,000 kronor; samt resekostnadsersättningar till styrelsen och dess tjänstemän samt till sakkunniga hos styrelsen till 10,000 kronor och till instruktionsombuden till 20,000 kronor, tillhopa 30,000 kronor.

Enligt träffat hyresavtal utgjorde det årliga hyresbelopp, styrelsen hade att erlægga, 12,600 kronor. Sannolikt bleve det nödvändigt att från och med den 1 oktober 1914 förhyra ytterligare en våning, och ansåg styrelsen fördenskull hyran böra upptagas till 14,000 kronor.

Kostnaden för städning, värme och belysning beräknades till 7,000 kronor.

Under år 1913 hade inköpts inventarier och skrivmaskiner. En del inventarier vore beställda att levereras i början av år 1914. Utgifterna år 1914 för inventarier samt skriv- och räknemaskiner ansågos böra beräknas till omkring 30,000 kronor.

Till tryckningskostnader för år 1914 beräknades omkring 55,000 kronor.

För skrivmaterialier, telefoner, böcker, prenumeration å tidskrifter, bokbindning och diverse kostnader beräknades åtgå 20,000 kronor.

De mera ordinarie kostnaderna skulle sålunda uppgå till: det i staten upptagna beloppet för avlöningar till ordinarie be-

fattningshavare	kr.	28,900
arvoden till extra ledamöter och övrig personal	»	177,500
vikariatsersättningar, ersättningar till amanuenser och extra bi-		
träden samt övriga omkostnader	»	388,941

Summa kronor 595,341

Vid bedömandet av slutsiffran borde observeras, att i densamma inginge ersättningsbeloppen till ortsombud och till instruktionsombud samt reseersättningar till de senare till sammanlagt belopp av 195,000 kronor, vilken kostnad syntes styrelsen endast till någon ringa del hava tagits i beräkning vid fastställandet av den utav Riksdagen anvisade anslagssumman.

Vidkommande det *extra arbete*, som komme att under år 1914 åligga pensionsstyrelsen, erinrade styrelsen därom, att antalet personer, berättigade till pension eller understöd år 1914, skulle enligt ålderdomsförsäkringskommitténs förslag till lag om allmän pensionsförsäkring belöpa sig till omkring 16,000 men enligt Kungl. Maj:ts förslag till omkring 50,000. Till följd av de ändringar av övergångsbestämmelserna, som av Riksdagen vidtogos, ansåg styrelsen emellertid antalet understödsberättigade år 1914 komma att uppgå till omkring 81,000. Vid fastställande av anslagsbeloppet till styrelsens förvaltningskostnader för år 1914 syntes icke hava tagits någon hänsyn till denna högst väsentliga ökning av antalet understödsberättigade.

Då likväl helt säkert en mängd personer komme att göra framställning om understöd utan att vara därtill berättigade, skulle sannolikt antalet ansökningar komma att avsevärt överstiga 81,000; styrelsen ansåg antalet böra beräknas till omkring 100,000.

Att särskilda åtgärder måste vidtagas för att kunna medhinna arbetet med prövningen av alla ansökningar, fann styrelsen vara klart. Det vore nämligen av högsta vikt, att de sökande, som vore berättigade till understöd, komme i åtnjutande av detsamma utan alltför långt dröjsmål.

Lämpligen borde för ifrågavarande arbete användas mera tillfälliga arbetskrafter, som till sin väsentligaste del syntes behöva tagas i bruk allenast omkring ett halvt års tid.

Styrelsen hade beräknat, att för arbetets medhinnande inom en icke alltför långt utsträckt tid erfordrades omkring fjorton tillfälliga ledamöter och omkring tjuguen tjänstemän, som skulle biträda vid granskning av pensionsnämndernas beslut och föredraga dessa ärenden. Vidare erfordrades tillfälliga biträden för uträkning av understödsbelopp, bokföring, kontrollering, utskrifter m. m.

Ersättningen till de tillfälliga ledamöterna, av vilka ungefär hälften borde besitta juridisk utbildning, syntes styrelsen böra utgå med visst belopp för arbetsdag. Beständes ersättningen till ledamot med juridisk utbildning till 25 kronor per dag och för annan ledamot till 20 kronor per dag, skulle ersättningsbeloppet till de tillfälliga ledamöterna belöpa sig till omkring 47,250 kronor.

Till granskare och föredragande syntes ersättningen jämväl lämpligen böra utgå efter visst belopp för arbetsdag. Betalades 15 kronor per dag, kunde sammanlagda ersättningsbeloppet till dessa tjänstemän beräknas ävenledes till omkring 47,250 kronor.

Kostnaden för övrig erforderlig extra arbetskraft kunde upptagas till 35,250 kronor.

Därjämte borde beräknas för trycksaker, skrivmaterialier o. s. v. 25,000 kronor.

Till upplägning av det stora registret över de obligatoriskt försäkrade, vilket arbete beräknades kunna taga sin början omkring den 1 juli 1914, erfordrades en ganska avsevärd personal. Styrelsen hade beräknat, att för avlönande av denna personal borde upptagas ett belopp av omkring 43,500 kronor. Till trycksaker, skrivmaterialier o. s. v. för registret borde beräknas omkring 25,000 kronor.

Styrelsen erinrade, hurusom Kungl. Maj:t enligt beslut den 10 oktober 1913 ställt till pensionsstyrelsens förfogande ett belopp av förslagsvis 12,000 kronor att användas för bestridande av kostnaderna för anordnande av föredrag rörande den praktiska tillämpningen av lagen om allmän pensionsförsäkring m. m. Styrelsen ansåg det vara uppenbart, att genom dylika föredrag en riktig tillämpning av lagen borde befordras och att genom den vidgade kännedomen ute i orterna om lagens rätta förstånd arbetet inom pensionsstyrelsen borde bliva underlättat. Det syntes styrelsen därför synnerligen önskvärt, att medel beviljades till anordnande av sådana föredrag jämväl år 1914.

Det antogs, att räkningarna å arvoden och reseersättningar i anledning av de föredrag, som hållits år 1913, endast till en del skulle inkomma samma år; de återstående kunde alltså ej gäldas förrän år 1914.

Det vore dessutom att märka, att det anslag å 60,000 kronor, från vilket ersättningarna för föredragen skulle gäldas, icke räckte till detta och de övriga ändamål, för vilka det avsetts. Styrelsen hemställde, att för år 1914 måtte få beräknas ett belopp av 25,000 kronor att användas till betalning av de räkningar för föredrag, som ej kunnat gäldas år 1913, samt till anordnande av ytterligare föredrag och annat upplysningsarbete under år 1914.

De beräknade extra, mera tillfälliga kostnaderna för år 1914 skulle sålunda uppgå till:

för granskning och prövning av pensionsnämnds beslut an- gående ansökningar om understöd samt därmed sam- manhängande göromål m. m.	kr. 154,750
för uppläggande av registret över de obligatoriskt försäkrade »	68,500
för anordnande av föredrag m. m. »	25,000
	<hr/>
	Summa kronor 248,250

Hela staten för år 1914 skulle sålunda i avrundat tal komma att sluta å 843,600 kronor.

I detta belopp vore icke inberäknad ersättning till postverket och postsparbanken för bestyren med utbetalning av pensioner (understöd) och med den frivilliga försäkringen, och ej heller vore beräknat något belopp till ersättning åt mantalsskrivningsförrättarna för upprättande av förteckningar enligt 14 § av pensionsförsäkringslagen och för avskrift av dessa förteckningar.

Med åberopande av vad sålunda anförts, hemställde pensionsstyrelsen, att Kungl. Maj:t måtte medgiva, att ett belopp av förslagsvis 843,600 kronor måtte få användas till bestridande av styrelsens förvaltnings- och därmed sammanhängande kostnader under år 1914, samt fastställa viss angiven fördelning av den del utav ifrågavarande anslag, som ej vore uppförd å ordinarie stat, eller 814,700 kronor.

Kungl. beslut
31/12 1913.

Med anledning av pensionsstyrelsens i underdåniga skrivelsen den 23 december 1913 gjorda framställning fastställde Kungl. Maj:t den 31

december 1913 följande stat för pensionsstyrelsens avlöningar och omkostnader för år 1914, i vad desamma icke voro i ordinarie stat upptagna:

en extra ledamot.....	kr.	6,750
tre extra ledamöter.....	»	20,250
lönetillägg till generaldirektören, arvode till dennes ställföreträdare och till sakkunniga hos styrelsen, ersättning till tjänstemän och biträden, vikariatserättningar o. d., förslagsvis	»	381,700
arvodet till av styrelsen förordnade instruktionsombud, förslagsvis.....	»	25,000
ersättning till de av styrelsen i enlighet med 27 § i lagen om allmän pensionsförsäkring förordnade ombud, förslagsvis	»	150,000
resekostnadsersättning till styrelsens chef och ledamöter samt dess tjänstemän, till sakkunniga hos styrelsen samt till instruktionsombuden, förslagsvis...	»	30,000
kostnad för anordnande av föredrag rörande folkpensioneringen och därmed jämförligt upplysningsarbete, förslagsvis	»	25,000
hyra för ämbetslokal, städning, värme och belysning, förslagsvis	»	21,000
inventarier, skriv- och räknemaskiner o. d., förslagsvis	»	30,000
tryckningskostnader, skrivmaterialier, telefon, inköp av böcker, prenumeration å tidskrifter m. m., förslagsvis	»	125,000
		<hr/>
	Summa kronor	814,700

Tillika förklarade Kungl. Maj:t, att den av styrelsen framlagda omkostnads- och organisationsplanen icke givit anledning till annan erinran än *att*, därest styrelsen ansåge nödigt förordna extra ledamöter med mera stadigvarande sysselsättning för högre arvode än 5,600 kronor, styrelsen hade att därom hos Kungl. Maj:t göra framställning;

att styrelsen finge i mån av behov tills vidare under år 1914 förordna tillfälliga ledamöter att tjänstgöra vid behandling av pensionsärenden ävensom andra biträden mot arvode, som styrelsen ägde bestämma, dock icke för någon med högre belopp än 600 kronor efter månad räknat och intill en kostnad av sammanlagt 47,250 kronor;

att kvinnliga bokhållare tills vidare ej finge förordnas med högre arvode än 2,000 kronor; samt

att tills vidare och intill dess annorlunda kunde bliva förordnat särskilt arvode åt chefens ställföreträdare icke finge utbetalas.

Därjämte förordnade Kungl. Maj:t från och med den 1 januari 1914 tills vidare fyra extra ledamöter i pensionsstyrelsen; och meddelades i fråga

om avlöningens belopp samt villkoren för dess åtnjutande enahanda bestämmelser, som föreskrivits i avseende å den förut tillsatta extra ledamoten. Det bestämdes tillika, att arvode till nu ifrågavarande extra ledamöter skulle under år 1914 utgå av det extra förslagsanslaget å 547,100 kronor. Slutligen förordnades, att, så länge en av dessa extra ledamöter, kronofogden i Kalix fögderi N. M. Wiedholm, under år 1914 innehade nämnda förordnande, de belopp, som vore anslagna för avlönande av kronofogde i Kalix fögderi, finge av Konungens befallningshavande i Norrbottens län disponeras för befattningens uppehållande, varemot det kronofogden Wiedholm tillerkända ålderstillägg skulle till statsverket inbesparas.

Kungl. beslut
24/1 1914.

Kungl. Maj:t har den 24 januari 1914 förordnat dåvarande kaptenen vid kungl. östgöta trängkår, majoren i armén J. A. M. Hårleman att tills vidare under år 1914 vara extra ledamot i pensionsstyrelsen. Därjämte har föreskrivits, att Hårleman skulle äga att, såsom extra ledamot i styrelsen, åtnjuta ett arvode av 5,500 kronor för år räknat att utbetalas av angivet anslag i den av Kungl. Maj:t den 31 december 1913 fastställda avlönings- och omkostnadsstat för pensionsstyrelsen för år 1914.

Instruktion
för pensions-
nämnderna
m. m.

Det torde i detta sammanhang böra erinras, att Kungl. Maj:t den 21 november 1913 utfärdat instruktion för pensionsnämnderna (svensk författningssamling n:r 305).

Av pensionsstyrelsen hava utfärdats instruktioner för ortsombuden och för instruktionsombuden.

Grunder för
ersättningen
till ortsom-
buden.

Genom beslut den 31 december 1913 har Kungl. Maj:t bestämt ersättningen till de ortsombud, vilka ej äro instruktionsombud, till sex kronor för varje sammanträde, vid vilket ombudet är närvarande, därest sammanträdet äger rum inom det pensionsdistrikt, varest ombudet är bosatt, eller avhålls i annat pensionsdistrikt och avståndet från ombudets bostad till sammanträdesplatsen understiger 10 kilometer, samt till tio kronor, därest sammanträdet avhålls i annat pensionsdistrikt än det, varest ombudet är bosatt, och avståndet från ombudets bostad till stället för sammanträdet uppgår till minst 10 kilometer.

Till kommittén remitterad framställning angående stat för år 1915.

I det föregående är omnämnt, hurusom pensionsstyrelsen, i anledning av föreskrift att till Kungl. Maj:ts inkomma med förslag rörande användningen av odisponerad del av det i staten för år 1914 uppförda förslagsanslaget, den 23 december 1913 avgav förslag i sådant hänseende.

Redan dessförinnan hade styrelsen uti underdånig skrivelse den 18 december 1913 avgivit förslag till avlönings- och omkostnadsstat för år 1915, och har berörda skrivelse den 19 december 1913 remitterats till yttrande av löneregeringskommittén.

Pensionsstyrelsen har uti nämnda skrivelse anfört huvudsakligen följande.

Vid uppgörande av sitt förslag hade styrelsen ansett nödvändigt, att redan från och med år 1915 uppfördes å ordinarie stat det minimiantal befattningar, som från och med nämnda år och allt framgent måste anses erforderligt för utförande av det styrelsen åliggande arbetet.

Styrelsen ansåg det nämligen vara av vikt, att personalen så snart som möjligt tillförsäkrades den fastare ställning, som ett uppförande å ordinarie stat medförde. Därigenom skulle styrelsen erhålla möjlighet att lättare rekrytera personalen och att kunna bibehålla dugliga tjänstemän. För övrigt vore det ju, yttrade styrelsen, en antagen princip, att arbete, som regelbundet återkomme och som således vore av ordinarie art, skulle utföras av ordinarie personal.

Då det arbete, som komme att åligga styrelsens ledamöter, finge anses kvalitativt och kvantitativt minst lika krävande som det, vilket utfördes av byråcheferna i andra centrala ämbetsverk, borde enligt styrelsens mening ledamöterna i pensionsstyrelsen även tillerkännas en avlöning motsvarande den, som utginge till byråcheferna i centrala ämbetsverk. De ärenden, som av pensionsstyrelsens ledamöter skulle handläggas, vore av synnerligen viktig art, och det vore därför nödvändigt att till dessa

platser erhålla fullt kvalificerade personer. Av stor betydelse vore även att, sedan en person en gång tagit anställning såsom ledamot i styrelsen, han icke på grund av för låg avlöning frestades att lämna ämbetsverket.

Det vore vidare av vikt att såsom ledamöternas närmaste biträden anställdes väl kvalificerade personer, vilka dessutom kunde vid förefallande behov övertaga en del av det ledamot eljest åliggande arbetet, inträda såsom ledamot vid förfall för ordinarie ledamot och vid hopning av göromålen tjänstgöra såsom tillfälliga ledamöter. Genom anställande av dylika väl kvalificerade tjänstemän syntes man ock kunna antaga, att ledamöternas antal skulle kunna hållas inom måttliga gränser, vilket vore önskligt med hänsyn till kravet på, att ärendena borde såvitt möjligt erhålla en enhetlig och likformig behandling. Avlöningen till de ifrågavarande tjänstemännen borde sättas till minst samma belopp, som vore bestämt för innehavare av andra gradens tjänst i centralt ämbetsverk.

Synnerligen önskvärt vore ock att redan från början få på ordinarie stat uppfört ett antal tjänstemän av första graden. Dessa tjänstemän skulle hava till huvudsaklig uppgift att verkställa den förberedande granskningen av pensionsansökningar och inför vederbörande ledamot föredraga dessa ärenden, inklusive besvär över pensionsnämnds beslut. Med hänsyn till den stora massa av ifrågavarande ärenden, som komme att inströmma till pensionsstyrelsen, läte det sig naturligtvis icke göra för ledamot att granska ett ärendes alla detaljer, utan han måste kunna fullt lita på den person, som hade det förberedande arbetet och föredragningen om hand. Att anförtro detta arbete åt lägre avlönade eller extra tjänstemän borde, menade styrelsen, tydligen icke ske annat än i nödfall.

Förutom nyss nämnt arbete förekomme en stor mängd andra viktiga göromål, för vilkas utförande erfordrades kvalificerad arbetskraft, såsom det synnerligen vidlyftiga arbetet med uträknandet av pensioner, pensions-tillägg och understöd, utredningar för beräkning av kommunernas och landstingens andel i pensionstillägg, kontrollarbeten beträffande pensionsbrev och pensionsbelopp m. m.

Styrelsen hade tänkt sig, att för dessa göromål borde användas dels tjänstemän av första graden, dels kvinnliga biträden med en begynnelseavlöning av 2,100 kronor och 1,600 kronor.

Därförutom erfordrades en betydande personal för arbetet med korrespondens, registrering, pensionsbrevs utskrivande m. m. Därför borde i huvudsak användas kvinnliga stenografer, maskinskriverskor och kontorsbiträden med en begynnelseavlöning av dels 1,600 kronor, dels 1,200 kronor.

Än vidare ansåg styrelsen böra påvisas det synnerligen omfattande arbete, som avsåge anteckning å de försäkrades konto om debiterade och erlagda avgifter, för vilket arbete borde användas kvinnliga kontorsbiträden med en begynnelseavlöning av 1,200 kronor och ett visst antal kvinnliga kontrollanter med en begynnelseavlöning av 1,600 kronor.

Styrelsen fann det för ordningens och redans skull vara nödvändigt att redan från början göra en uppdelning av göromålen på olika avdelningar. Därvid borde man dock icke redan då uppdraga alltför bestämda gränser mellan de olika avdelningarnas göromål utan överlämna åt framtida erfarenhet att närmare och mera precist reglera arbetsfördelningen. Särskilt under de första åren vore det av stor betydelse, att såvitt möjligt samtliga avdelningar deltog i behandlingen och prövningen av pensionsansökningar.

I fråga om den fördelning av göromålen, som för det dåvarande borde mera provisoriskt fastställas, hade styrelsen tänkt sig, att ett antal avdelningar skulle hava att mera uteslutande handlägga ärenden rörande prövning av pensionsnämndernas beslut angående ansökningar om pension.

En avdelning skulle behandla ärenden rörande verkets inre organisation, personalfrågor, registrering av pensionsansökningar och övriga registrerings- samt kassagöromål, författningsfrågor, remisser från Kungl. Maj:t i olika ärenden m. m., en avdelning de mera yttre ärendena, såsom frågor rörande pensionsnämnderna, pensionsstyrelsens ombud m. m., en avdelning försäkringsmatematiska ärenden (beräkning av pensioner, pensionstilläggsbelopp, uträkning av landstingens och kommunernas bidrag till pensionsförsäkringen, fondberäkningarna, prövning av frågor rörande undantag från avgiftsplikt ävensom den frivilliga försäkringen). I dessa tre avdelningars arbete komme att i synnerligen stor utsträckning ingå såsom ordinarie göromål även handläggningen av ärenden rörande ansökningar om pension.

Slutligen skulle en avdelning hava att handlägga statistiska ärenden.

Till denna avdelning skulle förläggas bland annat det stora registret över de obligatoriskt försäkrade.

Även om särskilt under de första åren cheferna för de fyra sistnämnda avdelningarna eller byråerna kunde biträda vid prövning av pensionsnämndernas beslut rörande pensionsansökningar och besvärsmål, syntes man dock särskilt för dessa ärendens behandling från och med år 1915 behöva två ordinarie ledamöter. Antalet under år 1915 inkommande ansökningar beräknades till mellan 30,000 och 40,000; detta antal ökades sedermera år från år. Prövningen av dessa ansökningar bleve i många fall besvärlig, och särskilt komme naturligtvis under första tiden arbetet att bliva synnerligen tyngande. Då det emellertid icke finge anses uteslutet, att antalet ansökningar och besvärsmål bleve avsevärt större än det som beräknats, borde i de extra anslagen till pensionsstyrelsen inräknas arvoden till en å två extra byråchefer.

Vidkommande tjänstemännen av andra lönegraden ansåg styrelsen deras antal böra bestämmas till minst samma antal som ledamöternas, d. v. s. sex.

I fråga om de tjänstemän, som skulle erhålla avlöning motsvarande den, vilken tillkomme första gradens tjänstemän i centralt ämbetsverk, kunde deras antal enligt styrelsens mening icke bestämmas lägre än till tjugu.

Då antalet tjänstemän av andra graden begränsades till sex, syntes det styrelsen bliva erforderligt, att den erhöle befogenhet att tilldela en och annan tjänsteman av första graden extra ersättning, därest åt honom anförtroddes ledningen av arbete utav större vikt.

Registrering av inkomna pensionsansökningar och vården av dessa ansökningar bleve ett synnerligen betydande arbete. Av föreståndaren för denna registrering krävdes särskilda kvalifikationer, för att arbetet skulle kunna sammanhållas och göras så litet tidsödande som möjligt. Styrelsen hade emellertid tänkt sig, att såsom föreståndare skulle tills vidare anställas en första gradens tjänsteman, men att denne tjänsteman borde på grund av arbetets särskilda beskaffenhet åtminstone för de första åren tilldelas ett extra arvode.

Övriga registreringsgöromål ävensom kassagöromålen skulle enligt styrelsens förslag anförtros åt ett kvinnligt biträde med titel registrator och kassör. Då emellertid även dessa göromål bleve av stor omfattning, borde av-

löningen till registratorn icke sättas för låg, detta jämväl med hänsyn till den icke obetydliga kassa, som skulle anförtros åt denna befattningshavare. Styrelsen ansåg, att begynnelseavlöningen borde bestämmas till 2,940 kronor.

I kungl. propositionen n:r 298 vid 1913 års riksdag vore upptagna för år 1914 fyra kvinnliga bokhållare med en begynnelseavlöning av 2,100 kronor. Dessa biträden, som borde besitta särskild utbildning, då de skulle sysselsättas med försäkringsmatematiska utredningar och andra mera komplicerade göromål, erfordrades jämväl för år 1915 och följande år.

I nyssnämnda proposition vore för år 1914 beräknat dels ett antal av 20 kvinnliga biträden av högre grad å 1,600 kronor och dels ett antal av 80 kvinnliga biträden av lägre grad å 1,200 kronor. Av ifrågavarande antal ansåg styrelsen emellertid tills vidare endast en del böra uppföras å ordinarie stat. Styrelsen föreslog sålunda, att tills vidare å dylik stat upptoges 12 kvinnliga biträden av högre grad och 40 av lägre grad.

För närvarande vore å ordinarie stat uppförda dels en förste vaktmästare och dels två vaktmästare, och ansåg styrelsen detta antal böra tills vidare bibehållas. Extra vaktmästare borde få i mån av behov anlitas.

Det vore enligt styrelsens mening klart, att den personal, som, enligt vad förut nämnts, vore avsedd att uppföras å ordinarie stat, icke bleve tillräcklig för arbetet inom styrelsen, men syntes den därutöver erforderliga personalen tills vidare böra avlönas såsom amanuenser eller extra biträden.

I fråga om de kostnader, som, utöver den ordinarie avlöningen till den ordinarie personalen, borde beräknas för år 1915, vore, yttrade styrelsen vidare, till en början att märka det för generaldirektören och chefen bestämda lönetillägget av kr. 4,000

Till generaldirektörens ställföreträdare syntes från och med år 1915 böra utgå ett årligt arvode av » 1,000

Ersättningen till sakkunniga hos styrelsen beräknades till samma belopp som dittills eller till 3,000 kronor för en var eller sammanlagt » 12,000

Att närmare angiva det belopp, som erfordrades för avlönande av amanuenser och andra extra biträden samt extra vaktmästare, läte sig enligt styrelsens mening svårligen göra. Styrelsen ansåg emellertid, att för detta ändamål ävensom för

arvoden åt eventuellt behövliga extra ledamöter icke gärna kunde upptagas lägre belopp än kr. 60,000

Styrelsen erinrade, hurusom Kungl. Maj:t genom beslut den 10 oktober 1913 bemyndigat styrelsen att för tiden intill 1914 års utgång bland de av styrelsen enligt 27 § i lagen om allmän pensionsförsäkring förordnade ombud utse vissa personer till ett antal av högst 50 för hela riket att under benämning instruktionsombud stå till styrelsens förfogande för biträdande inom visst område, som styrelsen ägde bestämma, vid behandling av organisationsärenden och frågor rörande pensionsnämnderna. Därjämte hade föreskrivits, att instruktionsombud skulle för det särskilda uppdraget äga att åtnjuta ej mindre för därav föranledda resor resekostnads- och traktamentsersättning enligt fjärde klassen i gällande resereglemente än även arvode till det belopp, styrelsen ägde bestämma, dock högst 1,000 kronor för år räknat. Då styrelsen ansåge det behövt, att sådana instruktionsombud anställdes även för år 1915, hemställde styrelsen, att i staten för sistnämnda år måtte få till arvoden åt dessa ombud beräknas ett belopp av förslagsvis » 25,000

Enligt av styrelsen framställt förslag skulle till ortsombuden tills vidare utgå ersättning för varje pensionsnämndssammanträde, vid vilket ombud vore närvarande, med:

6 kronor, därest sammanträdet ägde rum inom det pensionsdistrikt, varest ombudet vore bosatt, eller avhölls i annat pensionsdistrikt och avståndet från ombudets bostad till stället för sammanträdet understeg 10 kilometer, och

10 kronor, därest sammanträdet avhölls i annat pensionsdistrikt än det, inom vilket ombudet vore bosatt, och avståndet från ombudets bostad till stället för sammanträdet uppginge till minst 10 kilometer.

Styrelsen ansåg det tydligen icke låta sig göra, att mer än högst approximativt beräkna det belopp, vartill ersättningen till ortsombuden skulle efter angivna grunder uppgå för år; sammanlagda ersättningsbeloppet borde emellertid upptagas för år 1915 till omkring » 150,000

Resekostnadsersättning till styrelsen och dess instruktionsombud beräknades till kr. 30,000

Vidare hade styrelsen beräknat:

för hyra av ämbetslokal » 20,000
 » städning av ämbetslokalen, värme och belysning » 8,000
 » skrivmaterialier, telefon, böcker, bindning av kontorsböcker
 m. m. » 20,000
 » tryckningskostnader » 60,000
 » inköp av inventarier, inklusive skriv- och räknemaskiner,
 och diverse utgifter » 25,000

Sammanlagda beloppen av ovannämnda kostnader syntes sålunda böra beräknas till kr. 415,000

Då dessa kostnadsberäkningar helt naturligt vore mycket approximativa, ansåg styrelsen anslag till ifrågavarande utgiftsposter tills vidare böra uppföras allenast på extra stat och såsom förslagsanslag.

Vid uppgörande av kostnadsberäkningarna hade styrelsen icke tagit hänsyn till den ersättning, som skulle utgå till postverket och postsparbanken för bestyret med utbetalning av pensioner och med den frivilliga försäkringen. Även i fråga om denna utgift gällde, att den icke kunde på förhand med någon större säkerhet beräknas.

Med återopande av vad sålunda anförts, framlade styrelsen följande förslag till

Avlönings- och omkostnadsstat för pensionsstyrelsen för år 1915.

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Orts-tillägg.	Summa.	
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	
<i>A. Ordinarie anslag:</i>					
1 generaldirektör och chef för pensionsstyrelsen	7,000	3,000	1,000	11,000	
1 byråchef	5,000	2,500	600	8,100	} Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
5 byråchefer	25,000	12,500	3,000	40,500	

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Orts-tillägg.	Summa.	
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	
1 2:a gradens tjänsteman (sekreterare eller 1:e aktuarie)	3,600	1,800	400	5,800	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
5 2:a gradens tjänstemän	18,000	9,000	2,000	29,000	
1 tjänsteman av 1:a graden (aktuarie eller notarie)	2,200	1,500	300	4,000	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor och efter 15 år med än ytterligare 500 kronor.
19 tjänstemän av 1:a graden	41,800	28,500	5,700	76,000	
1 registrator och kassör (kvinnlig)	1,800	940	200	2,940	} Efter 3 år kan lönen höjas med 365 kronor, efter 6 år med ytterligare 365 kronor, efter 9 år med ytterligare 365 kronor och efter 12 år med än ytterligare 365 kronor.
1 kvinnlig bokhållare	1,300	600	200	2,100	} Efter 3 år kan lönen höjas med 325 kronor och efter 6 år med ytterligare 325 kronor.
3 kvinnliga bokhållare	3,900	1,800	600	6,300	
1 kvinnligt biträde av högre grad	900	550	150	1,600	} Efter 5 år kan lönen höjas med 200 kronor och efter 10 år med ytterligare 200 kronor.
11 kvinnliga biträden av d:o	9,900	6,050	1,650	17,600	
1 kvinnligt biträde av lägre grad	700	350	150	1,200	
39 kvinnliga biträden av d:o	27,300	13,650	5,850	46,800	
1 förste vaktmästare	900	450	150	1,500	} Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor.
1 vaktmästare	700	350	150	1,200	} Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor och efter 10 år med ytterligare 100 kronor.
1 d:o	700	350	150	1,200	
Summa kronor & ordinarie stat	—	—	—	256,840	
B. Extra anslag:					
Till chef (lönetillägg till förste innehavaren 4,000 kr.), dennes ställföreträdare, sakkunniga hos styrelsen, extra ledamöter, biträden, ombud, resekostnadsersättningar, hyra, skrivmaterialier, tryckningskostnader, inventarier m. m., <i>förslagsanslag</i> . . .					415,000
Summa s:r:um					671,840

Anm. Därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg icke till honom utgå ävensom å lönen avdragas 100 kronor årligen.

För åtnjutande av de å ordinarie stat uppförda avlöningar ansåg styrelsen böra gälla de allmänna villkor och bestämmelser, som stadgats genom kungl. kungörelsen den 18 juli 1913 angående villkor och bestämmelser för åtnjutande av de från 1914 års början för ordinarie befattningshavare i pensionsstyrelsen fastställda avlöningsförmåner samt kungl. kungörelsen den 10 juni 1912' angående allmänna villkor och bestämmelser att gälla för å vissa domstolars, ämbetsverks och myndigheters stater uppförda biträdesbefattningar.

Slutligen hemställde pensionsstyrelsen, att den måtte erhålla bemyndigande att i fall, då en första gradens tjänsteman användes till arbete av mera krävande art, tilldela honom lämpligt tilläggsarvode.

Promemoria från pensionsstyrelsen, avsedd att i vissa hänseenden närmare utveckla styrelsens framställning angående stat för år 1915.

Löneregleringskommittén, som av innehållet utav den i ärendet remitterade framställningen av den 18 december 1913 icke kunnat bilda sig någon bestämd uppfattning i föreliggande personal- och organisationsfrågor, har hos pensionsstyrelsen begärt och från styrelsen fått mottaga en promemoria, avsedd att i vissa hänseenden närmare utveckla och komplettera styrelsens nyssberörda framställning.

Då innehållet av denna promemoria torde vara av mera allmänt intresse vid behandlingen av nu ifrågavarande ärende, har kommittén ansett sig böra i betänkandet återgiva densamma.

I sin underdåniga skrivelse den 18 december 1913 hade — yttras det i promemorian — pensionsstyrelsen framhållit vikten av att ökat antal befattningshavare vid ämbetsverket så snart som möjligt uppfördes på ordinarie stat. Det hade under de försök, styrelsen hittills gjort att förvärva dugliga arbetskrafter för ämbetsverkets räkning, visat sig möta stora svårigheter att med den rådande osäkerheten i avseende på verkets ställning kunna binda fullt kompetenta personer vid styrelsen. Det vore fara värt, att en och annan av de dugligare arbetskrafterna, som tagit anställning hos styrelsen och satt sig in i göromålen därstädes, komme att lämna styrelsen, därest icke, såsom ställts i utsikt, ordinarie anställning kunde beredas vederbörande från och med år 1915. I detta sammanhang erinrades, att en del av de av styrelsen anställda tjänstemännen allenast åtnjöte tjänstledighet tills vidare under år 1914 från tjänsteanställning, som av dem innehades i andra ämbetsverk.

Vid beräkningen av antalet befattningshavare, som skulle uppföras å ordinarie stat, hade styrelsen lagt till grund de för år 1915 beräknade siffrorna angående pensions-(understöds-)ansökningar, försäkrade o. s. v., och hänsyn hade därvid icke tagits till den stegring av dessa siffror, som år för år komme att äga rum. Styrelsen hade vidare upptagit allenast ett minimum av platser å ordinarie stat samt tänkt sig, att det arbete, som av denna personal icke hunne utföras, skulle verkställas av extra personal, amanuenser och extra kvinnliga biträden.

Skulle emellertid en reducering av det utav styrelsen beräknade antalet ordinarie befattningshavare äga rum, bleve följden, att extra personal måste i än större utsträckning anlitas. Detta komme givetvis att utöva en menlig inverkan på arbetets behöriga utförande. Det låge i fråga om pensionsstyrelsens göromål vikt däruppå, att pensionsförsäkringslagens bestämmelser och de grunder, på vilka den vore byggd, noggrant iakttoges, att alla beräkningar skedde med den största försiktighet och att alla omständigheter i övrigt, som hade inflytande på försäkringen, beaktades, emedan eljest försäkringskostnaderna lätt kunde springa upp med avsevärt belopp utöver det beräknade. Det vore också därför av största vikt, att pensionsstyrelsen hade tillgång till en tillräcklig, vederbörligen kvalificerad personal och en personal, som kunde tillförsäkra styrelsen *kontinuitet* i arbetet. En avprutning på dessa anspråk kunde, såsom antytts, om arbetet till följd därav måste tagas mera summariskt, lätt föranleda högst avsevärda extra kostnader för det allmänna.

Det mera regelbundet återkommande arbetet inom pensionsstyrelsen komme i huvudsak att bestå av:

prövning av ansökningar om pension (understöd) och om höjning av redan beviljad pension, ärenden rörande sänkning av pension, uträkning av pensionsbelopp, utfärdande av pensionsbrev samt uppgifter till postsparbanken angående beviljade pensioner;

registrering av obligatoriskt försäkrade personer och anteckning om de av dessa personer erlagda avgifter eller om försummelse att erlagga avgift;

handläggning av besvär, som av enskilda sakägare eller av kommu-

ner och ombud anfördes mot pensionsnämnds beslut, samt besvär över taxeringsnämnds beslut rörande fråga, huruvida någon skulle på grund av varaktig oförmåga till arbete undantagas från erläggande av pensionsavgifter;

kontroll över postsparbankens redovisning angående utbetalda pensions- och understödsbelopp samt uträkning av kommuners och landstings andelar i pensionskostnaden och därmed förenat debiteringsarbete;

den frivilliga försäkringens administration;

försäkringsmatematiska undersökningar och beräkningar;

statistiska utredningar och undersökningar;

övervakande av pensionsnämndernas och ombudens arbete;

upplysningsverksamhet i förhållande till allmänheten och pensionsnämnderna; samt

verkets inre administration, uppgörande av förslag till organisationsplaner, redigerande av styrelsens årsberättelse, avgivande av utlåtanden och förslag i fråga om lagar och författningar rörande socialförsäkringen m. m.

Redan från verksamhetens början framställde sig talrika frågor om ändring av bestämmelserna i pensionsförsäkringslagen, vilka frågor komme att i avsevärd grad upptaga pensionsstyrelsen och kräva omfattande undersökningar och förarbeten.

Till belysning av det arbete, som komme att åligga pensionsstyrelsen, anfördes i promemorian några siffror, av vilka en del givetvis endast vore att anse såsom approximativa.

Antalet obligatoriskt försäkrade hade med ledning av ålderdomsförsäkringskommitténs utredningar för år 1914 beräknats till omkring 3,020,000. Detta antal torde för vart och ett av de närmast följande åren komma att ökas med omkring 20,000.

I fråga om antalet frivilligt försäkrade kunde icke några tillförlitliga uppgifter lämnas.

Antalet under året inkommande ansökningar om pension och pensionstillägg (understöd) samt om förhöjning av pensionstillägg (understöd) beräknades:

för år 1915 till omkring 35,000,
 » » 1916 » » 37,500 och
 » » 1917 » » 40,000.

Sammanlagda antalet pensionärer (understödstagare), vilket under år 1914 antagits komma att utgöra omkring 81,000, beräknades uppgå till:
 vid slutet av år 1915 omkring 92,000,
 » » » » 1916 » 103,000 och
 » » » » 1917 » 113,000.

Antalet under året gjorda pensionsutbetalningar beräknades:
 för år 1915 till omkring 420,000,
 » » 1916 » » 490,000 och
 » » 1917 » » 550,000.

Antalet pensionsdistrikt (pensionsnämnder) uppginge för närvarande till 2,653.

Antalet Ortsombud vore 1,201.

Antalet instruktionsombud vore 42.

Enligt uppgjord plan skulle göromålen inom pensionsstyrelsen fördelas på följande 6 ordinarie byråer, var och en med sin byråchef, nämligen:
 kanslibyrån,
 byrån för yttre ärenden,
 gransknings- och besvärbyrån n:r 1,
 » » » » 2,
 försäkringstekniska byrån samt
 statistiska byrån.

Arbetet inom pensionsstyrelsen och den i statförslaget upptagna ordinarie personalen skulle enligt styrelsens beräkning fördelas mellan de olika byråerna i huvudsak på följande sätt.

Kanslibyrån.

Denna byrå skulle hava att handlägga ärenden rörande styrelsens organisation och ordningsföreskrifter för tjänstemän och biträden, frågor

om tillsättande och entledigande av personal samt rörande tjänstledighet och förordnanden inom ämbetsverket, frågor om styrelsens förvaltningskostnader, inberäknat frågor om ersättning till extra befattningshavare, framställningar till Kungl. Maj:t rörande lagar och författningar samt angående fastställande av stat för styrelsen, besvarande av kungl. remisser i den mån, de icke direkt berörde annan byrås verksamhet. Det skulle jämväl åligga denna byrå, liksom även övriga byråer, att med uppmärksamhet följa socialförsäkringens utveckling i utlandet. Den slutliga redigeringen av styrelsens årsberättelse torde ock komma att åligga denna byrå. Byrån hade ock att ombesörja bokföringen och redovisningen av till styrelsen utanordnade medel, kassagöromålen, uträkningen av avlöningen till styrelsens personal, granskning av rese- m. fl. räkningar samt andra förekommande administrativa och ekonomiska göromål. Till denna byrå skulle vidare höra registreringen av till styrelsen inkomna framställningar och dylikt angående styrelsens allmänna angelägenheter samt registrering av inkomna ansökningar om pension eller understöd jämlikt pensionsförsäkringslagen. Vidare skulle hit höra bokföringen rörande beviljade pensioner, avräkning med postsparbanken och granskning av från postsparbanken inkomna redovisningar rörande verkställda pensionsutbetalningar, uträkning i samråd med försäkringstekniska byrån av landstings och kommuners andelar i pensionstillägg och understöd m. m.

Angående kanslibyråns göromål framhölls särskilt, att en av de mera maktpåliggande uppgifterna för denna byrå torde vara handläggandet av inom styrelsen själv väckta eller till dess utredning och yttrande hänskjutna lag- och författningsfrågor rörande pensionsförsäkringen och socialförsäkringen i dess helhet ävensom frågor av mera allmän social natur, som kunde tänkas äga sammanhang med pensionsstyrelsens verksamhet.

Det låge i sakens natur, att framtiden komme att medföra en mångfald av nya förslag i dylika frågor. Det vore också klart, att det ålåg styrelsen att på grundvalen av de erfarenheter, som vunnes under den fortgående utvecklingen av styrelsens verksamhet, eller med hänsyn till socialförsäkringens framsteg i främmande länder, taga initiativ till nya lagstiftningsåtgärder för vårt land på pensionsförsäkringens område.

Det torde även med visshet kunna förutses, att pensionsförsäkringens utveckling ute i landet komme att för styrelsens del under en lång följd av år medföra dels ett ganska vidlyftigt inre organisationsarbete, dels ett fortlöpande arbete med utfärdande av instruktioner, ordningsföreskrifter och formulär samt ändringar i redan utgivna sådana. Detta arbete komme att beröra samtliga byråer men i synnerhet kanslibyrån.

Kanslibyrån hade utom överinseendet över sin egen personal att beträffande styrelsens personal i dess helhet taga befattning med frågor om avlöning och ersättning, tillsättning och entledigande samt ledighet och förordnanden. Med hänsyn till denna personals avsevärda numerär komme givetvis sistberörda uppgift att kräva ett ej ringa arbete.

För denna byrå vore beräknad följande ordinarie personal:

Kansliavdelningen:

- 1 sekreterare, som tillika skulle tjänstgöra som ombudsman,
- 1 första gradens tjänsteman,
- 1 registrator, tillika bokförare och kassör (kvinnlig),
- 1 kvinnligt biträde av högre (andra) grad,
- 2 kvinnliga biträden av lägre (första) grad.

Registeravdelningen:

1 föreståndare (första gradens tjänsteman, för vilken beräknats tilläggsarvode),

- 1 kvinnligt biträde av högre (andra) grad,
- 2 kvinnliga biträden av lägre (första) grad.

Bokföringsavdelningen:

- 1 föreståndare (första gradens tjänsteman med tilläggsarvode),
- 1 första gradens tjänsteman,
- 1 kvinnlig bokhållare,
- 1 kvinnligt biträde av högre (andra) grad,
- 2 kvinnliga biträden av lägre (första) grad.

I fråga om den föreslagna sekreteraren ansåg styrelsen av vad som redan anförts framgå, att byråchefen å kanslibyrån behövde vid sin sida en juridiskt utbildad sekreterare (andra gradens tjänsteman), på vilken måste ställas ganska stora fordringar. Han måste sálunda biträda vid ledningen

av arbetet å byråns olika avdelningar och vid de tider, då byråchefen hade semester eller annan ledighet, t. ex. för beredande av större ärende eller för tjänsteresa, inträda såsom ersättare för denne.

Sekreteraren å denna byrå liksom sekreterarna (resp. förste aktuarier) å övriga byråer skulle i allmänhet åligga:

a) att i egenskap av byråchefens närmaste man biträda denne vid utövande av tillsyn över göromålen inom byrån samt såsom ersättare för byråchefen i dennes frånvaro handlägga ärenden av brådskande natur, som eljest ankomme på byråchefen;

b) att biträda byråchefen med verkställande av utredningar och uppgörande av förslag;

c) att i de fall, då av annan överordnad icke meddelats bestämmelse därom, mellan byråns tjänstemän fördela förekommande göromål samt lämna erforderliga anvisningar för deras utförande;

d) att uppsätta skrivelser och utlåtanden i de ärenden, som för sådant ändamål överlämnades till honom;

e) att ansvara för expedieringen av alla å byråns föredragningslistor upptagna ärenden samt för upprättande av föredragningslistor och protokoll ävensom att samla och förvara dessa;

f) att enligt uppdrag eller förordnande i vissa fall avgöra eller föredraga särskilda ärenden samt tjänstgöra såsom tillfällig ledamot hos styrelsen; samt

g) att biträda vid redigeringen av den årsberättelse, som av styrelsen skulle avgivas rörande dess verksamhet.

Särskilt skulle det åligga sekreteraren å kanslibyrån:

1) att i förekommande fall tjänstgöra som styrelsens ombudsman;

2) att öva tillsyn över kassagöromålen, bokföringen och redovisningen av pensionsstyrelsens inkomster och utgifter samt uträknanDET av avlöningen till pensionsstyrelsens personal;

3) att föranstalta om granskning av samtliga de reseräkningar, som likviderades av styrelsen, samt av övriga till kanslibyrån hörande räkningar;

4) att ansvara för förande av den i kungl. kungörelsen om verkställighet av lagen om civila tjänst innehavares rätt till pension före-

skrivna matrikel över pensionsstyrelsens personal samt av pensionsliggare m. m.; samt

5) att biträda vid den slutliga redigeringen och tryckningen av styrelsens årsberättelse.

Den för byråns kansliavdelning upptagne första grads tjänstemannen (notarie) skulle särskilt åligga att verkställa de utredningar, som anförtroddes honom, att uppsätta protokoll samt förslag till utlåtanden och skrivelser och i övrigt biträda sekreteraren med utförande av förekommande göromål ävensom att vårda styrelsens bibliotek. Därjämte skulle han hava att, om arbetet på byrån lämnade tid övrig, granska och föredraga samt deltaga i avgörandet av pensionsansökningar.

Registratorn och kassören skulle hava till åliggande:

1) att föra register och diarium över alla till styrelsens samtliga byråer inkommande ärenden från Kungl. Maj:t eller ämbetsverk samt alla till kanslibyrån hörande mål och ärenden;

2) att omhänderhava styrelsens kassa;

3) att bokföra och redovisa styrelsens inkomster och utgifter;

4) att uträkna avlöningen till styrelsens personal;

5) att i behörig tid inleverera från styrelsens befattningshavare innehållna pensionsavgifter och avgifter till civilstatens änke- och pupillkassa;

6) att samla och förvara koncepten till samtliga från styrelsens byråer utgående skrivelser till Kungl. Maj:t, departement och ämbetsmyndigheter ävensom alla kanslibyrån tillhörande koncept; samt

7) att samla och förvara till styrelsen inkommande kungl. brev och skrivelser från departement och ämbetsmyndigheter ävensom däröver föra särskild förteckning.

De göromål, som av denna befattningshavare (kvinnlig) skulle utföras, vore enligt styrelsens mening jämförliga med dem, som åläge registrator och kassör i andra centrala ämbetsverk. Med hänsyn till den stora omfattningen av pensionsstyrelsens verksamhet bleve den där anställda registratorns och kassörens göromål synnerligen vidlyftiga och komme att ökas år efter år. Saunolikt vore, att denna ökning av arbetsbördan komme att påkalla anställandet av särskilt biträde å registratorns-

kontoret. Göromålens omfattning och beskaffenhet ävensom ansvaret för den betydliga kassa, som registratorn skulle hava om händer, syntes styrelsen innebära fullt fog för att denna befattning i statförslaget bort upptagas såsom en första gradens tjänst.

Då emellertid styrelsen i statförslaget uppfört en kvinnlig befattningshavare för utförande av berörda göromål, hade detta visserligen skett i syfte att vinna besparing, men hade styrelsen tillika utgått från, att de ifrågavarande göromålen kunde utföras även av en kvinna, om blott en verkligt kompetent och lämplig sådan kunde förvärfvas för platsen. Den person, åt vilken registrators- och kassörsgöromålen för närvarande vore anförtrodda, hade genom sin föregående verksamhet i statens tjänst och sitt hittills utförda arbete i pensionsstyrelsen visat sig vara synnerligen lämplig för befattningen i fråga. Det hade synts styrelsen icke blott rättvist och billigt utan ock principiellt riktigt, att den omständigheten, att befattningen innehades av en kvinna, icke borde medföra avlöningens bestämmande till lägre belopp, än vad som skäligen kunde anses motsvara göromålens vikt och natur samt det med dem förenade ansvaret. Det hade varit dessa skäl, som förmått styrelsen att för nu ifrågavarande kvinnliga befattningshavare upptaga avlöningsförmåner, överstigande dem, som föresloges beträffande andra kvinnliga befattningshavare i pensionsstyrelsen.

Det för byråns kansli upptagna kvinnliga biträdet av högre (andra) grad, som skulle hava förvärvat färdighet i stenografering, vore avsett att användas vid korrespondensen å byrån, att biträda vid utredningar och förande av liggare och matriklar m. m.

De två kvinnliga biträdena av lägre (första) grad skulle utföra renskrivningsarbete samt biträda med kontrollräkningar och registers förande m. m.

Föreståndaren för registeravdelningen skulle åligga:

- 1) att öva närmaste tillsynen över avdelningens arbete och ansvara för detsamma behöriga utförande;
- 2) att i diariet över inkomna pensionsansökningar införa erforderliga anteckningar;

3) att upplägga registerkort angående inkomna ansökningar om pension och tillse, att å korten verkställdes föreskrivna anteckningar;

4) att, därest ansökningar inkomme före besvärstidens utgång, inhämta upplysning från vederbörande pensionsnämnd, huruvida besvär anförts, och i vissa fall återsända ansökningarna till pensionsnämnden jämte skriftligt meddelande i ämnet samt att, då ansökningshandlingarna vore ofullständiga, tillse, att erforderliga kompletterande uppgifter infordrades;

5) att låta enligt givna föreskrifter å registerkortet införa de olika anteckningar, som föranleddes av meddelade beslut om avslag å eller återförvisning av pensionsansökningar eller om beviljande av pension (understöd); samt

6) att ordna och förvara samtliga registerkort och ansökningsakter. (Det skulle ingå i föreståndarens åligganden, att, då ansökning inkomme, tillse, huruvida pension förut beviljats, samt att, då fråga uppstode om ökning, minskning eller indragning av pension, tillhandahålla samtliga till styrelsen inkomna handlingar rörande den ifrågavarande pensionären.)

Då föreståndaren för registeravdelningen syntes bliva strängt upptagen av ledningen av och kontrollen över det vidlyftiga löpande arbetet å avdelningen, vore det av vikt, att han vid sin sida ägde pålitliga och väl kvalificerade biträden. Det arbete, som särskilt skulle komma att åligga det för registeravdelningen avsedda kvinnliga biträdet av högre (andra) grad, skulle huvudsakligen vara att biträda vid kontrolleringen av registerkortet, att behörigen på sina platser insätta samt öva uppsikt över det betydliga antalet registerkort (detta antal beräknades med tiden komma att uppgå till c:a 600,000) ävensom de å avdelningen förvarade ansökningsakterna.

De två kvinnliga biträdena av lägre (första) grad skulle sysselsättas med utskrivning av registerkort samt utföra i övrigt erforderligt skrivarbete och biträda vid kollationering.

Föreståndaren för bokföringsavdelningen skulle åligga:

1) att öva närmaste tillsyn över avdelningens arbete och ansvara för detsamma behöriga utförande;

2) att bokföra samtliga beviljade avgiftspensioner, pensionstillägg

och understöd (inberäknat ändringar, höjning eller minskning av beviljad pension);

3) att, sedan å försäkringstekniska byrån det årliga beloppet av pension, pensionstillägg eller understöd blivit bestämt, uträkna vad därav skulle utgå vid första utbetalningstillfället;

4) att till postsparbanken lämna erforderliga uppgifter angående beviljade pensioner;

5) att kontrollera postsparbankens redovisningar över utbetalda pensioner;

6) att till pensionsnämndernas ordförande lämna uppgifter om beviljade pensioner (särskilt angående pensionstillägg och understöd) samt föranstalta om utfärdade pensionsbrevs översändande till nämnda ordförande för att tillställas pensionärerna; samt

7) att under samarbete med försäkringstekniska byrån uträkna kommuners och landstings andelar i pensionskostnaden samt ombesörja bokförandet och debiteringen av de bidrag, som skulle gäldas av kommuner och landsting.

För de enligt styrelsens mening omfattande och maktpåliggande uppgifter, som skulle åligga bokföringsavdelningen, hade styrelsen beräknat en första grads tjänsteman såsom föreståndarens närmaste man samt en kvinnlig bokhållare. Dessa skulle hava att biträda föreståndaren och självständigt utföra vissa delar av arbetet. Tjänstemannen i första graden skulle särskilt hava att ombesörja erforderlig skriftväxling och biträda med kontrollarbete.

Det för avdelningen upptagna kvinnliga biträdet av högre (andra) grad skulle jämväl biträda med bokförings- och uträkningsarbeten.

De två kvinnliga biträdena av lägre (första) grad skulle verkställa erforderliga anteckningar, utföra skrivarbeten m. m.

Byrån för yttre ärenden.

Denna byrå skulle särskilt hava att övervaka och leda pensionsnämndernas och ombudens verksamhet. Det vore — yttrades i promemorian — givet, att, om med försäkringen skulle uppnås det därmed avsedda ändamålet

och om kostnaderna skulle hålla sig inom vederbörliga gränser samt arbetet inom pensionsstyrelsen icke bliva allt för betungande, man av pensionsnämnderna och ombuden måste fordra ett insiktsfullt och noggrant arbete. Viktigt vore därför, att vederbörande nämnders ordförande och ledamöter samt ombuden bleve väl insatta i sitt arbete och erhöle en riktig syn på betydelsen av detta arbete. Det krävdes därför, att pensionsstyrelsen lämnade erforderliga instruktioner och tillförlitlig vägledning åt de lokala myndigheterna.

Byrån måste följa de olika pensionsnämndernas och ombudens verksamhet och söka förvärva en ingående kännedom om deras sätt att handlägga förekommande ärenden. Byrån skulle verka för en likformig behandling ute i orterna av pensionsärenden samt ingripa, om den funne, att på det ena eller andra hållet försummelse ägde rum eller att slentrian eller en oriktig praxis hölle på att få rotfäste.

Vidare vore förutsatt, att chefen för denna byrå skulle i så stor utsträckning som möjligt tjänstgöra såsom ledamot vid behandling av besvärsmål och då fråga uppstode om lagligheten av pensionsnämnds beslut.

Under denna byrå skulle höra pensionsstyrelsens s. k. upplysningsbyrå, vilken hade till uppgift att stå pensionsnämndernas ordförande och ledamöter, styrelsens instruktionsombud och Ortsombud, tidningspressen och den stora allmänheten till tjänst vid besvarandet av förfrågningar angående pensionsförsäkringslagens tillämpning m. m.

Enligt den av Kungl. Maj:t fastställda instruktionen för pensionsnämnderna § 2 e) åläge det inom varje pensionsdistrikt nämnden, dess ordförande och ledamöter att söka verka för åtgärders vidtagande ej mindre till förebyggande av nedsättning eller förlust av arbetsförmågan än även, vid redan inträdd dylik nedsättning eller förlust, till arbetsförmågans höjande eller återställande.

Den uppgift, som sålunda i instruktionen ålagts pensionsnämnderna, vore, enligt vad i promemorian framhölls, såväl ur allmän social synpunkt som för pensionsförsäkringen av en långt gående betydelse. Det syntes ej heller dröja länge, innan hos oss, liksom i Tyskland, lagbestämmelser i ämnet komme att meddelas. En viktig uppgift bleve det därför för pensionsstyrelsen att verka i sådan riktning. Men det åläge ock pensions-

styrelsen att söka omsätta ovannämnda i instruktionen för pensionsnämnderna intagna bestämmelse i praktiskt resultat, och ankomme det närmast på chefen för byrån för yttre ärenden, som stode i livlig kontakt med vederbörande i orterna, att hava sin uppmärksamhet riktad å denna sak samt tillse, att de åtgärder, som nu vore möjliga att vidtaga, komme till utförande.

För att kunna uppfylla de krav, som ställdes på denna byrå i fråga om vägledning m. m. för de lokala myndigheterna, vore nödvändigt, att byråns chef och tjänstemän i så stor utsträckning som möjligt företoge inspektionsresor och att i detta avseende tillsåges, att så vitt möjligt alla pensionsnämnder och ombud med icke allt för långa mellanrum besöktes. Då pensionsdistriktens antal uppginge till över 2,600, vore det uppenbart, att ifrågavarande inspektionsresor skulle taga mycken tid i anspråk.

Den erfarenhet, som styrelsen genom inspektionsresor och den närmare kontakten med de lokala myndigheterna förvärvade, borde kunna bliva av stort värde genom att giva uppslag till nödiga ändringar i pensionsförsäkringslagen och genomförandet av praktiska reformer i förvaltningsarbetet.

För denna byrå hade styrelsen beräknat följande ordinarie befattningshavare:

- 1 sekreterare,
- 2 första gradens tjänstemän (notarier),
- 1 kvinnligt biträde av högre (andra) grad,
- 2 kvinnliga biträden av lägre (första) grad.

Sekreteraren å byrån skulle särskilt åligga:

att vara byråchefens ersättare, i vilken egenskap han syntes komma att tagas i anspråk i ganska stor omfattning till följd av chefen för denna byrå åliggande inspektions- och andra tjänsteresor;

att biträda med inspektion av styrelsens ombud och inhämta kännedom om pensionsärendenas handläggning ute i orterna;

att ansvara för besvarandet av till styrelsens upplysningsbyrå ingående förfrågningar; samt

att samla material till och biträda vid uppsättandet av styrelsens

meddelanden till pensionsnämnder och styrelsens instruktions- och ords-
ombud; dessa meddelanden komme jämväl att innefatta sådana styrelsens
beslut i pensionsärenden, som kunde anses tjäna till vägledning för pen-
sionsnämnderna och ombuden.

Notarierna skulle särskilt åligga att biträda vid verkställandet av
utredningar samt att uppsätta protokoll och förslag till utlåtanden och
skrivelser, jämväl sådana, som utgjorde svar å till upplysningsbyrån in-
komna förfrågningar, varjämte de skulle, om och i den mån sådant med-
hunnas, granska och föredraga samt deltaga i avgörandet av pensions- och
understödsansökningar.

Det kvinnliga biträdet av högre (andra) grad, som skulle vara
stenograf, skulle biträda med den å byrån förekommande skriftväxlingen,
föra liggare över pensionsnämnder och ombud m. m.

De två kvinnliga biträdena av lägre (första) grad skulle om-
besörja renskrivning samt å byrån förekommande expeditionsgöromål.

De båda gransknings- och besvärbyråerna.

Dessa byråer skulle granska och pröva ansökningar om pension samt
handlägga besvär över pensionsnämnds beslut i fråga om pension och be-
frielse från påfordrad avgift ävensom besvär över taxeringsnämnds beslut
rörande fråga, huruvida någon skulle på grund av varaktig oförmåga till
arbete undantagas från erläggande av pensionsavgift.

Det antal pensionsärenden, som beräknats inkomma under år 1915,
utgjorde mellan 30,000 och 40,000, och antalet komme sedermera att år
från år ökas. I nämnda antal vore likväl ej inräknade besvär över taxe-
ringsnämnds beslut angående avgiftsskyldighet.

Förutom nyssnämnda uppgift skulle det tillkomma byråerna att av-
giva utlåtande i anledning av besvär över pensionsstyrelsens beslut i pen-
sionsärenden.

För granskningen och föredragningen av alla dessa ärenden samt
vidtagande av övriga i samband därmed stående åtgärder erfordrades en
betydlig personal och det vore tydligt, att två byråchefer icke kunde hinna
att avgöra en sådan massa ärenden. De återstående ärendena finge av-

göras av extra byråchefer eller av byråcheferna på de andra byråerna, om deras tid skulle sådant medgiva.

Huru många ärenden en tjänsteman kunde bereda och föredraga om året vore även svårt att avgöra, sannolikt icke över 4,000 (regeringsrådet Lindstedt hade antagit omkring 2,750). För vardera av de ordinarie granskings- och besvärbyråerna hade emellertid styrelsen beräknat omkring 3 föredragande. Detta antal vore givetvis icke tillräckligt för att medhinna behandlingen av samtliga till styrelsen inkomna ansökningar; och önskligt hade varit, att jämväl handläggningen av de ärenden, som icke medhunnas av de två nyss nämnda byråerna, hade anförtrotts åt ordinarie föredragande, men hade styrelsen icke nu velat yrka på ett större antal ordinarie sådana, än som föreslagits.

Regeringsrådet Lindstedt hade beträffande den under de första åren erforderliga tjänstepersonalen beräknat (jfr kungl. proposition n:r 298 år 1913 sid. 10), att för beredning och föredragning av pensionsärendena minst 16 tjänstemän i första lönegraden behövdes, och han syntes därvid icke hava tagit hänsyn till sådana till pensionsstyrelsen — sannolikt i ganska stort antal — inkommande besvärsmål, som rörde befrielse från avgiftsplikt.

Med beaktande av angivna förhållanden hade styrelsen upptagit den å förevarande två byråer erforderliga ordinarie personalen till:

- 2 sekreterare,
- 8 notarier och
- 3 skrivbiträden, därav ett av högre (andra) grad (stenograf).

Rörande de olika befattningshavarnas tjänsteåligganden anfördes följande.

Sekreterare skulle särskilt åligga:

1) att infordra förklaringar, upplysningar, yttranden och uteblivna uppgifter samt att meddela under styrelsen ställda organ förekommande erinringar;

2) att, i den mån övriga göromål å byråerna det medgäve, föredraga besvärsmål;

3) att avgiva förslag till utlåtanden i anledning av besvär över

styrelsens beslut eller i andra ärenden, i vilka utlåtanden skulle avgivas från byråerna;

4) att ombesörja och ansvara för att beslut i ärenden tillhörande byråerna bleve utan dröjsmål expedierade; vartill skulle höra bland annat: att ansvara för att handlingarna i de ärenden, i vilka sökande förklarats berättigade till pension, bleve överlämnade till försäkringstekniska byrån för pensionsbeloppets uträknande;

att i de fall, då ansökning blivit avslagen, uppsätta skrivelse till vederbörande pensionsnämnd med underrättelse om beslutet, samt att till pensionsnämnd översända ansökning, som blivit återförvisad till nämnden för ny behandling, och uppsätta skrivelse därom; ävensom

5) att samla och bearbeta sådana styrelsens och Kungl. Maj:ts beslut i pensionsärenden, som kunde vara av vikt för ett enhetligt avgörande av dylika ärenden inom pensionsstyrelsen och hos pensionsnämnderna.

Dessutom skulle det åligga sekreterare å gransknings- och besvärbyråerna att handhava samtliga de expeditionsgöromål, vilka rörde uttagande från och återlämnande till registeravdelningen av ansökningshandlingar.

De göromål, som skulle vila å sekretariatet vid ifrågavarande byråer, vore enligt styrelsens mening av betydlig omfattning och vikt.

Beträffande först sekretariatets uppgift att infordra upplysningar, yttranden och uteblivna uppgifter, hade av dittills inkomna ansökningar redan visat sig, att detta arbete komme att bliva av högst betydlig omfattning. De inkomna ansökningarna hade sålunda i mycket stor utsträckning visat sig lida av brister både i formellt och sakligt avseende, vilket med all tydlighet pekade hän på en vidlyftig korrespondens med pensionsnämndsordförandena för ansökningshandlingarnas och pensionsnämndsbeslutens nödiga komplettering.

Det erinrades, att en del av denna korrespondens eller den, som avsåge återsändande av handlingar, vilka emot lagens föreskrift insänts före besvärstidens utgång, samt infordrande av i ansökningshandlingarna åberopade men ej insända handlingar m. m., hade uppdragits åt registeravdelningen, dock i förekommande fall efter samråd med sekretariatet å nu ifrågavarande byråer. Infordrandet av erforderliga kompletteringar i övrigt, vilkas

behövlighet framginge först vid en närmare granskning av varje särskilt ärende, eller den huvudsakliga korrespondensen i nu ifrågavarande avseende hade däremot ansetts böra tillhöra gransknings- och besvärbyråerna samt åläggas sekreterarna med biträde av vederbörande notarie. Särskilt vore att beakta de skrivelser, som stode i samband med ett ärendes återförvisande till vederbörande pensionsnämnd för ny behandling. Dessa skrivelser, som säkerligen komme att uppgå till ett avsevärt antal, skulle innehålla upplysning om de synpunkter, ur vilka ärendet enligt pensionsstyrelsens uppfattning borde bedömas, och måste därför uppenbarligen avfattas med stor noggrannhet och omsorg.

Såsom särskilt krävande och jämväl tidsödande framhöll styrelsen vidare det arbete, som bleve förenat med samlande och bearbetande av de pensionsstyrelsens och Kungl. Maj:ts beslut i pensionsärenden, som kunde vara av betydelse för ett enhetligt avgörande av dylika ärenden inom pensionsstyrelsen och pensionsnämnderna. Den största omsorg måste nedläggas härå och stor urskiljning iakttagas.

Ett ansvarsfullt arbete bleve jämväl det, som vore att hänföra till beredningen och föredragningen av besvärsmål, av vilka en stor del syntes komma att överlämnas till sekreterarna.

Men hänsyn till vad sålunda anförts och i anseende jämväl till övriga sekretariatet åliggande uppgifter ansåg styrelsen nödvändigt att för ett tillfredsställande fullgörande av den å sekretariatet vilande arbetsördan två sekreterare anställdes. Arbetet skulle så vitt möjligt lika fördelas dem emellan.

Notarie å de båda gransknings- och besvärbyråerna skulle åligga:

- 1) att granska och föredraga samt deltaga i avgörandet av pensionsärenden;
- 2) att uppsätta föredragningslistor och föra protokoll rörande de ärenden, som av honom föredroges;
- 3) att uppsätta förslag till från byråerna utgående skrivelser;
- 4) att uppsätta förslag till utlåtande i anledning av besvär över styrelsens beslut;
- 5) att biträda vid insamlande av sådana styrelsens beslut i pensions-

ärenden, som kunde vara av vikt för ett enhetligt avgörande av dylika ärenden inom styrelsen och hos pensionsnämnderna;

6) att biträda med verkställande av utredningar m. m.; samt

7) att biträda med expedieringen i allmänhet av å byråerna fattade beslut.

Av de å byråerna anställda notarierna skulle sex, tre å vardera byrån, hava till huvudsaklig uppgift att vara föredragande i pensionsärenden.

De återstående två notarierna å byråerna skulle i första hand stå till sekreterarnas förfogande för verkställande av sådana notarie åliggande göromål, som vore upptagna under punkterna 3)—7) här ovan. I den mån deras tid det medgäve, skulle de jämväl tjänstgöra såsom föredragande i pensionsärenden.

Det för dessa byråer avsedda kvinnliga biträdet av högre (andra) grad skulle biträda vid å byråerna förekommande skriftväxling och förande av besvärs- och andra liggare.

De två kvinnliga biträdena av lägre (första) grad skulle ombesörja förekommande renskrivningsarbeten och biträda vid expeditionsgöromål.

Försäkringstekniska byrån.

Denna byrå skulle hava:

1) att uträkna pensioner och understödsbelopp;

2) att utföra alla de förarbeten och de löpande registreringsarbeten, vilka erfordrades för att kunna verkställa föreskrivna fondberäkningar;

3) att handhava den frivilliga försäkringen;

4) att handlägga ansökningar angående undantagande från avgiftsplikt enligt 5 § av lagen om allmän pensionsförsäkring;

5) att årligen uträkna de statsanslag för den allmänna pensionsförsäkringen, som borde äskas av Riksdagen;

6) att utföra kostnadsberäkningar för lagändringsförslag och taga initiativ till dylika;

7) att, särskilt från försäkringsteknisk synpunkt, avgiva utlåtanden angående socialförsäkringsfrågor eller andra frågor, som mer eller mindre berörde den allmänna pensionsförsäkringen;

8) att, särskilt i försäkringstekniskt avseende, följa socialförsäkringens utveckling i främmande länder;

9) att biträda vid uträknandet av landstings och kommuners bidrag till pensionskostnaderna; samt

10) att, åtminstone till en början, utfärda pensionsbrev.

För denna byrå hade i statförslaget beräknats följande ordinarie personal:

- 1 förste aktuarie, tillika sekreterare,
- 4 aktuarier,
- 2 kvinnliga bokhållare,
- 3 » biträden av högre (andra) grad,
- 6 » » » lägre (första) grad.

Uträkningen av pensionsbelopp vore ett arbete av stor omfattning och krävde stor noggrannhet. Ett pensionsbelopp bestode i allmänhet av tre delar: avgiftspension, pensionstillägg och höjning i pensionstillägget, vartill såsom en fjärde del kunde komma pension på grund av frivilliga avgifter. Särskilt komme beräkningen av höjningen utav pensionstillägget att kräva stor omsikt, enär höjningen vore beroende icke blott av de erlagda avgifternas belopp utan även av den omständigheten, huruvida de särskilda avgifterna inbetalts inom rätt tid till sitt fulla belopp. Vid uträkningen av den på frivilliga avgifter grundade pensionen måste för varje kalenderår, då frivilliga avgifter erlagts, undersökas, huruvida de obligatoriska avgifterna till fullo erlagts. Dessutom måste för flertalet (troligen omkring två tredjedelar) av ansökningarna föras brevväxling om, huruvida den sista, ännu icke redovisade avgiften erlagts. För en stor del av dessa ansökningar måste skriftväxlas rörande såväl sista grundavgiften, vilken i regel komme att uppbäras i samband med kommunaluppbörden, som sista tilläggsavgiften, vilken skulle uppbäras i samband med kronouppbörden. Därtill komme, att arbetet kunde betydligt försvåras genom de undantags- eller särskilda bestämmelser, som kunde förekomma i vissa fall.

Vid ändringar, särskilt sänkningar av pensionstillägg kunde rätt besvärliga uträkningar förekomma, i synnerhet då mer än en kommun bidroge till pensionskostnaden.

Slutligen förekomme även uträkning av pensionsbelopp, som jämlikt 9 § sista stycket av lagen skulle utgå till kommun.

Det vore givet, att det ifrågavarande uträkningsarbetet framdeles komme att kräva en betydlig personal. Till en början skulle man dock för detta arbete kunna nöja sig med en ordinarie personal, bestående av en aktuarie, en kvinnlig bokhållare, två kvinnliga biträden av högre (andra) grad och två av lägre (första) grad. De två kvinnliga biträdena av första grad skulle huvudsakligen biträda vid brevväxlingen, och de två kvinnliga biträdena av andra grad skulle uträkna pensionsbeloppen, under det att aktuarien och den kvinnliga bokhållaren skulle kontrollera uträknin-garna och verkställa erforderliga utredningar. Slutligen skulle byråns förste aktuarie hava att justera utgående skrivelser och granska svårare uträkningar.

Enligt lagen skulle beräkning av fonden ske inom fem år efter det lagen trätt i kraft, alltså före 1918 års utgång, och sedermera minst en gång vart tionde år. Det låte sig emellertid icke göra att uppskjuta arbetet för dessa beräkningar, utan arbetet måste omedelbart planläggas och förarbeten fortgå hela tiden.

För att kunna jämföra de verkliga kostnaderna med de beräknade vore det av stor vikt, att försäkringstekniska undersökningar alltjämt fortginge. Detta arbete komme därför att bliva synnerligen omfattande och kräva i försäkringstekniskt avseende kvalificerade arbetskrafter. Ifråga-varande arbetes planläggning och övervakande komme att taga i anspråk en stor del av chefens för byrån tid. Även förste aktuariens tid komme att upptagas för detta arbete.

Förutom extra arbetskrafter vid tiden för fondberäkningarnas slutliga utförande komme arbetet att erfordra en ordinarie personal, bestående av en aktuarie, en kvinnlig bokhållare och ett kvinnligt biträde av högre (andra) grad.

Enär den blivande anslutningen till den frivilliga försäkringen vore omöjlig att beräkna, kunde ej antalet av den för handhavandet av densamma erforderliga personalen närmare bestämmas. Dock erfordrades i varje fall härför en tjänsteman av första graden och ett kvinnligt biträde av lägre (första) grad.

Den nämnda tjänstemannen skulle hava att verka för anslutning till den frivilliga försäkringen samt hava det närmaste överinseendet över erforderliga kortregister och mellanhavandet med postsparbanken. Svar å ankommande skrivelser angående den frivilliga försäkringen skulle även uppsättas av ifrågavarande tjänsteman.

Undersökningar angående undantag från avgiftsplikt syntes, på grund av de särskilda för arbetet erforderliga kvalifikationerna, komma att huvudsakligen utföras av byråchefen och förste aktuarien.

Hittills hade till pensionsstyrelsen för avgivande av utlåtande inkommit omkring 70 ansökningar angående undantag från avgiftsplikt från korporationer och enskilda personer. Under den förberedande behandlingen av dessa ärenden hade erfordrats vidlyftiga undersökningar och brevväxling. Emellertid vore det antagligt, att längre fram endast ett mindre antal ansökningar årligen inkomme. För dem, som bleve undantagna från avgiftsplikt, komme dock byrån fortfarande att hava arbete. Så t. ex. skulle från pensionskassor, vilkas medlemmar undantoges från avgiftsplikt, till styrelsen inlämnas varje år ekonomiska redogörelser samt vart femte år försäkringstekniska utredningar, vilka redogörelser och utredningar skulle granskas.

Uträkningen av de årliga statsanslagen för pensionsförsäkringen ansågs endast komma att taga en kortare tid i anspråk och böra utföras av förste aktuarien med hjälp av ett biträde.

De under punkterna 6), 7) och 8) här förut angivna arbetena, vilka bleve av särdeles maktpåliggande natur, syntes komma att upptaga en avsevärd del av byråchefens och förste aktuariens tid. För att biträda vid utförande av dessa arbeten erfordrades jämväl en aktuarie, som därjämte borde — i den mån tid bleve honom därtill övrig — utföra å byrån eljest förekommande göromål av mera kvalificerad natur, för vilka i statsförslaget upptagits en synnerligen knappt beräknad personal.

Enligt vad förut blivit nämnt, skulle försäkringstekniska byrån hava att biträda vid uträknandet av landstings och kommuners bidrag till pensionskostnaderna.

Vad detta arbete beträffade, skulle det kräva flera kvalificerade arbetskrafter, men, under förutsättning att det huvudsakliga arbetet härför komme att utföras å bokföringsavdelningen, skulle möjligen förste aktuarien å försäkringstekniska byrån kunna medhinna den slutliga granskningen av beräkningarna.

Åtminstone till en början skulle utfärdandet av pensionsbrev komma att åligga försäkringstekniska byrån (eventuellt jämte annan byrå). För detta arbete erfordrades en första gradens tjänsteman, som skulle vara kontrollant och svara för pensionsbrevens riktiga utskrivande, och tre kvinnliga biträden av lägre (första) grad. Emedan arbetet antagligen delvis skulle utföras av annan byrå, hade å försäkringstekniska byrån upptagits endast två av de kvinnliga biträdena bland den ordinarie personalen.

För utförande av maskinskrivning erfordrades slutligen ett kvinnligt biträde av lägre (första) grad.

Förutom de nu angivna arbetena förekomme en hel del andra, såsom t. ex. besvarande av försäkringstekniska frågor från övriga byråer inom styrelsen, andra myndigheter m. fl. Någon ordinarie personal hade emellertid icke kunnat beräknas härför, utan hade man i stället tänkt sig att komplettera de erforderliga arbetskrafterna med amanuenser och extra kvinnliga biträden.

Vad förste aktuariens kompetens beträffade, syntes, på grund därav att han skulle vara den närmaste ledaren av alla å byrån förekommande arbeten samt vid behov kunna inträda i byråchefens ställe, böra fordras, att han skulle hava försäkringsmatematisk utbildning och hava förvärvat vana vid försäkringsmatematiska arbetens utförande.

De aktuarier, som skulle biträda vid fondberäkningen och övriga försäkringsmatematiska arbeten, borde även hava försäkringsmatematisk utbildning.

I fråga om arten av det arbete, som skulle komma att utföras å den försäkringstekniska byrån, hänvisade pensionsstyrelsen till delen II av ålderdomsförsäkringskommitténs betänkande (kostnadsberäkningar av regeringsrådet Lindstedt).

Statistiska byrån.

Statistiska byrån skulle hava till uppgift:

- 1) att upplägga och handhava registret över avgiftspliktiga;
- 2) att varje år utarbete den statistiska delen av pensionsstyrelsens årsberättelse;
- 3) att utarbete de statistiska tabeller över dödlighet, invaliditet etc., som vore nödvändiga för den försäkringstekniska utredning, som enligt pensionsförsäkringslagen skulle utföras senast fem år efter lagens trädande i kraft och sedermera minst vart tionde år;
- 4) att varje år verkställa den statistiska utredning, som erfordrades för beräkning av förslagsanslag i och för statens bidrag till pensions-tillägg och understöd samt till den frivilliga försäkringen;
- 5) att till pensionsstyrelsen inkomma med de framställningar och förslag med avseende å pensionsförsäkringen, som på grundval av resultaten av byråns arbeten kunde synas lämpliga;
- 6) att verkställa de statistiska utredningar i övrigt, som på grund av remisser, styrelsens framställningar, den försäkringstekniska byråns utredningar o. dyl. befundes nödiga;
- 7) att handlägga ärenden rörande blanketter, formulär, uppgifter etc. av statistisk natur; samt
- 8) att med uppmärksamhet följa de erfarenheter, som i utlandet gjordes på pensionsförsäkringens område, framför allt i den mån desamma vore av statistiskt intresse.

Arbetet med registret över avgiftspliktiga bleve synnerligen vidlyftigt och maktpåliggande. Huvudmaterial till detta register vore de förteckningar, som enligt 14 och 15 §§ av lagen om allmän pensionsförsäkring varje år skulle inlämnas till pensionsstyrelsen. Granskningen och bearbetningen av dessa uppgifter ansågs komma att föranleda till en mycket omfattande skriftväxling med de redovisande myndigheterna (mantalsskrivningsförrättare, taxeringsmyndigheter, krono- och kommunala uppborndsmyndigheter). Då det gällde att individuellt år efter år följa en befolkningsstock på 3 à 4 millioner, då vidare givetvis den största omsorg måste nedläggas på att

förhindra, att felaktigheter och ofullständigheter insmöge sig i uppgifterna, och då slutligen i många fall komme att möta mer än vanliga svårigheter att erhålla ett bearbetningsbart uppgiftsmaterial, måste ifrågavarande arbete bliva synnerligen forcerat och krävande.

För fullständigande och iakttagande av förändringar i registret måste jämväl från olika myndigheter inhämtas kompletterande uppgifter rörande undantagande från avgiftsplikt, dödsfall, inrikes och utrikes omflyttningar, namnförändringar m. m.

De statistiska arbetena komme att utom förenämnda material omfatta även andra pensionsstyrelsens register, nämligen de som avsåge pensionsansökningar, beviljade pensioner och frivilliga avgifter ävensom postsparbankens redovisningar över lyftade pensioner och inbetalda frivilliga avgifter.

För utförandet av de statistiska arbetena syntes dessutom krävas uppläggande av särskilda statistikkort i större eller mindre utsträckning, för vilkas framställning, sortering och räkning det vore avsett att använda s. k. punsningsmaskin, vilken medgäve större kontroll samt besparade tid och arbetskrafter.

För statistiska byråns arbete hade beräknats följande ordinarie personal:

1 förste aktuarie, tillika sekreterare,

2 aktuarier,

1 kvinnlig bokhållare med matematisk utbildning,

4 kvinnliga biträden av högre (andra) grad,

24 » » » lägre (första) grad.

Förste aktuarien skulle, förutom skötandet av de honom åliggande statistiska göromålen, jämväl tjänstgöra såsom sekreterare å byrån, vilket senare åliggande med hänsyn till det oerhört stora material, som komme att höra till byrån, och den därav förorsakade skriftväxlingen komme att bliva betydande.

Förste aktuarien borde utom statistisk utbildning även äga matematisk sådan, då särskilt de under punkt 3) av byråns åligganden nämnda arbetena krävde en ingående förståelse av även försäkringsmatematiska arbeten.

Av de två aktuarierna skulle den ene närmast handhava arbetena med registret och den andre övriga statistiska arbeten.

Det skulle åligga aktuarierna att var och en på sitt område upp-

sätta skrivelser och på uppdrag av byråchefen eller förste aktuarien handlägga ärenden, som hörde till den statistiska byrån, eller vara ledare för vissa delar av byråns arbeten.

Av kvinnliga ordinarie biträden behövdes ett med matematisk utbildning (bokhållare) för att kunna utföra mera kvalificerade detaljarbeten, särskilt sådana som fölle under punkt 3) av byråns åligganden. Av detta biträde måste man fordra en större omdömesförmåga, för att det måtte kunna handleda de övriga biträdena. I övrigt syntes för byråns arbeten komma att behövas ett 50-tal kvinnliga biträden, av vilka åtminstone 28 borde upptagas på ordinarie stat. Av dessa skulle 4 vara av högre (andra) grad och de återstående av lägre (första) grad. Av de 4 biträdena i högre (andra) lönegrad skulle fordras huvudsakligen större erfarenhet och rutin i byråns arbeten eller i statistiskt arbete i allmänhet samt omdömesförmåga och kompetens att närmast under den kvinnliga bokhållaren kunna leda smärre grupper av arbeten och vara »förmän» för de biträden, som vore sysselsatta med dessa arbeten. På samma gång som man genom inrättandet av dessa tjänster skulle kunna åt byrån förvärva och äga större utsikt att få behålla lämpliga dylika biträden, utgjorde de härigenom ökade befordringsutsikterna för biträdena av lägre (första) grad en kraftig sporre att i sitt arbete prestera det bästa möjliga.

* * *

På de särskilda byråerna skulle alltså enligt styrelsens förslag komma följande ordinarie befattningshavare utom byråcheferna:

Byrå.	2:a gradens tjänstemän.	1:a gradens tjänstemän.	Registrator och kassör.	Kvinnliga bokhållare.	Kvinnliga biträden av 2:a grad.	Kvinnliga biträden av 1:a grad.	Summa.
Kanslibyrån	1	4	1	1	3	6	16
Byrån för yttre ärenden	1	2	—	—	1	2	6
De två gransknings- och besvärbyråerna	2	8	—	—	1	2	13
Försäkringstekniska byrån	1	4	—	2	3	6	16
Statistiska byrån	1	2	—	1	4	24	32
Summa	6	20	1	4	12	40	83

Därtill komme tre vaktmästare, som redan vore uppförda å ordinarie stat.

Såsom pensionsstyrelsen i sin underdåniga skrivelse av den 18 december 1913 yttrat, erfordrades förutom ovannämnda personal, som skulle uppföras å ordinarie stat, en å två extra ledamöter, vilka skulle deltaga i prövning av ansökningar om pension (understöd). Vidare måste anställas ett antal manliga amanuenser och kvinnliga biträden ävensom extra vaktmästare eller kontorsgossar. Särskilt syntes registret över de obligatoriskt försäkrade komma att ständigt kräva ett avsevärt antal kvinnliga biträden utöver dem, som föreslagits till uppförande å ordinarie stat.

Kommitténs förslag.

Enligt det utdrag av statsrådsprotokoll över civilärenden för den 25 april 1913, som fanns bifogat Kungl. Maj:ts proposition n:r 298 vid 1913 års riksdag angående anslag till pensionsstyrelsen, yttrade, såsom i inledningen till detta betänkande är omnämnt, vederbörande departementschef, bland annat, att frågan om definitivt ordnande av pensionsstyrelsens organisation då ej kunde framläggas för Riksdagen. Därför borde lämpligen fordras någon tids erfarenhet av pensionsväsendet i verksamhet, och dessutom inverkade så många faktorer på denna fråga, att det måste anses mindre lämpligt att redan från början bestämma sig för en detaljerad organisation.

Departementschefen ansåg, att vid den organisation av pensionsstyrelsen, som då borde föreläggas Riksdagen till antagande i samband med förslag till lag om allmän pensionsförsäkring, allenast borde ifrågasättas de förfoganden, som vore nödiga, på det att styrelsen måtte kunna träda i funktion vid lagens ikraftträdande eller redan någon tid därförut. Det vore uppenbart för en var, att just under de första åren av styrelsens verksamhet dess arbete måste bliva synnerligen omfattande och maktpåliggande, enär det då gällde att organisera hela den vidlyftiga försäkringsapparaten.

Verksamheten inom pensionsstyrelsen vore, anförde departementschefen vidare, av säregen beskaffenhet; såsom prövande i sista instans frågor av betydelse för den enskilde, måste styrelsen utrustas med för detta ändamål fullt kvalificerade krafter; i avseende å en hel mängd andra göromål fordrades närmast noggrannhet, uppmärksamhet och intresse, men knappast särskild utbildning.

Under erinran, att det i allmänhet vore av betydelse, att överkvalificerad arbetskraft undvekes inom statsförvaltningen, framhöll departements-

chefen, att detta särskilt måste vara att beakta, när det gällde att skapa ett nytt verk av ifrågavarande art, varinom en betydande personal erfordrades och för vars upprätthållande stora kostnader påkallades från det allmännas sida. Det syntes departementschefen därför, att särskild försiktighet borde iakttagas med avseende å uppförande av tjänstemän å ordinarie stat.

Departementschefen fann sig ock böra uttala, att, när han antydde, huru de medel, som behövde begäras å extra stat för pensionsstyrelsens upprätthållande närmast under år 1914, skulle kunna, vidkommande avlöningar till olika tjänstemän, disponeras, därmed icke finge anses givet något som helst på hand angående dessa tjänstemäns löner och tjänsteställning vid en definitiv organisation. En sådan organisation kunde först framläggas om ett par år, när erfarenhet vunnits. Till äventyrs skulle det ock befinnas lämpligt att därförinnan lämna löneregleringskommittén tillfälle att granska ett slutligt förslag till lönestat.

I överensstämmelse med departementschefens hemställan föreslogos i den kungl. propositionen angående pensionsstyrelsen allenast följande ordinarie befattningshavare, nämligen chefen och två ledamöter samt en förste vaktmästare och två vaktmästare.

Uti den i anledning av propositionen avlåtna skrivelsen den 28 maj 1913 n:r 159 uttalade sig jämväl Riksdagen i enahanda riktning som departementschefen. I nämnda skrivelse yttrades nämligen, bland annat, följande.

I betraktande av de svårigheter, som måste möta att redan då med större säkerhet kunna fastställa en detaljerad organisation av det för folkpensioneringens genomförande och handhavande föreslagna nya ämbetsverket, pensionsstyrelsen, hade Riksdagen, i likhet med föredragande departementschefen, funnit, att med denna organisations definitiva ordnande ännu någon tid borde anstå, till dess att större erfarenhet vunnits rörande pensionsförsäkringens verksamhet.

Vad som närmast gällde syntes Riksdagen vara att beträffande pensionsstyrelsens inrättande och organisation träffa de anordningar, som vore av nöden för att trygga ett ändamålsenligt utövande av styrelsens funktioner under den första tiden av folkpensioneringslagens tillämpning, men att

samtidigt tillse, att dess organisation ej knötes fastare, än att en lämplig anpassning efter utvecklingens krav utan svårighet skulle kunna ske.

Kungl. Maj:ts förslag hade ock, enligt vad Riksdagen höll före, i stort sett tagit hänsyn till vad som ur dessa synpunkter skäligen kunde anses påkallat.

Oaktat såväl departementschefen som Riksdagen sålunda framhållit vikten av någon tids erfarenhet, innan man skrede till ett definitivt ordnande av pensionsstyrelsens organisation, har bemälda styrelse, som trädde i verksamhet den 1 september 1913, redan i sin underdåniga skrivelse den 18 december samma år, med förslag till avlönings- och omkostnadsstat för år 1915, ansett sig böra göra framställning om uppförande å ordinarie stat av ett betydligt antal befattningar utöver dem, som vid 1913 års riksdag medgävos.

Det hade nämligen, meddelade styrelsen i den nyssnämnda skrivelser, syntts styrelsen nödvändigt, att redan från och med år 1915 uppfördes å ordinarie stat det minimiantal befattningar, som från och med nämnda år och allt framgent måste anses erforderligt för utförande av det styrelsen åliggande arbetet.

Det vore enligt styrelsens mening av vikt, att personalen så snart som möjligt tillförsäkrades den fastare ställning, som ett uppförande å ordinarie stat medförde. Styrelsen skulle därigenom erhålla möjlighet att lättare rekrytera personalen och att kunna bibehålla dugliga tjänstemän. För övrigt vore det ju, yttrade styrelsen, en antagen princip, att arbete, som regelbundet återkomme och som således vore av ordinarie art, skulle utföras av ordinarie personal.

I den promemoria från pensionsstyrelsen, för vars innehåll redogjorts i nästföregående avdelning av detta kommitténs betänkande, har ytterligare framhållits, hurusom under de försök, styrelsen dittills gjort att förvärva dugliga arbetskrafter för ämbetsverkets räkning, det visat sig möta stora svårigheter att med den rådande osäkerheten i avseende å verkets ställning kunna binda fullt kompetenta personer vid styrelsen. Det vore fara värt, att en och annan av de dugligare arbetskrafterna, som tagit anställning hos styrelsen och satt sig in i göromålen därstädes, kom-

me att lämna styrelsen, därest icke från och med år 1915 ordinarie anställning kunde beredas dem.

I detta sammanhang har ock erinrats, att vissa av de hos styrelsen anställda tjänstemännen allenast åtnjöte tjänstledighet tills vidare under år 1914 från tjänsteställning, som av dem innehades i andra ämbetsverk.

Det har i promemorian meddelats, att vid beräkningen av antalet befattningshavare, som enligt styrelsens nu ifrågavarande förslag skulle uppföras å ordinarie stat, lagts till grund de för år 1915 beräknade siffrorna angående pensions- (understöds-) ansökningar, försäkrade o. s. v., men däremot icke tagits hänsyn till den stegring av dessa siffror, som år för år komme att äga rum. I förslaget hade — upprepades det från styrelsens underdåniga skrivelse den 18 december 1913 — upptagits allenast ett minimum av platser å ordinarie stat, och hade styrelsen tänkt sig, att det arbete, som av denna personal icke hunne utföras, skulle verkställas av extra personal, amanuenser och extra kvinnliga biträden.

Skulle emellertid, yttrades vidare, en reducering av det utav styrelsen beräknade antalet ordinarie befattningshavare äga rum, bleve följden, att extra personal måste i än större utsträckning anlitas, något som, enligt styrelsens förmenande, komme att utöva en menlig inverkan på arbetets behöriga utförande. I fråga om göromålen i pensionsstyrelsen låge det vikt däruppå, att pensionsförsäkringslagens bestämmelser och de grunder, på vilka den vore byggd, noggrant iakttoges, att alla beräkningar skedde med den största försiktighet och att alla omständigheter i övrigt, som hade inflytande på försäkringen, beaktades. Eljest kunde kostnaderna för pensionsförsäkringen lätt springa upp med avsevärt belopp utöver det beräknade. Av största vikt vore fördenskull, att pensionsstyrelsen hade tillgång till en tillräcklig, vederbörligen kvalificerad personal och en personal, som kunde tillförsäkra styrelsen kontinuitet i arbetet. En avprutning på dessa anspråk kunde, om arbetet till följd därav måste tagas mera summariskt, lätt föranleda högst avsevärda extra kostnader för det allmänna.

Givetvis måste med hänsyn till ovan anförda uttalanden av såväl vederbörande departementschef som Riksdagen i fråga om organisationen

av pensionsstyrelsen starka skäl föreligga, för att, såsom styrelsen föreslagit, redan under år 1914 beslut skulle fattas om uppförande av ett betydande antal ytterligare befattningar å ordinarie stat för styrelsen.

I sådant hänseende har styrelsen särskilt framhållit svårigheten att kunna förvärva och bibehålla dugande arbetskrafter, därest icke ordinarie anställning kunde beredas dem.

Att stora olägenheter kunna uppstå, om nära nog alla befattningar inom pensionsstyrelsen även efter utgången av år 1914 skola behöva uppehållas av allenast extra befattningshavare, synes jämväl kommittén vara att befara.

Ett nära liggande exempel på, huru ett dröjsmål uti ifrågavarande avseende kan verka, förefinnes beträffande riksförsäkringsanstalten. Till följd av ogynnsamma omständigheter hava nämligen befattningshavarna vid nämnda anstalt ännu icke beretts ordinarie anställning; också hava befattningshavare därstädes, i såväl högre som lägre grad, i avsevärt antal lämnat verket — något som lärer hava i synnerligen hög grad försvårat arbetet inom anstalten.

Det synes kommittén fördenskull vara av vikt, att pensionsstyrelsen, med de omfattande och maktpåliggande uppgifter, som äro denna styrelse anförtrodda, snarast möjligt erhåller en så fast organisation som kräves för att styrelsen skall bliva i tillfälle att fungera på ett fullt tillfredsställande sätt. Det måste i sådant hänseende tillses, att styrelsen må kunna i tillräckligt antal förfoga över sådana stadigvarande arbetskrafter, som äro väl skickade för sina uppgifter, så att vid tillämpningen av pensionsförsäkringslagen må på ett rättvist och följdriktigt sätt tillvaratagas icke blott det allmännas utan även de enskildas berättigade intressen.

Om än kommittén sålunda ansett pensionsstyrelsen böra redan från och med år 1915 beredas ökat antal ordinarie arbetskrafter, har kommittén dock icke funnit sig kunna tillstyrka uppförande redan nu å ordinarie stat av ett så stort antal befattningar, som av pensionsstyrelsen ifrågasatts.

Efter en kortfattad redogörelse för det huvudsakliga, mera regel- *Byråindelning.*
bundet återkommande arbetet inom pensionsstyrelsen och efter anförande
av några siffror till belysning av det väntade arbetet, meddelas i den
förenämnda promemorian från styrelsen, att enligt uppgjord plan de sty-
relsen åliggande göromålen skulle fördelas på följande sex ordinarie by-
råer, nämligen:

- en kanslibyrå,
- en byrå för yttre ärenden,
- två gransknings- och besvärbyråer (n:r 1 och n:r 2),
- en försäkringsteknisk samt
- en statistisk byrå.

Var och en av dessa byråer skulle hava sin byråchef.

Det torde böra i detta sammanhang omnämnas, att av styrelsens
nuvarande två ordinarie ledamöter den ene förestår den s. k. kanslibyrån
och den andre den s. k. byrån för yttre ärenden. Övriga omförmälda
fyra byråer förestås av extra ledamöter.

Kanslibyrån skulle enligt promemorian fördelas i tre särskilda av- *Kanslibyrån.*
delningar, nämligen en kansliavdelning, en registeravdelning och en bok-
föringsavdelning.

Till byrån skulle höra huvudsakligen följande uppgifter:

å *kansliavdelningen*:

handläggning av ärenden angående styrelsens organisation och per-
sonal samt förvaltningskostnader, framställningar till Kungl. Maj:t rörande
lagar och författningar, kungl. remisser, i den mån de icke direkt berörde
annan byrås verksamhetsområde;

ombesörjande av bokföring och redovisning av till styrelsen utan-
ordnade medel, kassagöromål m. fl. administrativa och ekonomiska göromål;

å *registeravdelningen*:

registrering av inkomna ansökningar om pension eller understöd
jämlikt lagen angående pensionsförsäkring, jämte allt det löpande arbete
beträffande s. k. registerkort m. m., som stode i samband med eller föran-
leddes av nämnda registrering;

å bokföringsavdelningen:

handhavande av bokföringen beträffande beviljade pensioner, avräkning med postsparbanken och granskning av de från postsparbanken inkomna redovisningar rörande verkställda pensionsutbetalningar, uträkning i samråd med försäkringstekniska byrån av kommuners och landstings andelar i pensionstillägg och understöd.

Det erinras särskilt i styrelsens promemoria, att en av de mera maktpåliggande uppgifterna för kanslibyrån torde vara handläggandet av inom styrelsen väckta eller till dess utredning och yttrande hänskjutna lag- och författningsfrågor rörande pensionsförsäkringen och socialförsäkringen i dess helhet ävensom frågor av mera allmän social natur, som kunde tänkas äga sammanhang med pensionsstyrelsens verksamhet.

Beträffande kanslibyråns uppgifter hänvisar kommittén i övrigt till den mera detaljerade redogörelsen i promemorian från styrelsen (se sid. 45—47 i detta betänkande).

Det synes kommittén uppenbart, att de arbeten, som skulle åligga den föreslagna kanslibyrån, äro av den beskaffenhet och omfattning, att för utförande av desamma redan från början erfordras en särskild byrå med ett avsevärt antal ordinarie befattningshavare.

Pensionsstyrelsen har för kanslibyrån beräknat följande ordinarie befattningshavare, utom chefen för byrån:

å kansliavdelningen:

- 1 sekreterare, tillika ombudsman,
- 1 tjänsteman i första graden,
- 1 kvinnlig registrator, tillika bokförare och kassör,
- 1 kvinnligt biträde i högre (andra) grad samt
- 2 kvinnliga biträden i lägre (första) grad;

å registeravdelningen:

- 1 föreståndare (tjänsteman i första graden, för vilken dock av styrelsen avsetts ett tilläggsarvode),
- 1 kvinnligt biträde i högre (andra) grad samt
- 2 kvinnliga biträden i lägre (första) grad;

å bokföringsavdelningen:

1 föreståndare (tjänsteman i första graden, för vilken jämväl avsetts ett tilläggsarvode),

1 ytterligare tjänsteman i första graden,

1 kvinnlig bokhållare,

1 kvinnligt biträde i högre (andra) grad samt

2 kvinnliga biträden i lägre (första) grad.

I promemorian från pensionsstyrelsen lämnas en utförlig redogörelse beträffande de åligganden, som enligt styrelsens plan skulle tillkomma ovannämnda särskilda befattningshavare å kanslibyrån. I sammanhang därmed angivas även de allmänna åliggandena för sekreterare, resp. förste aktuarier, å samtliga byråer. Det torde i nu anförda avseenden få hänvisas till promemorian (se sid. 47—52 i detta betänkande).

Med hänsyn till det omfattande arbete, som enligt pensionsstyrelsens förslag skulle åligga kanslibyrån och dess särskilda avdelningar, har kommittén i huvudsak icke funnit något att erinra mot det för denna byrå avsedda antalet ordinarie befattningshavare.

Beträffande de föreslagna tjänstemännen i första graden har det dock syns kommittén, som skulle man åtminstone tills vidare kunna å bokföringsavdelningen åtnöjas med allenast en sådan tjänsteman, nämligen föreståndaren för avdelningen. De göromål, som pensionsstyrelsen ansett särskilt skola åligga den andra tjänstemannen i första graden å denna avdelning, nämligen att ombesörja erforderlig skriftväxling och biträda med kontrollarbete, torde nämligen kunna anförtros åt en amanuens.

Den ordinarie personalen å styrelsens kanslibyrå skulle alltså enligt kommitténs förslag komma att utgöras av:

1 ledamot (chef för byrån),

1 tjänsteman i andra graden (sekreterare och ombudsman),

3 tjänstemän i första graden samt

11 kvinnliga befattningshavare.

Vad avlöningsförmånerna till de nämnda befattningshavarna angår, blir kommittén i tillfälle att längre fram i detta betänkande redogöra för sin uppfattning i berörda hänseende.

*Byrån för
yttre ären-
den.*

I fråga om den av pensionsstyrelsen föreslagna byrån för yttre ärenden har i styrelsens förenämnda promemoria anförts följande.

Denna byrå skulle särskilt hava att övervaka och leda pensionsnämndernas och ombudens verksamhet. Det vore givet, att, om med försäkringen skulle uppnås det därmed avsedda ändamålet och om kostnaderna skulle hålla sig inom vederbörliga gränser samt arbetet inom pensionsstyrelsen icke bliva allt för betungande, man av pensionsnämnderna och ombuden måste fordra ett insiktsfullt och noggrant arbete. Viktigt vore därför, att vederbörande nämnders ordförande och ledamöter samt ombuden bleve väl insatta i sitt arbete och erhöle en riktig syn på betydelsen av detta arbete. Det krävdes därför, att pensionsstyrelsen lämnade erforderliga instruktioner och tillförlitlig vägledning åt de lokala myndigheterna.

Byrån för yttre ärenden måste följa de olika pensionsnämndernas och ombudens verksamhet och söka förvärva en ingående kännedom om deras sätt att handlägga förekommande ärenden. Byrån skulle verka för en likformig behandling ute i orterna av pensionsärenden samt ingripa, om den funne, att på det ena eller andra hållet försummelse ägde rum eller att slentrian eller en oriktig praxis hölle på att få rotfäste.

Vidare vore förutsatt, att chefen för denna byrå skulle i så stor utsträckning som möjligt tjänstgöra såsom ledamot vid behandling av besvärsmål och då fråga uppstode om lagligheten av pensionsnämnds beslut.

Under denna byrå skulle höra pensionsstyrelsens s. k. upplysningsbyrå, vilken hade till uppgift att stå pensionsnämndernas ordförande och ledamöter, styrelsens instruktionsombud och orsombud, tidningspressen och den stora allmänheten till tjänst vid besvarandet av förfrågningar angående pensionsförsäkringslagens tillämpning m. m.

Enligt den av Kungl. Maj:t fastställda instruktionen för pensionsnämnderna § 2 e) åläge det inom varje pensionsdistrikt nämnden, dess ordförande och ledamöter att söka verka för åtgärders vidtagande ej mindre till förebyggande av nedsättning eller förlust av arbetsförmågan än även, vid redan inträdd dylik nedsättning eller förlust, till arbetsförmågans höjande eller återställande.

Den uppgift, som sålunda i instruktionen ålagts pensionsnämnderna, vore såväl ur allmän social synpunkt som för pensionsförsäkringen av en långt gående betydelse. Det syntes ej heller dröja länge, innan hos oss, liksom i Tyskland, lagbestämmelser i ämnet komme att meddelas. En viktig uppgift bleve det därför för pensionsstyrelsen att verka i sådan riktning. Men det åläge ock pensionsstyrelsen att söka omsätta ovannämnda i instruktionen för pensionsnämnderna intagna bestämmelse i praktiskt resultat, och ankomme det närmast på chefen för byrån för yttre ärenden, som stode i livlig kontakt med vederbörande i orterna, att hava sin uppmärksamhet riktad å denna sak samt tillse, att de åtgärder, som nu vore möjliga att vidtaga, komme till utförande.

För att kunna uppfylla de krav, som ställdes på denna byrå i fråga om vägledning m. m. för de lokala myndigheterna, vore nödvändigt, att byråns chef och tjänstemän i så stor utsträckning som möjligt företoge inspektionsresor och att i detta avseende tillsåges, att så vitt möjligt alla pensionsnämnder och ombud med icke allt för långa mellanrum besöktes. Då pensionsdistriktens antal uppginge till över 2,600, vore det uppenbart, att ifrågavarande inspektionsresor skulle taga mycken tid i anspråk.

Den erfarenhet, som styrelsen genom inspektionsresor och den närmare kontakten med de lokala myndigheterna förvärvade, borde kunna bliva av stort värde genom att giva uppslag till nödiga ändringar i pensionsförsäkringslagen och genomförandet av praktiska reformer i förvaltningsarbetet.

För denna byrå hade styrelsen beräknat följande ordinarie befattningshavare:

- 1 sekreterare,
- 2 första gradens tjänstemän (notarier),
- 1 kvinnligt biträde av högre (andra) grad,
- 2 kvinnliga biträden av lägre (första) grad.

Sekreteraren å byrån skulle särskilt åligga: att vara byråchefens ersättare, i vilken egenskap han syntes komma att tagas i anspråk i ganska stor omfattning till följd av chefen för denna byrå åliggande inspektions- och andra tjänsteresor;

att biträda med inspektion av styrelsens ombud och inhämta kännedom om pensionsärendenas handläggning ute i orterna;

att ansvara för besvarandet av till styrelsens upplysningsbyrå ingående förfrågningar; samt

att samla material till och biträda vid uppsättandet av styrelsens meddelanden till pensionsnämnder och styrelsens instruktions- och ortsombud; dessa meddelanden komme jämväl att innefatta sådana styrelsens beslut i pensionsärenden, som kunde anses tjäna till vägledning för pensionsnämnderna och ombuden.

Notarierna skulle särskilt åligga att biträda vid verkställandet av utredningar samt att uppsätta protokoll och förslag till utlåtanden och skrivelser, jämväl sådana, som utgjorde svar å till upplysningsbyrån inkomna förfrågningar, varjämte de skulle, om och i den mån sådant medhunnas, granska och föredraga samt deltaga i avgörandet av pensions- och understödsansökningar.

Det kvinnliga biträdet av högre (andra) grad, som skulle vara stenograf, skulle biträda med den å byrån förekommande skriftväxlingen, föra liggare över pensionsnämnder och ombud m. m.

De två kvinnliga biträdena av lägre (första) grad skulle ombesörja renskrivning samt å byrån förekommande expeditionsgöromål.

Vad beträffar den föreslagna byrån för yttre ärenden och de för densamma avsedda uppgifter, har det visserligen syntts kommittén, som skulle en särskild avdelning inom pensionsstyrelsen med i huvudsak dylika uppgifter vara till gagn och av behovet påkallad under den närmaste tiden och intill dess nödig erfarenhet och stadga vunnits i avseende å pensionsnämnders och vederbörande ombuds arbeten.

Enligt kommitténs mening låter det emellertid tänka sig, att framdeles de åligganden av mera stadigvarande natur, som ansetts skola tillkomma den ifrågavarande byrån, skulle kunna övertagas av annan eller andra byråer i pensionsstyrelsen, måhända med någon förstärkning av arbetskrafterna inom vederbörande byrå.

I varje fall har kommittén icke funnit sig övertygad om lämpligheten av att för närvarande å stat uppföres ett antal ordinarie befattningshavare, avsedda för byrån för yttre ärenden.

Befattningshavare, som må finnas tills vidare erforderliga för ut-

förande av de för denna byrå avsedda arbetsuppgifter, torde vid sådant förhållande böra avlönas av anslag å extra stat; dock att givetvis hinder icke bör möta att, om så anses gagneligt och såsom för närvarande är fallet beträffande byråns föreståndare, ordinarie tjänsteman inom styrelsen tills vidare placeras å denna byrå, blott härigenom icke föranledes någon ökning av antalet ordinarie befattningshavare i styrelsen.

Det torde i detta sammanhang ej böra lämnas obemärkt, att i det anförande till statsrådsprotokollet den 25 april 1913, som bifogades kungl. propositionen n:r 298 vid 1913 års riksdag, vederbörande departementschef bland de extra ledamöter, som, utöver två ordinarie, kunde finnas erforderliga inom pensionsstyrelsen, även upptog en, vilken närmast skulle åligga övertvakandet av »försäkringens handhavande i orterna».

Till vad i promemorian anförts i fråga om inspektionsresor av chef och tjänstemän å byrån för yttre ärenden återkommer kommittén i det följande.

*Gransk-
nings- och
besvär-
byråerna.*

Enligt § 16 av lagen om allmän pensionsförsäkring skola — där ändring sökes i taxeringsnämnds beslut rörande fråga, huruvida någon skall på grund av varaktig oförmåga till arbete undantagas från erläggande av pensionsavgift — dessa besvär anföras hos pensionsstyrelsen.

Ändring i pensionsnämnds beslut må, enligt § 28 av nämnda lag, sökas hos pensionsstyrelsen. Över pensionsstyrelsens beslut må klagan ej föras av enskild sakägare. Justitiekanslern eller, efter dennes medgivande, kommun, pensionsnämnds ordförande och för pensionsdistrikt av pensionsstyrelsen eller landsting utsedda ombud må genom besvär söka ändring i pensionsstyrelsens beslut hos Konungen.

Finnes pensionsnämnds beslut i anledning av ansökning rörande pension strida mot nu ifrågavarande lag, äger pensionsstyrelsen jämlikt § 30 av lagen att, där ej på grund av anförda besvär rättelse kan ske, återförvisa ärendet till förnyad prövning. Vad sålunda och i övrigt stadgats i sistnämnda paragraf, gäller i tillämpliga delar jämväl om ärende rörande ökning, minskning eller indragning av pension.

De i pensionsstyrelsens promemoria omförmälda två ordinarie gransk-

nings- och besvärbyråerna skulle hava att handlägga besvärsmål, som anhängiggöras hos styrelsen, ävensom att, oberoende av besvär, granska och pröva ansökningsärenden av förut angivna slag. Därjämte skulle till dessa byråers handläggning höra avgivande av utlåtanden i anledning av besvär över pensionsstyrelsens beslut i pensionsärenden.

Styrelsen har föreslagit, att den ordinarie personalen å de bägge gransknings- och besvärbyråerna skulle utgöra — förutom 2 ledamöter såsom chefer för var sin byrå — 2 sekreterare, 8 notarier, 1 kvinnligt biträde av andra grad och 2 kvinnliga biträden av första grad.

Med hänsyn emellertid till det stora antal ärenden, som skulle komma på dessa byråer, har förutsatts, att extra ledamöter eller chefer för andra byråer i styrelsen, i den mån deras tid sådant medgäve, skulle övertaga en del av dessa ärenden.

Det har av styrelsen beräknats, att antalet inkommande pensionsärenden, tillhörande nu ifrågavarande byråer, skulle — oavsett besvär över taxeringsnämnds beslut angående avgiftsskyldighet — komma att under år 1915 uppgå till mellan 30,000 och 40,000, vilket antal emellertid antagits komma att sedermera år från år ökas.

I fråga om sättet för handläggningen av förenämnda ansökningsärenden må erinras, att avsikten varit, att desamma skulle — i den mån de ej ansåges vara av den principiella betydelse, att de borde hänskjutas till styrelsen in pleno — avgöras av allenast två personer, nämligen en ledamot och en annan tjänsteman, tillika föredragande, dock att, om dessa ej bleve om beslutet ense, ytterligare minst en ledamot skulle tillkallas, varefter, likasom beträffande på enahanda sätt handlagda besvärsmål och vissa andra ärenden, beslutet skulle fattas genom omröstning i den ordning allmänna lagen stadgar angående omröstning till dom. (Jfr § 3 av lagen om allmän pensionsförsäkring.)

Då det största flertalet mål och ärenden torde bliva av den beskaffenhet, att beträffande dem meningsskiljaktighet icke kommer att uppstå, synes man kunna antaga såsom regel, att avgörandet sker av två tjänstemän.

Enligt pensionsstyrelsens föreliggande förslag skulle granskningen och föredragningen av dessa mål och ärenden i allmänhet verkställas av

första gradens tjänstemän, notarier, eller mera undantagsvis av andra gradens tjänstemän, sekreterare.

Inom kommittén har emellertid ifrågasatts, huruvida ej granskningen och föredragningen av ifrågavarande ansökningsärenden skulle kunna i större eller mindre omfattning anförtros åt kvinnliga biträden. Såsom skäl härför har anförts, att ifrågavarande arbete skulle vara av skäligen enkel beskaffenhet, särskilt sedan detsamma fortgått någon tid och därvid vissa principer för prövningen av dessa ärenden blivit fastslagna.

I fråga om användande av kvinnliga biträden för nämnda arbete har emellertid från pensionsstyrelsens sida invänts, bland annat, följande.

Om än flertalet pensionsansökningar bleve av den art, att vid deras behandling ej mötte några svårigheter, komme likväl ett avsevärt antal sådana ärenden att ställa så stora krav på granskarens omdöme och skarpsinne, att det i regel behövdes en skolad jurist eller annan på grund av utbildning och erfarenhet med en sådan jämnställd person för att på ett tillfredsställande sätt verkställa granskningen och föredragningen.

Då vederbörande ledamot hade att behandla ett synnerligen stort antal ärenden, måste han hava till sitt förfogande medhjälpare, på vilka han fullkomligt kunde lita. Beträffande flertalet ärenden måste nämligen ledamoten, därest han skulle kunna medhinna sitt arbete, nöja sig med att underkasta dem en mera summarisk eftergranskning.

Skulle på grund av bristande kompetens hos dem, som hade att bereda och föredraga ärendena, ansökningar bifallas, utan att skäl därtill föreläge, eller pensioner beviljas till högre belopp än vederbort, kunde detta lätteligen leda till kostnader, som årligen med mycket betydande belopp överstege vad som rätteligen bort utgå.

Vad besvärsmålen beträffar, har pensionsstyrelsen ansett det uppenbart, att föredragningen av dessa företrädesvis borde anförtros åt personer med juridisk utbildning; i främsta rummet hade man därtill avsett sekreterare. Förhållandet vore emellertid, att de omständigheter, som genom besvär komme under styrelsens prövning, ofta förekomme i de vanliga ansökningarna, och dessa omständigheter skulle av styrelsen upptagas till prövning, även om besvär ej anförts. I sådana fall bleve det mången gång betydligt svårare att bedöma dessa omständigheter, emedan då i regel den

utredning saknades, som förebragtes i besvärsmål. Vid behandlingen av sådana ansökningsärenden måste därför, enligt styrelsens mening, minst lika stora krav ställas på föredraganden som vid behandlingen av besvärsmål.

Pensionsstyrelsen har icke heller kunnat godtaga ett sådant tillvägagångssätt, att visserligen föredragningen av svårare ansökningsärenden skulle anförtros åt särskilt kvalificerade personer, men den stora mängden av enkla ärenden föredragas av kvinnliga biträden. En sådan anordning skulle förutsätta, att alla inkomna ansökningar först underkastades en förberedande granskning för bedömande av ärendenas beskaffenhet. Då emellertid för denna granskning skulle krävas synnerligen väl kvalificerade personer, har styrelsen ansett någon kostnadsminskning icke vara att vinna genom en sådan anordning.

För övrigt syntes det böra bemärkas, att det här gällde att avgöra enskilda personers på gällande lag grundade rätt till pension, till vilken stat och kommun lämnade bidrag.

De erinringar, som sålunda från pensionsstyrelsens sida framställts mot användandet av kvinnliga biträden för granskning och föredragning av pensionsansökningar, hava synts kommittén vara av den beskaffenhet, att kommittén icke tilltrött sig att för närvarande föreslå en dylik anordning. Kommittén har dock ansett tanken därpå icke böra helt och hållet uppgivas. Det har nämligen förefallit kommittén, som borde försök göras med berörda anordning för att vid framdeles uppkommande spörsmål om ökning av antalet tjänstemän i första graden hos pensionsstyrelsen det må kunna tagas under övervägande, huruvida icke å gransknings- och besvärshyråerna vissa tjänster i nämnda grad skulle kunna ersättas med kvinnliga biträdesbefattningar.

Såsom biträdande ordinarie personal å de bägge gransknings- och besvärshyråerna skulle, såsom förut är nämnt, enligt styrelsens förslag vara anställda två sekreterare och åtta notarier samt ett kvinnligt biträde av andra grad och två sådana biträden av första grad.

I fråga om de särskilda åligganden, som styrelsen tänkt sig för

nämnda befattningshavare, torde få hänvisas till vad i styrelsens promemoria i sådant hänseende anförts (se sid. 56—59 i detta betänkande).

Om än vissa av de göromål, som styrelsen ansett böra åligga sekreterarna, synts kommittén vara av beskaffenhet att måhända kunna anförtros mera underordnade tjänstemän, torde dock bägge de föreslagna sekreterarbefattningarna bliva behövlige. Då nämligen de två cheferna å dessa byråer uppenbarligen icke kunna medhinna att deltaga i avgörandet av hela den stora mängden av besvärsmål och pensionsärenden, har kommittén ansett, att åt sekreterare å gransknings- och besvärbyråerna må, såsom pensionsstyrelsen ju ock synes hava avsett, kunna och böra vid behov uppdragas att såsom adjungerad ledamot handlägga dylika mål och ärenden. Liknande anordningar förekomma redan inom andra statens ämbetsverk. Under angivna förutsättning har kommittén funnit sig böra tillstyrka, att för gransknings- och besvärbyråerna må avses två ordinarie sekreterare.

Mot inrättande av de åtta ordinarie notariebefattningarna att tills vidare placeras å nyssnämnda byråer har kommittén ansett sig icke böra göra någon erinran.

Enahanda är ock förhållandet beträffande de föreslagna tre kvinnliga biträdesbefattningarna.

*Försäkrings-
ringstek-
niska byrån.*

Enligt pensionsstyrelsens promemoria skulle försäkringstekniska byråerna hava till åliggande:

- 1) att uträkna beloppet av pensioner och understöd;
- 2) att utföra alla de förarbeten och de löpande registreringsarbeten, vilka erfordrades för att kunna verkställa föreskrivna fondberäkningar;
- 3) att handhava den frivilliga försäkringen;
- 4) att handlägga ansökningar angående undantagande från avgiftsplikt enligt 5 § av lagen om allmän pensionsförsäkring;
- 5) att årligen uträkna de statsanslag för den allmänna pensionsförsäkringen, som borde äskas av Riksdagen;
- 6) att utföra beräkningar av kostnader, som skulle föranledas av föreslagna lagändringar, samt att taga initiativ till dylika ändringar;

7) att, särskilt från försäkringsteknisk synpunkt, avgiva utlåtanden angående socialförsäkringsfrågor eller andra frågor, som mer eller mindre berörde den allmänna pensionsförsäkringen;

8) att särskilt i försäkringstekniskt avseende följa socialförsäkringens utveckling i främmande länder;

9) att biträda vid uträknandet av landstings och kommuners bidrag till pensionskostnaderna; samt

10) att, åtminstone till en början, utfärda pensionsbrev.

Beträffande den närmare innebörden av en del av förenämnda åligganden hänvisas till promemorian (se sid. 60—63 i detta betänkande).

För denna byrå har beräknats följande ordinarie personal utom chefen för byrån:

- 1 förste aktuarie, tillika sekreterare,
- 4 aktuarier,
- 2 kvinnliga bokhållare,
- 3 » biträden av andra grad,
- 6 » » » första grad.

I sådant hänseende har meddelats, att för uträkning av pensions- och understödsbelopp, vilket arbete framdeles komme att kräva en betydlig personal, till en början avsetts en aktuarie, en kvinnlig bokhållare, två kvinnliga biträden av andra grad och två sådana biträden av första grad. Därjämte skulle förste aktuarien å byrån, bland annat, hava att granska svårare uträkningar.

Enligt pensionsförsäkringslagen skall fondberäkning ske inom fem år efter det lagen trätt i kraft och sedermera minst en gång vart tionde år. För utförande av ifrågavarande beräkningar måste emellertid, enligt vad i promemorian blivit upplyst, förarbeten ständigt pågå. Ävenledes måste försäkringstekniska undersökningar alltjämt fortgå för att de verkliga kostnaderna måtte kunna jämföras med de beräknade, något som ansetts vara av stor vikt. För planläggning och övervakande av ifrågavarande arbete ansågs chefens för byrån tid komma att i stor utsträckning tagas i anspråk. Även förste aktuariens tid komme att upptagas för detta arbete. Därjämte skulle, förutom extra arbetskrafter vid tiden för fondberäkningarnas

slutliga utförande, erfordras en ordinarie personal av en aktuarie, en kvinnlig bokhållare och ett kvinnligt biträde av andra grad.

För handhavandet av den frivilliga försäkringen ansågs personalbehovet icke kunna för närvarande närmare bestämmas, men i varje fall skulle dock enligt styrelsens mening därför erfordras en tjänsteman av första graden och ett kvinnligt biträde av första grad.

De under punkterna 6), 7) och 8) här förut angivna arbetena, vilka ansågos bliva av särdeles maktpåliggande natur, beräknades komma att upptaga en avsevärd del av byråchefens och förste aktuariens tid. För att biträda vid utförande av dessa arbeten skulle enligt styrelsens mening erfordras jämväl en aktuarie, som därjämte borde — i den mån tid bleve honom övrig därtill — utföra å byrån eljest förekommande göromål av mera kvalificerad natur. Det framhölls därvid, att för sistberörda göromål i styrelsens förslag upptagits en synnerligen knappt beräknad personal.

Arbetet med utfärdande av pensionsbrev, vilket delvis torde komma att åligga jämväl bokföringsavdelningen å kanslibyrån, har ansetts kräva två kvinnliga biträden av första grad å försäkringstekniska byrån.

För utförande av maskinskrivning å sistnämnda byrå har avsetts ett kvinnligt biträde av första grad.

För övriga ovan angivna uppgifter för denna byrå hava icke några särskilda ordinarie befattningshavare beräknats.

Med avseende å de särskilda arbetsuppgifter, som skulle åligga den försäkringstekniska byrån och därå anställda befattningshavare, har kommittén ansett pensionsstyrelsens beräkning av den för nämnda byrå erforderliga ordinarie personal icke giva anledning till annan erinran från kommitténs sida än i fråga om vissa kvinnliga befattningshavares tjänsteställning, till vilket spørsmål kommittén återkommer i det följande.

*Statistiska
byrån.*

Den föreslagna statistiska byrån skulle, enligt vad i den förenämnda promemorian meddelats, hava till uppgift:

- 1) att upplägga och handhava registret över avgiftspliktiga;
- 2) att varje år utarbета den statistiska delen av pensionsstyrelsens årsberättelse;

3) att utarbета de statistiska tabeller över dödlighet, invaliditet m. m., som vore nödvändiga för den försäkringstekniska utredning, som enligt pensionsförsäkringslagen skulle utföras senast fem år efter lagens trädande i kraft och sedermera minst vart tionde år;

4) att varje år verkställa den statistiska utredning, som erfordrades för beräkning av förslagsanslag i och för statens bidrag till pensionstillägg och understöd samt till den frivilliga försäkringen;

5) att till pensionsstyrelsen inkomma med de framställningar och förslag med avseende å pensionsförsäkringen, som på grundval av resultatet av byråns arbeten kunde synas lämpliga;

6) att verkställa de statistiska utredningar i övrigt, som på grund av remisser, styrelsens framställningar, den försäkringstekniska byråns utredningar o. dyl. befundes nödiga;

7) att handlägga ärenden rörande blanketter, formulär, uppgifter m. m. av statistisk natur; samt

8) att med uppmärksamhet följa de erfarenheter, som i utlandet gjordes på pensionsförsäkringens område, framför allt i den mån desamma vore av statistiskt intresse.

I fråga om den statistiska byråns uppgifter har uti promemorian vidare anförts, att arbetet med registret över avgiftspliktiga bleve synnerligen vidlyftigt och maktpåliggande. Huvudmaterial till detta register vore de förteckningar, som enligt 14 och 15 §§ av lagen om allmän pensionsförsäkring varje år skulle inlämnas till pensionsstyrelsen. Granskningen och bearbetningen av dessa uppgifter ansågs komma att föranleda till en mycket omfattande skriftväxling med de redovisande myndigheterna (mantalsskrivningsförrättare, taxeringsmyndigheter, krono- och kommunala uppborndsmyndigheter). Då det gällde att individuellt år efter år följa en befolkningsstock på 3 à 4 millioner, då vidare givetvis den största omsorg måste nedläggas på att förhindra, att felaktigheter och ofullständigheter insmöge sig i uppgifterna, och då slutligen i många fall komme att möta mer än vanliga svårigheter att erhålla ett bearbetningsbart uppgiftsmaterial, måste ifrågavarande arbete bliva synnerligen forcerat och krävande.

Jämväl måste för fullständigande av och iakttagande av förändringar i registret från olika myndigheter inhämtas kompletterande upp-

gifter rörande undantagande från avgiftsplikt, dödsfall, inrikes och utrikes omflyttningar, namnförändringar m. m.

De statistiska arbetena komme, framhålles det i promemorian, att utom förenämnda material omfatta även andra pensionsstyrelsens register, nämligen de som avsåge pensionsansökningar, beviljade pensioner och frivilliga avgifter, ävensom postsparbankens redovisningar över lyftade pensioner och inbetalda frivilliga avgifter.

För utförande av de statistiska arbetena syntes dessutom krävas uppläggande av särskilda statistik kort i större eller mindre utsträckning, för vilkas framställning, sortering och räkning det vore avsett att använda s. k. punsningsmaskin, vilken medgäve större kontroll samt besparade tid och arbetskrafter.

Av pensionsstyrelsen har för den statistiska byrån beräknats följande ordinarie personal utom chefen för byrån:

1 förste aktuarie, tillika sekreterare,

2 aktuarier,

1 kvinnlig bokhållare,

4 kvinnliga biträden av andra grad,

24 » » » första grad.

Beträffande de nämnda befattningshavarnas åligganden har i promemorian framhållits följande.

Förste aktuarien skulle, förutom skötandet av de honom åliggande statistiska göromålen, jämväl tjänstgöra såsom sekreterare å byrån. Med hänsyn till det stora material, som komme att höra till byrån, och den därav förorsakade skriftväxlingen ansågos sekreterargöromålen komma att bliva betydande.

Det påpekades, att förste aktuarien borde utom statistisk utbildning även äga matematisk sådan, då särskilt de under punkt 3) av byråns åligganden nämnda arbetena krävde en ingående förståelse av även försäkringsmatematiska arbeten.

Av de två aktuarierna skulle den ene närmast handhava arbetena med registret och den andre övriga statistiska arbeten.

Det skulle åligga aktuarierna att var och en på sitt område uppsätta skrivelser och på uppdrag av chefen för byrån eller förste aktuarien hand-

lägga ärenden, som hörde till den statistiska byrån, eller vara ledare för vissa delar av byråns arbeten.

Enligt styrelsens mening skulle av kvinnliga ordinarie biträden behövas ett med matematisk utbildning (bokhållare) för att kunna utföra mera kvalificerade detaljarbeten, särskilt sådana, som fölle under punkt 3) av byråns åligganden. Av detta biträde måste man fordra en större omdömesförmåga, för att det måtte kunna handleda de övriga biträdena.

I övrigt syntes för byråns arbeten komma att behövas ett 50-tal kvinnliga biträden, av vilka styrelsen ansåg åtminstone 28 böra upptagas på ordinarie stat. Av sistnämnda ordinarie biträden skulle fyra vara av andra grad och de återstående tjugufyra av första grad. Av de fyra biträdena i andra graden skulle fordras huvudsakligen större erfarenhet och rutin i byråns arbeten eller i statistiskt arbete i allmänhet samt omdömesförmåga och kompetens att närmast under den kvinnliga bokhållaren kunna leda smärre grupper av arbeten och vara »förmän» för de biträden, som vore sysselsatta med dessa arbeten. På samma gång som man genom inrättandet av biträdesbefattningar i andra grad skulle kunna åt byrån förvärva och äga större utsikt att få behålla lämpliga dylika biträden, skulle de härigenom ökade befordringsutsikterna för biträdena av första grad utgöra en kraftig sporre att i sitt arbete prestera det bästa möjliga.

Kommittén har i fråga om behovet redan nu av en särskild statistisk byrå inom pensionsstyrelsen känt sig synnerligen tveksam. De arbetsuppgifter, som föreslagits skola tillhöra denna byrå, hava nämligen syntts kommittén till en betydande del stå i det intima sammanhang med arbetet inom den försäkringstekniska byrån, att det förefallit kommittén med fog kunna ifrågasättas, huruvida icke den föreslagna statistiska avdelningen åtminstone ännu så länge borde ingå i den försäkringstekniska byrån, måhända såsom en särskild underavdelning av densamma. Erinras må, hurusom i riksförsäkringsanstalten, vars arbete väl kan i viss mån jämföras med pensionsstyrelsens, det statistiska arbetet utföres å samma byrå som det försäkringstekniska.

Om än sålunda, vad pensionsstyrelsen beträffar, arten av de arbetsuppgifter, som anses böra anförtros åt den statistiska byrån, icke i och

för sig torde med nödvändighet påkalla redan nu inrättandet av en särskild sådan byrå, torde dock å andra sidan böra medgivas, att till stöd för en dylik åtgärd kan anföras den synnerligen stora omfattningen av vissa för denna byrå avsedda arbeten. I sådant hänseende må särskilt påpekas, att registret över de obligatoriskt försäkrade torde komma att omfatta över 3,000,000 personer, att för dessa personer årligen skola införas anteckningar om erlagda pensionsavgifter m. m. samt att förändringar beträffande de försäkrade, såsom dödsfall och namnändringar, måste iakttagas.

Vid nu anförda förhållande har kommittén icke tilltrött sig att mot pensionsstyrelsens bestämt uttalade mening avstyrka uppförande å ordinarie stat av personal avsedd för den föreslagna statistiska byrån; och har med hänsyn till den stora omfattningen av det för ifrågavarande byrå avsedda arbetet det av pensionsstyrelsen beräknade antalet ordinarie befattningshavare icke syntts kommittén vara större än vad som kan anses vara av behovet påkallat. I fråga om de föreslagna kvinnliga befattningshavarnas tjänsteställning hänvisar kommittén emellertid till det följande.

Ä den vid 1913 års riksdag antagna ordinarie staten för pensionsstyrelsen äro uppförda en förste vaktmästare och två andre vaktmästare. I nämnda hänseende är icke ifrågasatt någon ändring.

Avlöningar till ordinarie befattningshavare. Generaldirektören.

Generaldirektören och chefen för pensionsstyrelsen åtnjuter en avlöning å ordinarie stat av 11,000 kronor, därav lön 7,000, tjänstgöringspenningar 3,000 och ortstillägg 1,000 kronor. Till befattningens förste innehavare utgår därjämte ett avlöningstillägg å 4,000 kronor av anslag å extra stat.

Beträffande generaldirektörens avlöningsförmåner har icke föreslagits någon ändring.

Ledamöterna.

Vidkommande avlöningen till ordinarie ledamöter i pensionsstyrelsen yttrade vederbörande departementschef vid föredragning inför Kungl. Maj:t den 25 april 1913 av frågan om anslag till nämnda styrelse, att han ansåge de för hovrättsråd gällande bestämmelser böra tills vidare vinna tillämp-

ning. Enligt gällande lönestat åtnjöte hovrättsråden en begynnelseavlöning av 7,000 kronor jämte tre ålderstillägg efter 5, 10 och 15 års tjänstgöring å respektive 500, 600 och 600 kronor. Efter 15 år skulle alltså de nämnda tjänstemännen i pensionsstyrelsen komma att uppnå en avlöning av tillhoppa 8,700 kronor eller samma löneförmåner, som de centrala verkens byråchefer i allmänhet åtnjöte efter 5 år.

I Kungl. Maj:ts för Riksdagen framlagda statförlag upptogs avlöningen till pensionsstyrelsens ordinarie ledamöter på sätt departementschefen ifrågasatt, och gjordes från Riksdagens sida icke någon erinran mot de för dessa tjänstemän föreslagna avlöningsbeloppen.

Pensionsstyrelsen har uti den till kommittén remitterade skrivelsen den 18 december 1913 föreslagit, att ledamöterna i styrelsen måtte tillerkännas en avlöning, motsvarande den som i allmänhet utginge till byråchefer i centrala ämbetsverk.

Till stöd härför har pensionsstyrelsen anfört, att det arbete, som komme att åligga styrelsens ledamöter, finge anses kvalitativt och kvantitativt minst lika krävande som det, vilket utfördes av byråcheferna i andra centrala ämbetsverk. De ärenden, som av pensionsstyrelsens ledamöter skulle handläggas, vore enligt styrelsens mening av synnerligen viktig art, och det vore därför nödvändigt att till dessa platser erhålla fullt kvalificerade personer. Styrelsen ansåg det även vara av stor betydelse att, sedan en person en gång tagit anställning såsom ledamot i styrelsen, han icke på grund av för låg avlöning frestades att lämna ämbetsverket.

Innan kommittén går att angiva sin uppfattning beträffande avlöningen åt ledamöterna i pensionsstyrelsen, torde få erinras om anledningen till att hovrättsrådets avlöningar blivit bestämda så som skett.

Enligt det av kommittén uti betänkande (delen XIV) av den 16 juli 1908 framlagda förslag beträffande rikets hovrätter skulle den dittillsvarande fördelningen av hovrätternas ledamöter i hovrättsråds- och assessorsgrader upphöra och samtliga ordinarie ledamöter erhålla benämningen hovrättsråd.

I fråga om hovrättsrådets avlöning fann kommittén sig dock icke böra föreslå full tillämpning av de principer, som vid nyare löneregleringar

följts beträffande tredje gradens tjänstemän i centrala ämbetsverk. Frånsett den avsevärda ökning i utgifterna för statsverket, som därav skulle för-
anledas, ansåg kommittén nämligen den omständigheten, att befordran till
ledamot i hovrätt i regel vunnes ej obetydligt tidigare än till tredje gradens
tjänst i allmänhet, utgöra ett talande skäl för, att begynnelseavlöningen
för ledamöterna i hovrätt ej sattes lika hög som för innehavarna av tredje
gradens tjänster i centrala ämbetsverk och att genom anordnande av flera
ålderstillägg den för sistnämnda tjänst innehavare avsedda slutavlöningen
8,700 kronor av ledamot i hovrätt vunnes först efter längre tids ledamot-
skap. Ett dylikt avlöningssystem skulle ock, påpekade kommittén, mera an-
sluta sig till de för ledamöter i hovrätt då gällande avlöningsförhållanden,
enligt vilka dessa ledamöter i regel komme i åtnjutande av tre lönetillägg,
nämligen ett å 500 kronor efter fem års tjänstgöring såsom assessor, ett
å 600 kronor efter utnämning till hovrättsråd och ett likaledes å 600 kronor
efter fem års tjänstgöring såsom hovrättsråd.

Avlöningen till hovrättsråd ansågs ur rekryteringssynpunkt böra sättas
lika för samtliga hovrätterna, därvid avlöningen — med uteslutande av den
eljest i vissa fall förekommande avlöningstiteln ortstillägg — fördelades i
allenast lön och tjänstgöringspenningar med tillfogande av bestämmelse om
särskilt pensionsunderlag. Enligt kommitténs förslag skulle avlöningen ut-
göra 7,000 kronor, därav lön 4,500 och tjänstgöringspenningar 2,500, med
tre ålderstillägg till lönen efter respektive 5, 10 och 15 år, det första å
500 kronor och de båda övriga vardera å 600 kronor.

Efter det Kungl. Maj:t vid 1909 års riksdag framlagt proposition
angående reglering av löneförhållandena m. m. vid rikets hovrätter, blevo
nämnda av kommittén för hovrättsråd föreslagna avlöningssatser av Riks-
dagen godkända.

Vad nu ledamöterna i pensionsstyrelsen beträffar, har det synts kom-
mittén, som skulle deras befattningar i fråga om vikt och betydelse näppe-
ligen kunna skattas lägre än byråchefstjänster i andra centrala ämbetsverk.
Vid sådant förhållande och då beträffande pensionsstyrelsens ledamöter icke
föreligga de särskilda förhållanden, som i avseende å hovrättsråd begrundat
förberörda avvikelser från eljest i allmänhet tillämpade avlöningsprinciper,

har kommittén ansett sig böra tillstyrka, att avlöningen till pensionsstyrelsens ledamöter sättes lika med den för tjänstemän i tredje normalgraden numera bestämda eller alltså 8,100 kronor med ett ålderstillägg å 600 kronor efter fem år. Vid bifall härtill torde pensionsstyrelsens ledamöter böra erhålla benämningen »byråchefer».

De av kommittén föreslagna sekreterarna och förste aktuarierna torde, *Tjänstemän i andra och första graderna.* i anslutning till vad i pensionsstyrelsens statförslag skett, böra i avlöningshänseende likställas med tjänstemän i andra normalgraden i nyreglerade centrala ämbetsverk.

För notarier och aktuarier har pensionsstyrelsen föreslagit den för tjänstemän i första normalgraden numera bestämda avlöningen å stat; dock har styrelsen ansett det bliva erforderligt, att den erhöles befogenhet att tilldela en och annan tjänsteman av första graden lämpligt tilläggsarvode, därest åt honom anförtroddes ledningen av arbete av större vikt. Enligt vad den förenämnda promemorian utvisar, har man beräknat dylika arvoden särskilt för föreståndarna för register- och bokföringsavdelningarna å kanslibyrån.

Vad sålunda föreslagits i fråga om avlöningen å stat till notarier och aktuarier har icke givit kommittén anledning till erinran.

Beträffande däremot det ifrågasatta bemyndigandet för styrelsen att i vissa fall kunna tilldela tjänsteman särskilt arvode utöver den ordinarie avlöningen för arbete i tjänsten, har kommittén med särskild hänsyn till de vittgående konsekvenser inom statsförvaltningen, ett dylikt bemyndigande skulle kunna medföra, ansett sig böra bestämt avstyrka förslaget i denna del.

För den av pensionsstyrelsen föreslagna kvinnliga registratorn och kassören å kanslibyrån har styrelsen hemställt om en avlöning av 2,940 kronor, därav 1,800 i lön, 940 i tjänstgöringspenningar och 200 i ortstillägg, med fyra ålderstillägg till lönen, vart och ett å 365 kronor, efter resp. 3, 6, 9 och 12 år. *Kvinnliga befattningshavare.*

Beträffande ifrågavarande befattningshavare har i den nämnda promemorian anförts, bland annat, att de göromål, som skulle av befattningshavaren utföras, vore jämförliga med dem, som ålåg registrator och kassör i andra centrala ämbetsverk. Med hänsyn till den stora omfattningen av

pensionsstyrelsens verksamhet bleve den där anställda registratorns och kassörens göromål synnerligen vidlyftiga och komme att ökas år efter år. Det ansågs sannolikt, att denna ökning av arbetsbördan komme att påkalla anställandet av särskilt biträde å registratorskontoret.

Göromålets omfattning och beskaffenhet ävensom ansvaret för den betydliga kassa, som registratorn skulle hava om händer, syntes styrelsen innebära fullt fog för att denna befattning i statförslaget bort upptagas såsom en första gradens tjänstemannabefattning.

Då emellertid styrelsen — anfördes det vidare i promemorian — i statförslaget uppfört en kvinnlig befattningshavare för utförande av berörda göromål, hade detta visserligen skett i syfte att vinna besparing; men styrelsen hade tillika utgått från att de ifrågavarande göromålen kunde utföras även av en kvinna, om blott en verkligt kompetent och lämplig sådan kunde förvärvas för platsen.

Med vitsordande av den persons lämplighet, åt vilken registrators- och kassörsgöromålen för närvarande vore anförtrodda, framhölls i promemorian såsom icke blott rättvist och billigt utan ock principiellt riktigt, att den omständigheten, att befattningen innehades av en kvinna, icke borde medföra avlöningens bestämmande till lägre belopp, än vad som skäligen kunde anses motsvara göromålets vikt och natur samt det med dem förenade ansvaret. Styrelsen hade fördenskull ansett sig böra för den nu ifrågavarande kvinnliga befattningshavaren upptaga avlöningsförmåner, överstigande dem som av styrelsen föreslagits beträffande andra kvinnliga befattningshavare hos styrelsen.

Vidare har pensionsstyrelsen föreslagit uppförande å ordinarie stat av fyra kvinnliga bokhållarbefattningar med en avlöning av 2,100 kronor jämte två ålderstillägg, vardera å 325 kronor, efter resp. tre och sex år. Dessutom hava i styrelsens statförslag upptagits tolv kvinnliga biträdesbefattningar med en avlöning av 1,600 kronor och fyrtio sådana befattningar med en avlöning av 1,200 kronor, vartill för bägge de senast nämnda slagen av befattningar skulle kunna komma två ålderstillägg, vardera å 200 kronor, efter resp. fem och tio år.

Innan kommittén giver tillkänna sin egen ståndpunkt i fråga om

avlöningsförmånerna till ordinarie kvinnliga befattningshavare i pensionsstyrelsen, torde något få erinras om de normalgrader för kvinnliga biträden i centrala ämbetsverk, som vid senare årens riksdagar blivit fastställda.

För ett skrivbiträde hos fångvårdsstyrelsen, vilket hade att utföra därstädes förekommande renskrivningsarbete och därmed jämförliga göromål, beviljades vid 1910 års riksdag en avlöning å stat av 1,200 kronor, jämte två ålderstillägg, vardera å 200 kronor, efter resp. 5 och 10 år.

Å generaltullstyrelsens stat uppförde Riksdagen likaledes år 1910 två kvinnliga skrivbiträden, och blev, enär dessa biträden skulle hava enahanda göromål som skrivbiträdet hos fångvårdsstyrelsen, avlöningen för dem bestämd till nyssnämnda belopp.

År 1911 beslöt Riksdagen uppförande å staterna för vissa andra myndigheter av kvinnliga biträdesbefattningar med enahanda avlöning som för fångvårdsstyrelsens skrivbiträde.

Vid 1912 års riksdag föreslog Kungl. Maj:t dels, i vad angick de vid 1910 och 1911 årens riksdagar beviljade biträdesbefattningarna, viss jämkning i förhållandet mellan lön och tjänstgöringspenningar, dels ock inrättande av nya sådana befattningar hos åtskilliga ämbetsverk och myndigheter. Av dessa senare biträdesbefattningar skulle en del likställas med de nämnda befattningarna i fångvårdsstyrelsen och generaltullstyrelsen, under det för andra, av vilkas innehavare skulle krävas ett mera kvalificerat arbete, skulle bestämmas en avlöning av 1,600 kronor jämte två ålderstillägg, vardera å 200 kronor, efter resp. 5 och 10 år.

Riksdagen godkände de av Kungl. Maj:t föreslagna avlöningarna och yttrade i skrivelse den 28 maj 1912, n:r 2, bland annat, att Riksdagen funnit det välbetänkt att, på sätt föreslaget blivit, i allmänhet ordna biträdenas avlöningsförmåner efter allenast två olika typer, allteftersom befattningen avsåge renskrivning och därmed jämförliga göromål eller annat, kvalitativt högre arbete.

I överensstämmelse härmed vidtogos av Riksdagen jämkningar i staterna för de ämbetsverk, där biträdesbefattningar redan funnos upptagna, samt uppfördes i åtskilliga verks stater nya kvinnliga biträdesbefattningar, därav vissa i den då beslutade högre graden.

Uti betänkande, delen XL, av den 13 oktober 1913 framlade löne-

regleringskommittén, på given anledning, förslag i fråga om en ny avlöningstyp för kvinnliga biträden hos vissa ämbetsverk.

För biträden av denna nya typ föreslog kommittén en avlöning av 2,000 kronor med två ålderstillägg, vardera å 200 kronor, efter 5 och 10 år.

Till statsrådsprotokollet över finansärenden den 14 januari 1914, varav utdrag fanns bifogat statsverkspropositionen av samma dag (»Utgifterna. För flera huvudtitlar gemensamma frågor.»), gjorde chefen för finansdepartementet ett principuttalande beträffande den nya avlöningstypen för kvinnliga biträden, och anförde han därvid, bland annat, följande.

Det uppdrag, löneregleringskommittén i och med avgivandet av nyssberörda betänkande slutfört, avsåg i första hand en undersökning, huruvida och i vilken omfattning det arbete, som vore avsett att utföras av ifrågasatta kvinnliga bokhållare, i jämförelse med de uppgifter, som tillkomme de för särskilda ämbetsverk vid 1912 års riksdag föreslagna »biträden av högre avlöningsgrad», vore så maktpåliggande, att det betingade ytterligare en högre avlöningstyp.

Kommittén hade i frågan kommit till det resultatet, att inom statsförvaltningen förekomme för kvinnor lämpade arbetsuppgifter, vilka vore högre kvalificerade än de i allmänhet kvinnliga biträden tillkommande och för vilka under dåvarande förhållanden i regel anlidades manlig arbetskraft, om ock i ett och annat ämbetsverk redan då kvinnor toges i anspråk för ändamålet. De uppgifter, kommittén i främsta rummet funnit vara av angivna beskaffenhet, ansåg departementschefen kunna sammanfattas i följande uppräknings:

- 1) förmanskap för andra kvinnliga biträden i ämbetsverk, där en större kvinnlig personal stadigvarande vore verksam,
- 2) vissa bokhållerigöromål,
- 3) registrerings- och diarieföringsgöromål samt
- 4) uppsättning av enklare slag av skrivelser.

Givet vore, att de nämnda fyra grupperna av göromål icke finge anses uttömmande innefatta alla de uppgifter, som kunde motivera inrättandet av en ny avlöningstyp för kvinnliga biträden, på sätt blivit ifrågasatt. Andra göromål, som beträffande svårighetsgrad och betydelse vore jämförliga med de fyra, närmast såsom typer angivna grupperna av arbets-

uppgifter, funnes redan och komme utan tvivel med statsförvaltningens utveckling att allt framgent uppstå. Det vore därför av vikt, att, därest den nya tjänstegraden inrättades, den icke skematiskt bundes allenast vid de ifrågavarande fyra grupperna av arbetsuppgifter, utan principiellt även stode öppen för annat arbete, till svårighetsgrad och betydelse likvärdigt med dessa.

Den ståndpunkt, departementschefen utvecklat, ansåg han också givetvis förutsätta en anslutning till den av kommittén uttalade uppfattningen, att den föreslagna nya tjänstegraden ingalunda kunde motiveras med behovet att bereda befordringsutsikter åt kvinnliga biträden inom ett visst arbetsområde.

I skrivelse den 27 februari 1914, n:r 6, yttrade sig Riksdagen i allmänhet om behovet av den föreslagna nya avlöningsgraden för kvinnliga biträden.

Riksdagen hade visserligen, säges det i skrivelsen, hyst stor tvekan beträffande lämpligheten av att redan nu, innan de kvinnliga biträdesbefattningarna under längre tid än ett år varit i någon större omfattning uppförda å ordinarie stat, inrätta en ny typ av sådana tjänster, och denna tvekan hade för Riksdagen framställt sig med så mycket större styrka, som det icke syntes kunna förnekas, att konsekvenserna av ett sådant beslut, i form av ett allmännare krav på uppflyttning av de nuvarande tjänsterna av högre avlöningsgrad till den nya typen, kunde bliva ganska vittutseende. Emellertid ville Riksdagen å andra sidan icke bestrida, att i vissa särskilda fall behov av den föreslagna högre tjänstegraden kunde göra sig gällande.

Därvid borde dock, yttrade Riksdagen vidare, framhållas, att enbart den omständigheten, att de för de nya tjänsterna avsedda göromålen fölle inom ramen av de av chefen för finansdepartementet i principanförendet för samma tjänster angivna eller därmed jämförliga arbetsområden, icke i och för sig vore tillräckligt skäl för inrättande av en tjänst av tredje lönegraden. Det syntes nämligen vara ostridigt, att många av dessa göromål både kunde och borde utföras av tjänst innehavare i den nuvarande högre avlöningsgraden. Huvudvikten vid bedömandet av föreliggande fråga borde därför läggas därpå, att arbetet vid den nya tjänsten vore av

väsentligt mera krävande art och förenat med betydligt större ansvar än vad förhållandet vore eller avsetts att vara med biträdesbefattningarna i sistberörda avlöningsgrad. Givetvis vore det omöjligt att i förväg uppdraga några mera bestämda gränser för användningen av den nya tjänstetypen, utan måste det ankomma på prövning i varje särskilt fall, huruvida förutsättningarna för densamma vore för handen, och ansåge sig Riksdagen böra framhålla, att önskvärldheten av löneförbättring eller ökade beföringsutsikter för tjänst innehavarna i de lägre graderna under inga förhållanden borde vid en sådan prövning få göra sig gällande. Under förutsättning att dessa synpunkter noggrant iakttoges, hade Riksdagen ansett farhågan för ovan antydda konsekvenser icke böra föranleda Riksdagen att motsätta sig inrättande av den föreslagna tjänstegraden, och detta så mycket mindre som, vad den ekonomiska sidan av saken beträffade, åtgärden i fråga möjligen kunde antagas leda till någon besparing genom utbytande i vissa fall av manlig arbetskraft mot kvinnlig.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag har Riksdagen, enligt vad dess nyssnämnda skrivelse den 27 februari 1914 och dess skrivelse den 3 mars 1914, nr 7, utvisa, uppfört biträdesbefattningar av den nya (tredje) avlöningsgraden dels å staten för socialstyrelsen och dels å staten för kommerskollegii avdelning för näringsstatistik.

De olika lönegraderna för kvinnliga biträden gestalta sig sålunda:

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Orts-tillägg.	Summa.	Ålderstillägg.
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	
Första lönegraden	700	350	150	1,200	} Två å 200 kr. efter resp. 5 och 10 år.
Andra >	900	550	150	1,600	
Tredje >	1,100	750	150	2,000	

Beträffande nu den ordinarie kvinnliga personalen hos pensionsstyrelsen har kommittén med särskild hänsyn till det uttalande, som av Riksdagen år 1914 gjorts i fråga om den nya avlöningstypen för kvinnliga biträden, icke ansett sig kunna för någon av de kvinnliga befattnings-

havarna i nämnda styrelse föreslå högre avlöning än den för kvinnliga biträden av tredje grad bestämda.

Detta gäller såväl i fråga om den av pensionsstyrelsen föreslagna kvinnliga registrators- och kassörsbefattningen som ock beträffande den av styrelsen ifrågasatta kvinnliga bokhållargraden.

I sitt statförslag har pensionsstyrelsen upptagit fyra kvinnliga befattningar i bokhållargrad, av vilka en avsetts för kanslibyrån, två för försäkringstekniska byrån och en för statistiska byrån.

Då, enligt vad antytt blivit, Riksdagen endast med tvekan anslutit sig till förslaget om inrättande av biträdesbefattningar av den nya tredje graden, har kommittén icke tilltrött sig att till uppförande å pensionsstyrelsens stat föreslå mer än en kvinnlig biträdesbefattning i denna grad utöver den förenämnda registrators- och kassörsbefattningen.

Kommittén har härvid avsett, att å försäkringstekniska byrån skulle för fondberäkningar finnas en befattning i nämnda grad, enär man av innehavaren av denna befattning givetvis måste fordra en högre utbildning än som torde kunna skäligen begäras av biträden i andra grad.

Vad särskilt den ifrågasatta bokhållarbefattningen å statistiska byrån inom pensionsstyrelsen beträffar, har kommittén ansett sig så mycket mindre kunna tillstyrka, att innehavaren av nämnda befattning avlönas högre än kvinnliga biträden av andra grad, som i ett nyligen av kommittén efter kungl. remiss handlagt ärende angående uppförande å ordinarie stat av ett antal kvinnliga biträdesbefattningar hos statistiska centralbyrån varken av detta ämbetsverk eller från kommitténs sida föreslagits inrättande därstädes av någon enda kvinnlig biträdesbefattning i högre grad än den andra, oaktat i statistiska centralbyrån åtskilliga biträden sysselsättas med relativt högt kvalificerat statistiskt arbete.

Av de i pensionsstyrelsens statförslag upptagna tolv kvinnliga biträden av andra grad skulle tre tjänstgöra å kanslibyrån, ett å byrån för yttre ärenden, ett å de bägge gransknings- och besvärbyråerna, tre å den försäkringstekniska byrån och fyra å den statistiska byrån.

Med hänsyn till att samtliga dessa biträden skulle, enligt vad pensionsstyrelsen meddelat, hava att utföra kvalificerat arbete, såsom steno-

grafering, mera maktpåliggande räknearbete o. d., är från kommitténs sida icke annat att erinra mot att dessa biträden upptagas å stat såsom biträden av andra graden, än att det biträde, som avsetts för byrån för yttre ärenden, torde böra, likasom annan personal å denna byrå, erhålla allenast extra anställning.

Då tre av de utav pensionsstyrelsen föreslagna kvinnliga bokhållartjänsterna enligt kommitténs mening böra hänföras till biträdesbefattningar av andra graden, skulle alltså hela antalet ordinarie kvinnliga biträden av andra graden komma att uppgå till 14.

Till den lägsta graden av kvinnliga biträden skulle enligt pensionsstyrelsens statförslag hänföras fyrtio biträden. Såsom en följd av kommitténs uppfattning i fråga om byrån för yttre ärenden skulle i den ordinarie staten nämnda antal böra minskas med två biträden, vilka avsetts för denna byrå.

Vaktmästare.

Beträffande de vid 1913 års riksdag fastställda avlöningarna för förste vaktmästare och vaktmästare hos pensionsstyrelsen har icke i nu förevarande ärende ifrågasatts någon ändring.

Hemställan.

Kommittén — som tillåter sig ånyo erinra, hurusom vid 1913 års riksdag å 1914 års stat för pensionsstyrelsen uppförts såsom ordinarie befattningshavare en generaldirektör och chef samt två ledamöter ävensom en förste vaktmästare och två vaktmästare — hemställer,

att från och med år 1915 må å ordinarie stat för pensionsstyrelsen upptagas:

en generaldirektör och chef med en avlöning av 11,000 kronor, därav lön 7,000, tjänstgöringspenningar 3,000 och ortstillägg 1,000 kronor;

fem byråchefer, var och en med en avlöning av 8,100 kronor, därav lön 5,000, tjänstgöringspenningar 2,500 och ortstillägg 600 kronor, vartill skulle kunna komma ett ålderstillägg till lönen å 600 kronor efter fem år;

fem tjänstemän i andra normalgraden, var och en med en avlöning av 5,800 kronor, därav lön 3,600,

tjänstgöringspenningar 1,800 och ortstillägg 400 kronor, vartill skulle kunna komma två ålderstillägg till lönen, det ena med 500 kronor efter fem år och det andra, likaledes med 500 kronor, efter ytterligare fem år;

sjutton tjänstemän i första normalgraden, var och en med en avlöning av 4,000 kronor, därav lön 2,200, tjänstgöringspenningar 1,500 och ortstillägg 300 kronor, vartill skulle kunna komma tre ålderstillägg till lönen, det första med 500 kronor efter fem år, det andra, likaledes med 500 kronor, efter ytterligare fem år och det tredje, ävenledes med 500 kronor, efter än ytterligare fem år;

två kvinnliga biträden i tredje graden, vardera med en avlöning av 2,000 kronor, därav lön 1,100, tjänstgöringspenningar 750 och ortstillägg 150 kronor, vartill skulle kunna komma två ålderstillägg till lönen, det ena med 200 kronor efter fem år och det andra, likaledes med 200 kronor, efter ytterligare fem år;

fjorton kvinnliga biträden i andra graden, vart och ett med en avlöning av 1,600 kronor, därav lön 900, tjänstgöringspenningar 550 och ortstillägg 150 kronor, vartill skulle kunna komma två ålderstillägg till lönen, vardera å 200 kronor, det ena efter fem år och det andra efter ytterligare fem år;

trettioåtta kvinnliga biträden i första graden, vart och ett med en avlöning av 1,200 kronor, därav lön 700, tjänstgöringspenningar 350 och ortstillägg 150 kronor, vartill skulle kunna komma två ålderstillägg till lönen lika med dem för övriga förenämnda kvinnliga biträden;

en förste vaktmästare med en avlöning av 1,500 kronor, därav lön 900, tjänstgöringspenningar 450 och ortstillägg 150 kronor, vartill skulle kunna komma ett ålderstillägg till lönen å 100 kronor efter fem år; samt två vaktmästare, vardera med en avlöning av 1,200

kronor, därav lön 700, tjänstgöringspenningar 350 och ortstillägg 150 kronor, vartill skulle kunna komma två ålderstillägg till lönen, det ena med 100 kronor efter fem år och det andra, likaledes med 100 kronor, efter ytterligare fem år; ävensom

att i staten för pensionsstyrelsen den bestämmelsen fortfarande intages, att, därest vaktmästare i sådan egenkap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej utgå till honom ävensom å lönen avdragas 100 kronor årligen.

Anslag till vikariatsersättningar m. m.

Å den ordinarie staten för pensionsstyrelsen synes kommittén böra uppföras ett anslag för bestridande av dels ersättningar till vikarier vid semester för ordinarie befattningshavare, dels ock eventuellt erforderliga fyllnadsersättningar utöver tjänstgöringspenningar till vikarier vid sjukdomsfall för ordinarie kvinnliga befattningshavare eller vaktmästare.

För nämnda ändamål har kommittén beräknat ett belopp av tillhoppa 9,900 kronor.

Utöver berörda belopp torde komma att behövas medel till bestridande av ersättningar åt vikarier under tjänsteresor, som företagas av generaldirektören och andra tjänstemän i styrelsen. Då emellertid särskilt under den första tiden av pensionsförsäkringslagens tillämpning det torde vara omöjligt att närmare beräkna vad som kan komma att åtgå härför, har det syntts kommittén lämpligast, att dylika vikariatsersättningar tills vidare utgå av anslag å extra stat.

I detta sammanhang anser sig dock kommittén böra något beröra frågan om nämnda tjänsteresor.

I den av styrelsen avgivna promemorian har under rubriken »Byrån för yttre ärenden» i nämnda hänseende anförts följande.

För att kunna uppfylla de krav, som ställdes på denna byrå i fråga om vägledning m. m. för de lokala myndigheterna, vore det nödvändigt att byråns chef och tjänstemän i så stor utsträckning som möjligt företoge inspektionsresor och att i detta avseende tillsåges, att så vitt möjligt alla

pensionsnämnder och ombud med icke allt för långa mellanrum besöktes. Då pensionsdistriktens antal uppginge till över 2,600, ansågs det uppenbart, att ifrågakvarande inspektionsresor skulle taga mycken tid i anspråk.

Även om till en början inspektionsresor må bliva behövligen i jämförelsevis avsevärd omfattning, synes det likväl kommittén, som skulle någon mera regelbundet återkommande inspektion av varje pensionsnämnd näppeligen vara erforderlig. Genom styrelsens ombud torde nämligen möjlighet förefinnas för styrelsen att handleda och kontrollera pensionsnämnderna, och synes även styrelsen själv vara i tillfälle att i sammanhang med granskning av pensionsnämnds beslut i pensionsärende öva en viss uppsikt över nämndernas verksamhet.

I varje fall anser kommittén det vara angeläget, att nödig begränsning av inspektionsresorna iakttages, till förekommande av att utgifterna för statsverket i nämnda hänseende må bliva allt för höga.

Kommittén hemställer,

att å den ordinarie staten för pensionsstyrelsen uppföres ett anslag å 9,900 kronor till vikariatsersättningar under semester samt vid sjukdomsförfall för vissa befattningshavare.

Åberopande vad i det föregående anförts, hemställer kommittén,
att den ordinarie avlöningsstaten för pensionsstyrelsen må erhålla följande förändrade lydelse:

Stat.

	Lön.	Tjänstgöringspenningar.	Orts-tillägg.	Summa.	
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	
1 generaldirektör och chef	7,000	3,000	1,000	11,000	
1 byråchef	5,000	2,500	600	8,100	} Efter 5 år kan lönen höjas med 600 kronor.
4 byråchefer	20,000	10,000	2,400	32,400	
1 tjänsteman i andra lönegraden (sekreterare).	3,600	1,800	400	5,800	} Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor och efter 10 år med ytterligare 500 kronor.
4 tjänstemän i andra lönegraden (sekreterare, förste aktuarier)	14,400	7,200	1,600	23,200	
Transport	—	—	—	80,500	

	Lön.	Tjänstgöringspennin- gar.	Orts- tillägg.	Summa.	
	Kr.	Kr.	Kr.	Kr.	
Transport	—	—	—	80,500	
1 tjänsteman i första lönegraden (notarie)	2,200	1,500	300	4,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 500 kronor, efter 10 år med ytterligare 500 kronor och efter 15 år med än ytterligare 500 kronor.
16 tjänstemän i första lönegraden (notarier, aktuarier)	35,200	24,000	4,800	64,000	
1 kvinnligt biträde i tredje lönegraden (registrator och kassör)	1,100	750	150	2,000	
1 kvinnligt biträde i tredje lönegraden (bokhållare)	1,100	750	150	2,000	Efter 5 år kan lönen höjas med 200 kronor och efter 10 år med ytterligare 200 kronor.
1 kvinnligt biträde i andra lönegraden	900	550	150	1,600	
13 kvinnliga biträden i andra lönegraden	11,700	7,150	1,950	20,800	
1 kvinnligt biträde i första lönegraden	700	350	150	1,200	
37 kvinnliga biträden i första lönegraden	25,900	12,950	5,550	44,400	Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor.
1 förste vaktmästare	900	450	150	1,500	
1 vaktmästare	700	350	150	1,200	
1 do	700	350	150	1,200	Efter 5 år kan lönen höjas med 100 kronor och efter 10 år med ytterligare 100 kronor.
Till vikariatsersättningar under semester samt vid sjukdomsfall för vissa befattningshavare	—	—	—	9,900	
Summa	—	—	—	234,300	

Anmärkning. Därest vaktmästare i sådan egenskap åtnjuter fri bostad samt bränsle, skall, så länge denna förmån kvarstår, ortstillägg ej utgå till honom ävensom å lönen avdragas 100 kronor årligen.

Avlöningsvillkor.

Genom kungl. kungörelse den 18 juli 1913 (svensk författningssamling n:r 138) hava stadgats villkor och bestämmelser för åtnjutande av de från 1914 års början för ordinarie befattningshavare i pensionsstyrelsen fastställda avlöningsförmåner.

De av kommittén förordade förändringar i och tillägg till nu gällande ordinarie avlöningsstat för pensionsstyrelsen har kommittén funnit påkalla jämväl en revision av förenämnda avlöningsvillkor.

Vid uppgörandet av sitt förslag i nämnda hänseende har kommittén särskilt uppmärksammat de av Riksdagen år 1914 i sammanhang med

antagande av ändrad avlöningsstat för socialstyrelsen godkända allmänna villkor och bestämmelser för avlöningsförmånernas åtnjutande.

Kommittén hemställer,

att för åtnjutande av de avlöningsförmåner, som i blivande ny stat varda upptagna för ordinarie befattningshavare i pensionsstyrelsen, måtte fastställas följande villkor och bestämmelser, nämligen:

1:o) för ordinarie befattningshavare utom kvinnliga biträden:

att tjänst innehavare skall, i den mån ej undantag kunna anses böra stadgas eller för särskilda fall efter prövning medgivnas, vara å tjänsterummet tillstädes minst sex timmar varje söckendag;

att befattningshavare skall vara underkastad den vidsträcktare tjänstgöringsskyldighet eller jämkning i åligganden, som vid en möjligen inträdande förändrad organisation av pensionsstyrelsen eller eljest i allmänhet kan varda stadgad, samt i sådant hänseende, ävensom därest styrelsens ställning inom statsförvaltningen varder så förändrad, att den ej längre kan anses såsom självständig styrelse, eller därest vissa ifrågavarande styrelse tillhörande göromål överflyttas till annat verk, vara pliktig att, med bibehållande av den tjänstegrad och den avlöning han innehar, efter ny eller förändrad arbetsordning sköta de med befattningen förenade göromål eller, efter Kungl. Maj:ts förordnande, tjänstgöra i det verk eller den anstalt, vartill göromålen överlämnas; skolande befattningshavare i pensionsstyrelsen slutligen, likaledes med bibehållande av nyssnämnda förmåner, vara underkastad att, när helst så av Kungl. Maj:t prövas lämpligt, förflyttas till annan befattning inom förvaltningen å det sociala området;

att med ordinarie befattning inom pensionsstyrel-

sen icke må förenas annan tjänst å rikets, Riksdagens eller kommuns stat;

att med ordinarie befattning inom pensionsstyrelsen ej heller må förenas vare sig uppdrag såsom ordförande eller ledamot i styrelse för verk eller bolag, som är föresatt med Kungl. Maj:ts oktroj eller blivit registrerat såsom aktiebolag, eller befattning såsom tjänsteman i sådant verk eller bolag eller annan tjänstebefattning av vad slag som helst, så framt ej, beträffande generaldirektören och byråcheferna, Kungl. Maj:t och, vad angår andra befattningshavare, pensionsstyrelsen uppå därom gjord framställning och efter prövning, att ifrågavarande uppdrag eller tjänstebefattning ej må anses inverka hinderligt för tjänstgöringen inom pensionsstyrelsen, finner uppdraget eller befattningen kunna få mottagas och tills vidare bibehållas;

att befattningshavare är skyldig att tjänstgöra å den särskilda befattning uti innehavande grad, där han, till befordrande av arbetets oavbrutna gång, befinnes vara lämplig och behövlig;

att tjänstgöringspenningar få uppbäras endast för den tid, befattningshavare verkligen tjänstgjort eller åtnjutit semester, men för den tid, han eljest varit från tjänstgöring befriad, skola utgå till den, som uppehållit befattningen;

att den, som av sjukdom hindras att förrätta sin befattning, äger uppbära hela lönen jämte ortstillägget, men att den, som undfår ledighet för svag hälsas vårdande, enskilda angelägenheter, tjänstgöring hos Riksdagen, dess utskott eller revisorer eller andra särskilda uppdrag eller i behörig ordning avstänges från tjänstgöring eller eljest är lagligen förhindrad att sköta befattningen, kan förpliktas att under ledigheten utöver sina tjänstgöringspenningar avstå så mycket av lönen eller

ortstillägget, som för befattningens uppehållande erfordras eller eljest prövas skäligt;

att avlöning ej må utgå till befattningshavare för tid, varunder han avhållit sig från tjänstgöring utan att hava i vederbörlig ordning erhållit tjänstledighet eller utan att han kan styrka giltigt förfall;

att, därest befattningshavare varder avstängd från tjänstgöring eller i häkte tagen, den del av hans avlöning, som icke prövas böra användas till befattningens uppehållande, skall under tiden innehållas, såvida ej prövas skäligt låta honom uppbära något därav;

att vid sjukdomsförfall, eller när det erfordras till följd av tjänsteresor eller för beredande av semester, befattningshavare av lägre grad skall vara skyldig att, om han förordnas till högre befattning i pensionsstyrelsen, bestrida densamma mot åtnjutande därvid av, i stället för egna tjänstgöringspenningar, vid sjukdomsförfall de för befattningen anslagna tjänstgöringspenningar, men eljest däremot svarande belopp;

att emellertid, därest tjänsteman av högre grad till följd av tjänsteresa eller för handläggning av särskilda ärenden är under allenast några få, högst fyra dagar hindrad att sköta sin befattning, tjänsteman av lägre grad skall vara pliktig att utan särskild ersättning sköta de till befattningen hörande löpande göromålen;

att, därest förhöjning av lönen efter viss tids fortsatt innehavande av befattning i samma lönegrad är i staten medgiven, tidpunkten för

första förhöjningen bestämmes att inträda efter fem år, under villkor att innehavaren under mer än fyra femtedelar av den tjänstetid, som erfordras för att vinna nämnda förhöjning, med gott vitsord bestritt sin egen eller, på grund av förordnande, annan statens tjänst eller fullgjort annat offentligt uppdrag, dock att härvid

icke må föras honom till last den tid, han åtnjutit semester eller ledighet för fullgörande av värnplikt, och för andra förhöjningen, om sådan förekommer, efter ytterligare fem år, på samma villkor samt

för tredje förhöjningen, där sådan äger rum, efter än ytterligare fem år, ävenledes på samma villkor,

under iakttagande, vad var och en av omnämnda löneförhöjningar angår, att den högre avlöningen ej får tillträdas förr än vid början av kalenderåret näst efter det, varunder den stadgade tjänsteåldern blivit uppnådd;

börande därvid förste vaktmästare och annan vaktmästare tillgodoräknas den tid, som före den nya statens trädande i kraft förflutit från hans tillträde till innehavande ordinarie befattning;

att likväl löntagare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande av löneförhöjning, redan uppnått den levnads- och tjänsteålder, som berättigar honom till pension, icke må tillträda samma förhöjning;

att semester årligen må, när sådant kan ske utan hinder för göromålens behöriga gång, åtnjutas av generaldirektören, byråchef och tjänsteman i andra lönegraden under en och en halv månad, av tjänsteman i första lönegraden under en månad samt av förste vaktmästare och annan vaktmästare under femton dagar;

att befattningshavare, som har sig anförtrodd upp-
börd eller kontroll å uppbörd, är pliktig att å tid av året, som av generaldirektören bestämmes, begagna sig av semester;

att vid avgång från tjänsten till följd av avskedstagande, entledigande eller dödsfall själva lönen ävensom ortstillägget utgå till månadens slut;

att i fråga om skyldighet att avgå från tjänsten ävensom i fråga om rätt till pension skall gälla vad i särskild lag angående civila tjänst innehavares rätt till

pension är vid tiden för den nya lönestatens ikraftträdande eller, såvitt angår innehavare av befattning, som därefter tillträdes, vid tillträdet till befattningen stadgat; att den, som tillträder den nya avlöningsstaten, skall vara skyldig underkasta sig, efter Kungl. Maj:ts bestämmande, upphörande av eller minskning i extra inkomster, som kunna åtfölja tjänstebefattning eller utgå för bestyr i sammanhang därmed;

att en var, som med eller efter den nya lönestatens ikraftträdande tillträder befattning i pensionsstyrelsen, skall vara pliktig att underkasta sig förberörda villkor och bestämmelser; samt

att förutvarande innehavare av ordinarie befattning i pensionsstyrelsen, som icke före den 1 december 1914 anmäler, att han vill underkasta sig den nya avlöningsstaten samt nämnda villkor och bestämmelser, och som icke lagligen kan därtill förbindas, skall varda bibehållen vid honom dittills tillkommande avlöningsförmåner ävensom, i den mån ej annat föranledes av bestämmelserna i lagen angående civila tjänstinnehavares rätt till pension, vid den rätt till pension, som dittills tillkommit honom;

2:o) för kvinnliga biträden å pensionsstyrelsens stat:

att, då vid uppförande i stat av biträdesbefattning till innehavare av densamma befordras person, som omedelbart före sin befordran inom pensionsstyrelsen utfört samma arbete som det till befattningen hörande mot fast arvode under föregående år till belopp, överstigande vad enligt staten skall utgå till befattningens innehavare, styrelsen skall äga bereda fyllnad i avlöningen för dess uppbringande till nämnda arvodes belopp; dock att biträdet genom dylik avlöningsfyllnad ej må i något fall

tillgodoföras avlöning till högre belopp, än som motsvarar beloppet av den med befattningen i fråga förenade slutavlöningen, tjänstgöringspenningar och ortstillägg däri inräknade;

att i fråga om biträdes av tredje graden arbetstid å tjänsterummet skall gälla vad här ovan föreskrivits för andra ordinarie befattningshavare i styrelsen samt att biträdes av första eller andra graden arbetstid å tjänsterummet skall vara sex timmar, dock att sådant biträde skall vara pliktigt att i särskilda fall, när arbetets behöriga gång det kräver, kvarstanna i arbetet å tjänsterummet intill ytterligare en timme;

att biträde må åtnjuta semester under en månad om året, när sådant utan hinder för göromålens behöriga gång kan ske;

att biträde av lägre grad, som efter intjänande av båda ålderstilläggen i denna grad befordras till biträdesbefattning av närmast högre grad, må omedelbart komma i åtnjutande av ett ålderstillägg i sistnämnda grad;

att vid sjukdomsförfall eller när det erfordras för beredande av semester biträde av lägre grad skall vara skyldigt att, om det förordnas såsom biträde av högre grad hos styrelsen, bestrida befattningen som sådant; ägande sålunda förordnat biträde av lägre grad att därunder i stället för egna tjänstgöringspenningar åtnjuta, om förordnandet erfordras i följd av sjukdomsförfall, de med den tjänstledigas befattning förenade tjänstgöringspenningar, men, då förordnandet erfordras för beredande av semester, ett mot den semesterledigas tjänstgöringspenningar svarande belopp;

att gift kvinna må till biträdesbefattning befordras allenast efter av Kungl. Maj:t på framställning i varje särskilt fall lämnat medgivande;

att, där kvinnlig innehavare av biträdesbefattning

ingår äktenskap, hon icke skall vara skyldig att av sådan anledning avgå från tjänsten, därest icke styrelsen med hänsyn till tjänstens behöriga upprätthållande finner det nödigt;

att biträdesbefattning skall av styrelsen tillsättas medelst konstitutorial och att tillsättningen skall ske efter tjänstens ledigförklarande genom kungörelse;

att rörande tillsättningen i övrigt, kompetensfördringar, ordningen för meddelande av tjänstledighet och avsked samt för åtal och disciplinär bestraffning och dylikt skola gälla de närmare stadganden, som må varda av Kungl. Maj:t bestämda; samt

att i övrigt de för andra ordinarie befattningshavare i pensionsstyrelsen stadgade villkor och bestämmelser för avlöningsförmånens åtnjutande skola i tillämpliga delar och i den mån de icke stå i strid mot vad här blivit föreskrivet lända till efterrättelse.

Enligt pensionsstyrelsens föreliggande förslag skulle å extra stat för år 1915 uppföras ett förslagsanslag å 415,000 kronor under rubrik »till chef (lönetillägg till förste innehavaren 4,000 kr.), dennes ställföreträdare, sakkunniga hos styrelsen, extra ledamöter, biträden, ombud, resekostnadsersättningar, hyra, skrivmaterialier, tryckningskostnader, inventarier m. m.».

Anslag å extra stat.

De i nämnda anslagssumma ingående posterna hava av styrelsen beräknats sålunda:

lönetillägg till generaldirektören	4,000	kronor
arvode till generaldirektörens ställföreträdare	1,000	»
ersättning till sakkunniga hos styrelsen	12,000	»
avlöning åt amanuenser och andra extra biträden samt extra vaktmästare ävensom arvoden åt eventuellt behövliga extra ledamöter	60,000	»
Transport	77,000	kronor

	Transport	77,000	kronor
arvoden åt instruktionsombud		25,000	»
ersättning till ortsombud		150,000	»
resekostnadsersättning till styrelsen och instruktionsombud		30,000	»
hyra av ämbetslokal		20,000	»
städning av ämbetslokalen, värme och belysning		8,000	»
skrivmaterialier, telefon, böcker, bindning av kontorsböcker			
m. m.		20,000	»
tryckningskostnader		60,000	»
inköp av inventarier, inklusive skriv- och räknemaskiner,			
samt diverse utgifter		25,000	»
	Summa	415,000	kronor.

Vidkommande anslagsposten »lönstillägg till generaldirektören» får kommittén erinra, hurusom Riksdagen år 1913 medgivit att, för möjliggörande av att högre löneförmåner än den normala avlöningen 11,000 kronor måtte kunna beredas generaldirektörsbefattningens förste innehavare, på extra stat anvisades ett anslag av 4,000 kronor att av Kungl. Maj:t för ändamålet disponeras.

Med anledning av pensionsstyrelsens förslag i fråga om arvode till generaldirektörens ställföreträdare får kommittén anföra följande.

Då vederbörande departementschef den 25 april 1913 för Kungl. Maj:t framlade förslag i fråga om pensionsstyrelsens organisation, uttalade han såsom sin mening, att en av styrelsens ledamöter borde erhålla uppdrag såsom generaldirektörens ställföreträdare, men beräknades ej i statförslaget något särskilt arvode till ställföreträdaren.

Varken i den kungl. propositionen i ämnet eller i Riksdagens därav föranledda skrivelse gjordes något vidare uttalande beträffande den ifrågasatta ställföreträdaren.

Kungl. Maj:t förordnade sedermera en av ledamöterna i pensionsstyrelsen att från och med den 15 september 1913 tills vidare under tre år vara ställföreträdare för generaldirektören och chefen för pensionsstyrelsen.

Då genom kungl. brev den 31 december 1913 fastställdes stat för pensionsstyrelsens avlöningar och omkostnader för år 1914, i vad desamma

icke voro i ordinarie stat upptagna, ingick visserligen i anslagsberäkningen belopp till arvode åt generaldirektörens ställföreträdare, men föreskrevs, att tills vidare och intill dess annorlunda kunde bliva förordnat sådant arvode icke finge utbetalas.

Rörande ärendens avgörande i vederbörande chefs frånvaro uti ämbetsverk, där chefen, vare sig fullständigt eller delvis, ensam har beslutanderätten i ärenden, uti vilkas prövning han deltagit, hava intill senare tid föreskrifterna i allmänhet — d. v. s. med frånseende dels av vissa särskilda undantag, dels ock av de fall, då av Kungl. Maj:t kan hava blivit annorlunda förordnat — växlat mellan två huvudtyper.

Sålunda hava för sådana fall beträffande vissa ämbetsverk föreskrivits, att de ärenden, i vilka chefen eljest beslutade och som kunde avgöras i chefens frånvaro, skulle avgöras kollektivt av vederbörande ledamöter.

I avseende å andra verk har åter stadgats, att den äldste tjänstgörande ledamoten skulle inträda i utövningen av chefens åligganden, med eller utan vissa begränsningar.

I senare tid hava för ifrågavarande fall föreskrifter av en tredje huvudtyp kommit i tillämpning (exempelvis i socialstyrelsen). Enligt dessa föreskrifter skall i chefens frånvaro dennes åligganden utövas av den av ledamöterna, vilken av Kungl. Maj:t förordnats att vara chefens ställföreträdare.

Vad nu pensionsstyrelsen beträffar, synes kommittén så mycket mindre något vara att erinra mot anordningen med en särskilt förordnad ställföreträdare för chefen, som därigenom vissa fördelar torde kunna vinnas.

Enligt pensionsstyrelsens förslag skulle ställföreträdaren åtnjuta ett särskilt arvode för detta uppdrag.

Då emellertid enligt vanliga avlöningsbestämmelser befattningshavare av lägre grad, som bestrider högre befattning inom vederbörande ämbetsverk, i allmänhet äger att, mot avstående av egna tjänstgöringspenningar, åtnjuta de för den högre befattningen anslagna tjänstgöringspenningar eller däremot svarande belopp, synes det kommittén, som skulle något särskilt arvode utöver nämnda ersättning icke erfordras till den, som företräder generaldirektören i pensionsstyrelsen i dennes frånvaro. Uppmärk-

sammas må även, att ställföreträdaren för chefen i socialstyrelsen icke tillerkänts något särskilt arvode.

Anslagsposten »ersättning till sakkunniga hos styrelsen» har av pensionsstyrelsen beräknats till samma belopp, 12,000 kronor, som för berörda ändamål avsågs i kungl. propositionen vid 1913 års riksdag angående anslag till pensionsstyrelsen.

Beträffande nämnda sakkunniginstitution må erinras, hurusom regeringsrådet Lindstedt vid avgivande av utredning beträffande behovet av arbetskrafter under de första åren av pensionsstyrelsens verksamhet utgick från att två »fullmäktige» skulle vara erforderliga.

Då vederbörande departementschef den 25 april 1913 inför Kungl. Maj:t föredrog frågan om anslag till pensionsstyrelsen, anförde han uti berörda hänseende följande.

I ett verk som det ifrågavarande erfordrades enligt hans uppfattning ett rådgivande lekmannelement, som i största möjliga utsträckning deltog i arbetet. Om detta lekmannelement slutligt borde skapas i form av fullmäktige eller på annat sätt, ansåg han för det dåvarande kunna lämnas därhän. Det syntes honom tills vidare viktigast, att de sakkunniga lekmän, som anställdes, kunde påräknas för att deltaga i behandlingen av de ärenden, för vilka enligt regeringsrådet Lindstedts förslag skulle disponeras en veckodag (allmänna ärenden, besvärsmål samt sådana pensionsärenden, som befunnes vara av synnerligen tvistig beskaffenhet och därför syntes böra göras till föremål för en allsidigare prövning), ävensom för en del organisatoriska arbeten. Med hänsyn till det ganska omfattande arbete, som skulle åligga dessa sakkunniga, och med beaktande att olika kategorier sådana borde vara representerade i styrelsen, ansåg departementschefen deras antal böra sättas till fyra samt arvodet för en var till 3,000 kronor för år räknat.

Kungl. Maj:t har ock, såsom i det föregående är omförmält, förordnat fyra sakkunniga hos styrelsen, var och en med ett arvode av 3,000 kronor.

Enligt vad kommittén inhämtat, har det under den hittills tilländagångna delen av år 1914 icke ansetts lämpligt att påkalla de sakkunniga

viss dag i veckan, utan har i stället i allmänhet den anordningen iakttagits, att ett större antal ärenden sammanförts till särskilda sammanträden med något längre mellantid.

Inom kommittén har nu uppkommit det spörsmålet, huruvida ett så stort antal som fyra sakkunniga må för framtiden vara erforderligt i pensionsstyrelsen. Kommittén har emellertid funnit sig icke böra göra något bestämt uttalande i nämnda hänseende, då, enligt vad av departementschefens ovanberörda yttrande synes framgå, frågan om lekmannelementet inom styrelsen icke torde vara att anse såsom slutgiltigt avgjord.

Vad däremot det nu utgående arvodet till sakkunnig i pensionsstyrelsen beträffar, har det synts kommittén, som skulle ett något lägre arvode än 3,000 kronor kunna anses utgöra skälig ersättning för ifrågavarande uppdrag, sådant detsamma kommit att gestalta sig. Kommittén har tänkt sig, att arvodet till sakkunnig i pensionsstyrelsen skulle kunna tills vidare sättas till samma belopp, som från och med år 1915 kommer att utgå till fullmäktig (sakkunnig) i socialstyrelsen eller 2,000 kronor.

Vid sådant förhållande skulle till ersättning åt fyra sakkunniga i pensionsstyrelsen under år 1915 erfordras ett sammanlagt belopp av allenast 8,000 kronor, i stället för, såsom pensionsstyrelsen beräknat, 12,000 kronor.

Till avlöning åt amanuenser och andra extra biträden samt extra vaktmästare ävensom arvoden åt eventuellt behövliga extra ledamöter har pensionsstyrelsen avsett ett belopp av 60,000 kronor.

Enligt vad kommittén inhämtat, har styrelsen förslagsvis beräknat, att detta belopp skulle disponeras sålunda:

arvoden till amanuenser	omkring	20,000	kronor
» » extra kvinnliga biträden	»	21,600	»
» » extra vaktmästare	»	2,700	»
» » tillfälliga ledamöter	»	12,000	»
ersättning till mera tillfälliga extra arbetskrafter .	»	3,700	»

tillhoppa 60,000 kronor.

Då enligt kommitténs förslag befattningarna å byrån för yttre ärenden icke skulle uppföras å ordinarie stat, torde det bliva erforderligt att

öja nu ifrågavarande anslagspost, och har kommittén på grund härav beräknat densamma till omkring 84,000 kronor.

I detta sammanhang torde få erinras, hurusom kommittén redan uti delen I av sina betänkanden, innefattande allmänna förutsättningar och grunder för en reglering av löneförhållanden m. m. inom de centrala ämbetsverken, uttalat såsom sin mening, att grunderna för avlöningen till extra ordinarie tjänstemän och extra ordinarie vaktbetjänte inom de centrala ämbetsverken i allmänhet böra bestämmas av Kungl. Maj:t på förslag av vederbörande ämbetsverk.

Med hänsyn särskilt till det stora antal extra befattningshavare, som torde bliva erforderligt i pensionsstyrelsen, har kommittén ansett, att jämväl i avseende å denna styrelse bör, i den ordning nyss är nämnd, fastställas dylika grunder för den extra personalen.

I fråga om det till resekostnadsersättning beräknade beloppet, 30,000 kronor, har från styrelsen meddelats, att omkring 10,000 kronor avsetts för chefens, ledamöters och andra tjänstemäns inom styrelsen resor samt omkring 20,000 kronor för instruktionsombudens resor.

Kommittén har visserligen ovan under rubriken vikariatsersättningar uttalat såsom sin mening, att inspektionsresor av styrelsens tjänstemän borde företagas i mindre omfattning än vad styrelsen torde hava avsett. Med hänsyn emellertid till svårigheten att åtminstone till en början kunna närmare beräkna förslagsanslaget med alla däri ingående poster, har kommittén icke velat föreslå nedsättning av det för resekostnadsersättning avsedda beloppet.

Till arvoden åt instruktionsombud har av styrelsen förslagsvis beräknats ett belopp av 25,000 kronor för år 1915.

Beträffande denna anslagspost har styrelsen erinrat, hurusom Kungl. Maj:t bemyndigat styrelsen att för tiden intill 1914 års utgång bland de av styrelsen enligt 27 § i pensionsförsäkringslagen förordnade ombud utse ett antal av högst 50 personer såsom instruktionsombud, varjämte föreskrivits, att instruktionsombud skulle för det särskilda uppdraget åtnjuta, förutom resekostnads- och traktamentsersättning, arvode till det belopp,

styrelsen ägde bestämma, dock högst 1,000 kronor för år räknat. Styrelsen har ansett det behöfligt, att sådana instruktionsombud anställas även för år 1915.

I fråga om övriga i förslagsanslaget ingående poster torde kommittén kunna inskränka sig till att dels hänvisa till vad pensionsstyrelsen i sådant hänseende anfört i underdåniga skrivelsen den 18 december 1913 dels ock meddela följande från styrelsen erhållna uppgifter beträffande dessa poster.

Vid beräkningen av anslagsposten »ersättning till ortsombuden» har styrelsen utgått från följande siffror.

Sammanlagda antalet pensionsnämndssammanträden för år kunde sättas till 21,000 à 22,000. Under antagande att ersättningen enligt de i styrelsens skrivelse den 18 december 1913 angivna grunder skulle per sammanträde utgöra beträffande omkring en tredjedel av dessa sammanträden 10 kronor och för återstoden 6 kronor, komme man till ett totalt kostnadsbelopp av i runt tal 150,000 kronor.

Till hyra av ämbetslokal har styrelsen upptagit 20,000 kronor. Hyreskostnaden för styrelsens nuvarande lokaler, omfattande sammanlagt 32 rum, utgör 12,600 kronor. Styrelsen har emellertid ansett, att under år 1915 ytterligare komme att erfordras omkring 16 rum, varför hyran beräknats till 6,800 kronor.

För städning av ämbetslokalen, värme och belysning har styrelsen avsett 8,000 kronor. Därav har beräknats för städning i runt tal 3,800 kronor, för värme omkring 2,200 kronor och för belysning cirka 2,000 kronor. Styrelsen ifrågasätter emellertid, huruvida icke nämnda belopp, 8,000 kronor, kommer att visa sig vara väl knappt.

Av det för skrivmaterialier, telefon, böcker, bindning av kontorsböcker m. m. beräknade beloppet, 20,000 kronor, skulle avses för skrivmaterialier omkring 12,000 kronor samt för skötsel av skrivmaskiner och för telefon, böcker, tidskrifter och utländsk facklitteratur, bindning av kontorsböcker m. m. omkring 8,000 kronor.

Till bestridande av tryckningskostnader har av styrelsen beräknats ett belopp av 60,000 kronor.

De trycksaker, som ständigt vore erforderliga, utgjordes i huvudsak av följande olika slag:

blanketter till ansökningar om understöd och pensionsnämndsutlåtanden,

registerkort till ansökningar,

blanketter till förteckningar enligt 14 § pensionsförsäkringslagen (c:a 400,000 st.),

statistik-kort (c:a 400,000 st.),

diverse blanketter, frågeformulär o. d. för statistiska byråns räkning, pensionsbrev och försäkringsböcker,

meddelanden till pensionsnämnder och ordsombud samt

instruktioner och anvisningar för pensionsnämnder och pensionsstyrelsens ombud.

Från anslaget skulle jämväl bestridas kostnaderna för styrelsens årsberättelse.

Någon mera specifik beräkning av tryckningskostnaderna för år 1915 kunde emellertid icke nu göras, men ansågs det föreslagna beloppet, 60,000 kronor, knappast vara för högt.

Med det belopp, 25,000 kronor, som upptagits till inköp av inventarier, inberäknat skriv- och räknemaskiner, samt diverse utgifter, avsåg man att bestrida utgifter för nyanskaffning av skriv-, additions- och multiplikationsmaskiner, för hyrande av s. k. punsningsmaskin (för statistiska byrån) och anskaffande av möbler samt elektrisk och annan inredning för de nya lokaler, som komme att förhyras för pensionsstyrelsen, skåp för förvaring av handlingar och s. k. registerkrubbor m. m. ävensom diverse oförutsedda utgifter.

Såsom förut är nämnt, har pensionsstyrelsen beräknat, att för ovan angivna ändamål skulle å extra stat för år 1915 anvisas ett förslagsanslag å 415,000 kronor.

Enligt kommitténs förslag skulle emellertid, å ena sidan, det särskilda arvudet å 1,000 kronor till generaldirektörens ställföreträdare icke ifrågakomma samt ersättningen till sakkunniga minskas med tillhoppa 4,000 kronor, men, å andra sidan, anslagsposten till avlöning åt amanuenser och

andra extra biträden m. m. höjas med 24,000 kronor på grund av att befattningarna å byrån för yttre ärenden icke skulle uppföras å ordinarie stat.

Med iakttagande härav skulle å extra stat för år 1915 böra avses ett förslagsanslag å 434,000 kronor till lönetillägg åt generaldirektören, ersättning åt sakkunniga, avlöning åt amanuenser och andra extra biträden samt extra vaktmästare ävensom arvoden åt eventuellt behövliga extra ledamöter, arvoden åt instruktionsombud, ersättning till ortsombud, resekostnadsersättning till styrelsen och dess instruktionsombud, hyra av ämbetslokal, städning av ämbetslokalen, värme och belysning, skrivmaterialier, telefon, böcker, bindning av kontorsböcker m. m., tryckningskostnader samt till inköp av inventarier, inberäknat skriv- och räknemaskiner, samt diverse utgifter.

Riksdagen beviljade år 1913 ett anslag å ordinarie stat till pensionsstyrelsen å 28,900 kronor.

Kostnadsberäkning.

Därjämte anvisade Riksdagen å extra stat för år 1914 — förutom 18,000 kronor till avlöande av vissa tjänstemän i pensionsstyrelsen för tiden från och med den 1 september till och med den 31 december 1913 — för upprätthållande av pensionsstyrelsens verksamhet, utöver anslaget å ordinarie stat, ett förslagsanslag å 547,100 kronor, med rätt för Kungl. Maj:t att av förslagsanslaget redan under år 1913 utanordna 60,000 kronor av tillgängliga medel.

För upprätthållande av pensionsstyrelsens verksamhet under år 1914 avsågs alltså dels det ordinarie anslaget, 28,900 kronor, och dels av förslagsanslaget ett belopp av omkring 487,100 kronor.

Det för år 1914 anvisade förslagsanslaget synes emellertid komma att betydligt överskridas. Kungl. Maj:t har nämligen den 31 december 1913 för pensionsstyrelsens avlöningar och omkostnader för år 1914, i vad desamma icke äro upptagna i ordinarie stat, fastställt stat, slutande, å 814,700 kronor.

Lägges härtill det å ordinarie stat uppförda anslaget 28,900 kronor uppgår den sammanlagda avlönings- och omkostnadsstaten för år 1914 till 843,600 kronor.

Det av pensionsstyrelsen framlagda förslaget till avlönings- och omkostnadsstat för styrelsen för år 1915 upptager å ordinarie stat 256,840 kronor och å extra stat ett förslagsanslag å 415,000 kronor eller sammanlagt 671,840 kronor. Härvid är dock att märka, att i pensionsstyrelsens anslagsberäkning rätteligen även bort ingå något belopp till vikariatsersättningar, vilket emellertid icke är förhållandet.

Enligt kommitténs förslag skulle å ordinarie stat uppföras ett anslag å 234,300 kronor, varjämte skulle å extra stat för år 1915 erfordras ett förslagsanslag å 434,000 kronor, eller alltså tillhoppa 668,300 kronor.

Kommittén har förutsatt, att, då framdeles ålderstillägg skola utgå till ordinarie befattningshavare i pensionsstyrelsen, dessa tillägg skola bestridas av sjätte huvudtitelns gemensamma förslagsanslag till ålderstillägg.

Erinras må slutligen, att i ovanberörda förslagsanslag icke ingår vare sig ersättning till postsparbanken för bestyret med pensionsutbetalningar m. m. eller ersättning till mantalsskrivningsförrättare för pensionsförteckningar m. m., samt att för dessa ändamål i statsverkspropositionen av den 14 januari 1914 äskats särskilda anslag å extra stat för år 1915, av vilka anslag det förstnämnda redan blivit av Riksdagen beviljat.
